

Ovako izgleda Vaše pravo da budete informisani,
kada oni koji Vas informišu trpe represiju.
STOP represiji nad novinarima!

IZVEŠTAJ
„PROCESUIRANJE
NAPADA
NA NOVINARE
U CRNOJ GORI“

02. NOVEMBAR
2016.

HRA HUMAN RIGHTS ACTION AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA

SADRŽAJ

I UVOD

II ZAKLJUČCI IZVJEŠTAJA

Januar 2014 – oktobar 2016

Maj 2004 – oktobar 2016

Zaključci o procesuiranju najtežih slučajeva

III POJEDINAČNI SLUČAJEVI

1. Ubistvo glavnog urednika dnevnog lista Dan Duška Jovanovića (27. maj 2004)
2. Napad na književnika Jevrema Brkovića i ubistvo Srđana Vojičića (24. oktobar 2006) i eksplozija pred stanom (13. januara 2014)
3. Prijetnje smrću aktivisti za ljudska prava Aleksandru Zekoviću (april i maj 2007)
4. Napad na direktora dnevnog lista *Vijesti* Željka Ivanovića (1. septembar 2007)
5. Napadi na novinara *Radio Berana* i listova *Republika*, *Vijesti* i *Monitor* Tufika Softića (1. novembar 2007. i 11. avgust 2013)
6. Napad na novinara listova *Danas* i *Vijesti* Mladena Stojovića (24. maj 2008)
7. Napad na urednika *Vijesti* Mihaila Jovovića i fotoreportera Borisa Pejovića (5. avgust 2009)
8. Prijetnje uredništvima TV *Vijesti* i dnevnika *Vijesti* (24. septembar 2010)
9. Napad i prijetnje novinarki *Vijesti* Oliveri Lakić (januar i februar 2011 -2014)
10. Paljenje vozila dnevnika *Vijesti* (14. jul 2011. – 28. avgust 2011, 14. februar 2014)
11. Napad na ekipu novinara dnevnika *Vijesti* i TV *Vijesti* (18. novembar 2011)
12. Napad na novinara *Monitora* Marka Milačića (6. april 2012)
13. Napad na novinare dnevnih listova *Vijesti* i *Dan* u Pljevljima (4. oktobar 2012)
14. Prijetnje novinarki nedjeljnika *Monitor* Mileni Perović-Korać (5. jul 2013)
15. Napad na fotoreportera *Vijesti* Ivana Petrušića (21. jul 2013)
16. Incident između direktora NVO *Institut za javnu politiku* i novinara i fotoreportera *Vijesti* (3. septembar 2013)
17. Kamenovanje redakcije *Vijesti* (20. oktobar 2013. i 8. novembar 2013)
18. Obijanje automobila novinara Darka Ivanovića (16. decembar 2013)
19. Eksplozija pred redakcijom *Vijesti* (6. decembar 2013)
20. Kamenovanje prostorija redakcije NTV *Montena* (31. decembar 2013)
21. Napad na novinarku *Dana* Lidiju Nikčević (3. januar 2014)
22. Napad na novinara *Monitora* Marka Milačića (25. maj 2014)
23. Prijetnje novinarki *Vijesti* Jeleni Jovanović (25. maj 2014)
24. Napad na foto-reporterku *Dnevnih novina* Ivu Mandić (30. jun 2014)
25. Prijetnje novinaru TV *Vijesti* Darku Bulatoviću (19. jul 2014)
26. Napad na novinarke *Vijesti* i *Dana* Ivanu Komnenić i Biljanu Marković (8. avgust 2014)
27. Napad na novinara *Vijesti* Sinišu Lukovića (27. januar 2015)
28. Prijetnja *Vijestima* (25. april 2015)
29. Oštećeno vozilo novinara lista *Dan* Milovana Novovića (6. maj 2015)

30. Oštećeno vozilo novinarke *Dnevnih novina* Zorice Bulatović (7. maj 2015)
31. Prijetnje *Danu* (3. jun 2015)
32. Oštećenje vozila novinarke *Dnevnih novina* Alme Ljuce (12. jun 2015)
33. Kamenovanje zgrade redakcije dnevnog lista *Dan* (16. jul 2015)
34. Oštećenje na vozilu RTCG – generalnog direktora Rada Vojvodića (29. jul 2015)
35. Prijetnje novinaru *Monitora* Marku Milačiću (avgust - oktobar 2015)
36. Prijetnje smrću novinarima koji su insistirali na anonimnosti (oktobar 2015)
37. Napad i prijetnja od strane policije na urednika portala *IN4S* Gojka Raičevića (17, 18. i 24. oktobar 2015)
38. Kamenovanja zgrade TV Pink M (18. oktobar 2015, 24. oktobar 2015. i 7. septembar 2016)

IV INCIDENTI U KOJIMA SU NOVINARIMA UPUĆENE PRIJETNJE, UVREDE ILI SU NA DRUGI NAČIN OMETANI U RADU, OD KOJIH VEĆINA NIJE PRIJAVLJENA ILI SU NOVINARI NAKNADNO ODUSTALI OD GONJENJA

1. Incident između političara i novinarke *Dana* Lidije Nikčević (8. avgust 2012)
2. Vrijeđanje novinara *Monitora* Marka Milačića (17. septembar 2013)
3. Vrijeđanje direktorice nedjeljnika *Monitor* Milke Tadić-Mijović (20. oktobar 2013. i 8. novembar 2013)
4. Prijetnja uredniku *Informera* Novaku Uskokoviću (25. jun 2015)
5. Incident u *Vijestima* koji je izazvao potpredsjednik Skupštine i funkcioner Demokratskog fronta Branka Radulovića (9. decembar 2015)

Incidenti koji su se dogodili za vrijeme protesta (17-24. oktobar 2015)

6. Ometanje u radu foto-reportera *Pobjede* Dobrila Malidžana (17. oktobar 2015)
7. Nezakonito lišenje slobode novinara *Dana* Dražena Živkovića (17. oktobar 2015)
8. Napad policije suzavcem na grupu novinara (24. oktobar 2015)
9. Napad na foto-reportera dnevnog lista *Informer* Balšu Rakočevića i upućene prijetnje uredniku dnevnog lista *Informer* Novaku Uskokoviću (24. oktobar 2015)
10. Povrijeđena novinarka *CdM-a* Slađana Đuković (24. oktobra 2015)
11. Incident sa novinarskom ekipom *Pobjede* (24. oktobra 2015)
12. Vrijeđanje i ometanje Ivane Šebek, novinarke RTCG (15.11.2015)

UVOD

Sloboda izražavanja je neophodna u demokratskom društvu da bi ono uopšte postojalo i napredovalo. Novinari, koji informišu građane, moraju imati pravo na slobodu izražavanja i ličnu bezbjednost u skladu s međunarodnim standardima i pravnim poretom Crne Gore.

Država u kojoj se napadi na novinare sprečavaju, djelotvorno istražuju i odgovarajuće kažnjavaju omogućava osnovne uslove za rad novinara. Crna Gora tek treba da postane takva država. Činjenica da nije rasvijetljeno ubistvo novinara, kao ni pokušaj ubistva, šest fizičkih napada i više prijetnji, uključujući napade na imovinu medija, stvara atmosferu zastrašivanja i utisak u javnosti o nedostatku vladavine prava, o konspirativnoj saradnji državnih organa sa napadačima na novinare. Po pravilu su stradali novinari koji su se usudili da kritikuju vlast i ukažu na korupciju i kriminal.

Akcija za ljudska prava (HRA) se bavi evidencijom napada na novinare i prati reakciju države na te napade, kako bi uvijek iznova ukazala na posebnu društvenu potrebu za ostvarivanjem pravde u svim tim slučajevima. Društvo mora biti posebno zainteresovano za rasvijetljavanje i kažnjavanje napada na novinare, jer se osnovano pretpostavlja da su stradali zbog toga što su nastojali da tom istom društvu obezbijede da bude informisano. Pored toga, niko ne bi trebalo da trpi napade zbog slobodnog izražavanja, jer postoje civilizovani, zakoniti i dostupni načini za izražavanje neslaganja s uređivačkom politikom medija ili radom novinara.

HRA je prethodni Izvještaj o procesuiranju napada na novinare u Crnoj Gori objavila 31. januara 2014,¹ s posebnom namjerom da tada tek osnovanoj Komisiji za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija pruži sistematizovan pregled javno dostupnih činjenica o tim napadima. Ovo izdanje izvještaja, koje objavljujemo 2. novembra 2016. godine, sadrži nove informacije o procesuiranju slučajeva koji su se dogodili do kraja januara 2014, kao i pregled novih slučajeva napada uz informacije o njihovom procesuiranju i zaključke.

Pomenutu Komisiju za praćenje istraga napada na novinare, koja je radila dvije godine, od januara 2014. do kraja 2015. godine, osnovala je Vlada Crne Gore da bi preispitala vođenje istraga o napadima na novinare i dala mišljenje o propustima u tim istragama i načinu na koji bi njihovo vođenje trebalo unaprijediti. Međutim, Komisija nije uspjela da ispuni zadatak zbog koga je osnovana. Zašto je do toga došlo, HRA je pokušala da objasni u posebnom izvještaju o radu Komisije, o kome se raspravljalo na panel diskusiji 19. maja 2016. godine.² Vlada Crne Gore je onda 30. juna 2016. odlučila da osnuje novu komisiju - Komisiju za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija.³ Odluka o njenom obrazovanju je stupila na snagu 23. septembra 2016, i održala je tri sjednice do objavljivanja ovog izvještaja 1. novembra 2016. Član nove Komisije je i advokat

¹ Više informacija dostupno na: <http://www.hracion.org/?p=5411>.

² Detaljnije na: <http://www.hracion.org/?p=10772>

³ Komisiju čine Nikola Marković, pomoćnik glavnog i odgovornog urednika dnevnog lista *Dan*, predsjednik, i članice i članovi: Mihailo Jovović, glavni i odgovorni urednik lista *Vijesti*, Marijana Camović, predsjednica Sindikata medija, Ranko Vujović, izvršni sekretar Medijskog savjeta za samoregulaciju, Dragoljub Duško Vuković, novinar i medijski ekspert, Veselin Racković, član Tužilačkog savjeta, bivši tužilac, Milan Adžić, glavni policijski inspektor za kontrolu zakonitosti primjene policijskih ovlaštenja u Odjeljenju za unutrašnju kontrolu policije u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Aleksandra Samardžić, predstavnik Agencije za nacionalnu bezbjednost i Dalibor Tomović, advokat, predstavnik 11 NVO.

Dalibor Tomović, koga je podržala HRA i još 10 nevladinih organizacija.⁴

U ovom izvještaju predstavljamo procesuiranje ukupno 55 napada na novinare i medije, od ubistva i fizičkih napada, preko prijetnji, podmetanja eksploziva, kamenovanja prostorija do oštećenja automobila. Od toga se 27 slučajeva desilo od 3. januara 2014, kada je napadnuta novinarka Dana Lidiya Nikčević, do kraja oktobra 2016. godine, zaključno sa slučajem prijetnji novinaru Siniši Lukoviću. Ovaj izvještaj, kao i prethodni, uključuje slučaj napada na jednog pisca, koji je u svom romanu opisivao veze između vlasti i organizovanog kriminala, i ubistvo njegovog pratioca, koji je stradao prilikom tog napada, kao i slučaj aktiviste za ljudska prava, čija je bezbjednost bila ugrožena zbog istraživanja kršenja ljudskih prava i slobode izražavanja.⁵

Cilj izvještaja je da, na osnovu informacija koje su nam bile dostupne, prikaže da li su napadi djelotvorno procesuirani ili ne, pri čemu se mora imati u vidu da standard "djelotvornosti istrage" podrazumijeva i da javnost o vođenju istrage bude odgovarajuće obaviještena. Da bi istraga bila djelotvorna, ona mora biti vođena hitno i ekspeditivno, na način podoban da dovede do otkrivanja i kažnjavanja svih odgovornih lica, uključujući nalogodavce. Svaki nedostatak u istrazi, koji smanjuje šanse da se otkriju svi izvršioци, kako neposredni, tako i oni koji su naredili ili organizovali zločin, ne zadovoljava ovaj minimalni standard i krši Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (vidi, primjera radi, presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetima *Kaya protiv Turske*, *Gongadze protiv Ukrajine*, *McKerr protiv Ujedinjenog kraljevstva*, *Najafli protiv Azerbejdžana*)⁶.

Komitet ministara Savjeta Evrope je 2011. godine usvojio smjernice u cilju iskorjenjivanja teških kršenja ljudskih prava u kojima je ustanovio kriterijume prema kojima djelotvorna istraga treba da bude: adekvatna, temeljna, nepristrasna i nezavisna, brza i pod nadzorom javnosti.⁷ Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), u Priručniku o bezbjednosti novinara, objavljenom 2012. godine, navodi: „istrage napada na novinare iziskuju posebnu osjetljivost i stručnost da bi se obezbijedilo da sve moguće veze između krivičnog djela i profesionalnih aktivnosti novinara budu otkrivene i uzete u obzir. Novinski članak, emitovani prilog kao i svaki drugi oblik objavljenog materijala može predstavljati važan dokaz... Policija i vlasti bi takođe trebalo da imaju u vidu činjenicu da postoji velika mogućnost da će novinari biti izloženi zlonamjernim fizičkim napadima zbog svog rada. Trebalo bi da budu spremni da preduzmu korake kako bi im obezbijedili zaštitu ako postoji značajna ili neposredna opasnost da će biti napadnuti ili da će im biti nanijeto zlo.“⁸

U Crnoj Gori su dva novinara dobila policijsko obezbjeđenje. To su Tufik Softić, koji je dva puta napadnut, 2007. i 2013. godine, i koji s policijskom pratnjom živi već skoro tri godine (od februara 2014) i Olivera Lakić, kojoj je prijećeno i koja je napadnuta 2012. godine, i otkazala policijsku pratnju posle dvije godine i sedam mjeseci.

⁴ Prema članu 12 Odluke, ona stupa na snagu osmog dana od 15.8.2016, kad je objavljena u „Sl. listu CG br. 59/2016“.

⁵ Evropski sud za ljudska prava je izjednačio aktiviste i novinare u pogledu zaštite koju uživaju, jer nevladini aktivisti doprinose javnoj debati šireći informacije i ideje o temama od javnog interesa (vidi presudu *Steel and Morris protiv UK*).

⁶ Vidi HRA bilten XVIII: *Nasilje nad novinarima*, <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Bilten-XVIII1.pdf>.

⁷ Smjernice *Iskorjenjivanje nekažnjivosti teških kršenja ljudskih prava* koje je usvojio Komitet ministara 30. marta 2011. godine na 1.110. sastanku zamjenika ministara.

⁸ OEBS Priručnik o bezbjednosti novinara, William Horsley, 2012, str 16. Priručnik dostupan na: <https://www.osce.org/fom/85777?download=true>.

Pored slučajeva koji su prijavljeni policiji, u izvještaju je posebno predstavljeno 15 incidenata u kojima su novinarima upućene prijetnje i uvrede ili su na drugi način ometani u radu, od kojih većina nije prijavljena ili su novinari odustali od gonjenja po privatnoj tužbi. Podaci i o ovim slučajevima su posebno predstavljeni da bi se sadržajnije prikazala društvena klima u kojoj danas rade novinari u Crnoj Gori.

Najbolji način da se spriječe napadi na novinare je vjerovatno da postoji pravna država, s institucijama koje su sposobne da efikasno i djelotvorno reaguju na sve prijetnje novinarima i napade na njih. Cilj i ovog izvještaja je prvenstveno da podsjeti na sve one slučajeve napada na novinare koji su u Crnoj Gori ostali nekažnjeni i nerasvijetljeni više godina, da podsjeti nadležne na neispunjene obaveze i tako pomogne uspostavljanje vladavine prava.

Na kraju, posebno u svijetlu povećanog broja ometanja novinara na radnom zadatku, HRA smatra da je u Crnoj Gori potrebno i Krivičnim zakonikom propisati pojačanu krivično-pravnu zaštitu novinara po uzoru na onu koju uživaju državni službenici. U tom smislu, zalažemo se za uvođenje dva krivična djela, *Sprečavanje novinara u vršenju profesionalnih zadataka* i *Napad na novinara u vršenju profesionalnih zadataka*, koji bi sadržali i kvalifikovani oblik djela u slučaju da djelo učini službeno lice u vršenju službe.⁹ Ministarstvu pravde smo predložili i dopune krivičnih djela *Teško ubistvo*, *Teška tjelesna povreda*, i definiciju novinara u članu koji propisuje značenje izraza u Krivičnom zakoniku.¹⁰

Ovaj izvještaj je izrađen zahvaljujući projektu institucionalne podrške Fondacija za otvoreno društvo (*Open Society Foundations*) Akciji za ljudska prava u periodu 2014-2016. godine.

Autorke izvještaja su Mirjana Radović, Tamara Bulatović i Tea Gorjanc-Prelević.

U Podgorici, 2.11.2016.

⁹ U Preporuci CM/Rec (2016) 4 Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o zaštiti novinarstva i bezbjednosti novinara i drugih medijskih aktera, od 13. aprila 2016. preporučeno je da se "zakonom obezbijedi strožije kažnjavanje državnih službenika koji, zbog propusta, saučesništva ili izvršilaštva djeluju tako da sprečavaju ili na druge načine prave opstrukciju istrage, procesuiranja ili kažnjavanja onih koji su odgovorni za zločine protiv novinara ili drugih medijskih aktera u vezi njihovog rada ili doprinosa javnoj debati." Originalni tekst glasi: „The law should provide for additional or aggravated penalties to be applicable to public officials who, by neglect, complicity or design, act in a way that prevents or obstructs the investigation, prosecution or punishment of those responsible for crimes against journalists or other media actors on account of their work or contribution to public debate.” Preporuka dostupna na engleskom jeziku na: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016806415d9

¹⁰ Predlog HRA je dostupan na: <http://www.hraction.org/wp-content/uploads/HRA-Predlog-za-izmjenu-Krivicnog-zakonika.pdf>.

ZAKLJUČCI IZVJEŠTAJA

Januar 2014 – oktobar 2016

1. Od početka januara 2014. godine, kada je napadnuta novinarka lista *Dan* Lidiya Nikčević, do 1. novembra 2016. godine nije bilo fizičkih napada na novinare s teškim povredama. Zabilježeno je 27 napada na novinare ili medije manjeg intenziteta¹¹, od kojih:

- 3 fizička napada,
- 10 prijetnji,
- 1 prinuda (prinudno oduzimanje kamere),
- 4 incidenta u kojima je novinarima prijećeno ili su sprječavani da rade,
- 9 napada na imovinu medija i novinara.

U odnosu na medije pojedinačno:

- *Vijesti* (10: 8 prijetnji, od kojih 6 riješeno; 1 ometanje novinarke u radu, riješeno, i jedno paljenje službenog vozila neriješeno);
 - *Dan* (4: 1 sprječavanje novinarke u radu, riješeno; 1 kamenovanje zgrade, riješeno; 1 oštećenje vozila novinara, neriješeno i 1 ometanje u radu, procesuiranje u toku);
 - *Monitor* (3: jedno prinudno oduzimanje kamere, riješeno; 2 prijetnje neriješene);
 - *IN4S* (3 fizička napada policajaca na urednika Gojka Raičevića neriješena);
 - *Tv Pink M* (3 kamenovanja zgrade neriješena);
 - *Dnevne novine* (2 oštećenja vozila novinara neriješena, 1 ometanje novinarke u radu riješeno);
 - *RTCG* (1 oštećenje vozila generalnog direktora neriješeno).
- Od tih 27 procesuiranih slučajeva riješeno je 10 (1/3), nije riješeno 17 (2/3).
 - Policajci koji su u tri navrata fizički napali novinara Gojka Raičevića nisu identifikovani. Nisu otkriveni ni izvršioci tri kamenovanja zgrade *TV Pink M*, od kojih je prilikom jednog lakše povrijeđena urednica te televizije, Ivana Drobnjak.
 - Od 10 slučajeva prijetnji riješeno je 5; slučaj prinude je riješen; od 4 incidenta u kojima su novinari sprječavani da rade, tri su riješena, procesuiranje četvrtog je u toku.
 - Od 9 napada na imovinu medija i novinara, samo jedan je riješen - kamenovanje zgrade lista *Dan*. Nijesu riješeni slučajevi podmetanja požara na vozilu dnevnika *Vijesti*, dva oštećenja vozila novinarki lista *Dnevne novine*, jedno oštećenje vozila novinara lista *Dan*, jedno oštećenje vozila generalnog direktora *RTCG*, tri kamenovanja zgrade *TV Pink M*.

¹¹ Evidencija HRA odgovara evidenciji Uprave policije, koju je saopštio gospodin Saša Rakočević, rukovodilac Odsjeka za suzbijanje opšteg kriminaliteta Uprave policije na skupu HRA „Ka vladavini prava i slobodi izražavanja: kako obezbijediti kažnjivost napada na novinare, kako spriječiti takve napade i obezbijediti pravni okvir povoljan za istraživačko novinarstvo?“ 2. juna 2016. u Podgorici.

- Napadači su po pravilu bile osobe o kojima su novinari izvještavali ili o kojima su planirali da izvijeste, a napad se dogodio za vrijeme obavljanja novinarskog zadatka.
- **Kazne izrečene za prijetnje, sprječavanje i ometanje novinara u radu i kamenovanje zgrade bile su, po pravilu, na nivou zakonskog minimuma.** Kažnjeni su učinioci 4 krivična djela i to u 1 slučaju za k.d. Prinuda i u 3 slučaja za prijetnje koje su kvalifikovane kao k.d. Ugrožavanje sigurnosti. Tako je za k.d. Prinuda učinilac pravosnažno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 9 mjeseci (zapriječena kazna je od 3 mjeseca do 3 godine), dok su osobe koje su prijetile u 2 od 3 slučaja osuđene samo uslovno¹² (jedna presuda je pravosnažna, druga nije), dok je u trećem slučaju osoba pravosnažno osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 3 mjeseca (zapriječena kazna je novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine). Dalje, novčano su kažnjeni učinioci 4 prekršaja, iako je za svaki od prekršaja bilo moguće izreći i kaznu zatvora. Naime, novčano su kažnjeni učinioci koji su na štetu novinara u 2 slučaja prijetili na javnom mjestu (propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 60 dana). U 3. slučaju učinilac je novčano kažnjen za vrijeđanje novinara i drsko ponašanje na javnom mjestu (propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 30 dana) dok je u 4. slučaju novčano kažnjena osoba koja je kamenovala zgradu što je kvalifikovano kao uznemiravanje građana ili ugrožavanje njihove bezbjednosti (bacanjem i lomljenjem flaša, čaša ili drugih predmeta) za šta se takođe može izreći kazna zatvora do 30 dana.

2. U poslednje dvije godine novinari su radili u atmosferi u kojoj su građani bili skloniji da nezadovoljstvo izvještavanjem iskažu na nedozvoljen način – vrijeđanjem na javnom mjestu, prijetnjama, kamenovanjem ili oštećenjem vozila - umjesto da zamjerke procesuiraju medijskim samoregulatornim tijelima, Agenciji za elektronske medije, da koriste pravo na ispravku i odgovor ili kroz parnični postupak zaštite privatnost, čast i ugled.

Zabilježena su tri kamenovanja zgrade TV Pink M, dva za vrijeme protesta opozicionih stranaka u oktobru 2015, i u septembru 2016. godine. Nijedan slučaj nije riješen.¹³

Od maja 2004. do oktobra 2016. godine evidentirano je ukupno 14 incidenata u kojima su novinarima upućene prijetnje i uvrede ili su na drugi način ometani u radu, od kojih većina nije prijavljena ili su novinari odustali od gonjenja po privatnoj tužbi. Od pomenutih 14 incidenata, čak 11 se dogodilo u poslednje dvije godine. Od toga se 8 desilo tokom oktobarskih protesta 2015. godine, u kojima su novinari neposredno spriječavani ili ometani u obavljanju posla. Od toga 6 slučajeva nije procesuirano jer ih novinari nijesu prijavili, u jednom slučaju je novinar odustao od gonjenja, dok je jedna prijetnja prijavljena tužilaštvu.

¹² Izrečene su zatvorske kazne koje se neće izvršiti ako učinilac za određeno vrijeme ne učini novo krivično djelo.

¹³ Televizija Pink M je medij poznat po neobjektivnom izvještavanju naklonjenom vlastima. Agencija za elektronske medije je od početka 2016. godine odlučujući po prigovorima ustanovila da je ta televizija od svih elektronskih medija najviše puta (6) prekršila Zakon o elektronskim medijima i/ili Pravilnik o programskim standardima u elektronskim medijima u odnosu na objektivnost, nepristrasnost, tačnost itd. Takođe, Medijski savjet za samoregulaciju je u periodu od poslednjih godinu dana, odlučujući po žalbama, utvrdio da je ta televizija najviše puta (5) prekršila i Kodeks novinara/ki Crne Gore u odnosu na načelo istinitosti (Čl. 1 Kodeksa). Konačno, NVO Građanska alijansa je 3.10.2016. objavila izvještaj „Tiče me se – monitoring izborne kampanje“, u kojem se navodi: „Gotovo svaki treći prilog na svim televizijama bio je jednostran. U tom pogledu prednjači Pink M koja je imala nešto više od 70% jednostranih priloga (u odnosu na ukupan broj priloga na toj televiziji).“ Izvještaj dostupan na: <http://www.gamn.org/index.php/mn/novosti/1065-tice-me-se-izvjestaj-o-monitoringu-izborne-kampanje05.html>.

U nastavku slijede zaključci u odnosu na ukupnu statistiku napada na novinare od ubistva Duška Jovanovića u maju 2004. godine do novembra 2016. godine.

Maj 2004 – oktobar 2016

1. **U Crnoj Gori je ostalo neriješeno 2/3 napada na novinare, koji obuhvataju ubistvo, fizičko nasilje, prijetnje, napade na imovinu i incidente u kojima su novinari sprečavani ili ometani u radu.** Prema evidenciji HRA, prijavljeno je i procesuirano 55 slučajeva, od kojih je riješeno 18 (33%), djelimično su riješena 3 (5%), dok 34 nije riješeno (62%). Ovi slučajevi su:

- 1 ubistvo novinara Duška Jovanovića (djelimično riješeno);
- 1 pokušaj ubistva Tufika Softića (nije riješen);
- 4 teža fizička napada na Željka Ivanovića, Jevrema Brkovića, Mladena Stojovića i Lidiju Nikčević, od kojih je prilikom napada na književnika Jevrema Brkovića, ubijen njegov pratilac Srđan Vojičić (3 neriješena, riješen napad na L.N.);¹⁴
- 5 blažih fizičkih napada (3 neriješena na Gojka Raičevića, 1 djelimično riješen na Oliveru Lakić¹⁵, 1 riješen na Mihailu Jovovića i Borisa Pejovića)¹⁶;
- 17 prijetnji (9 neriješeno, 1 djelimično riješeno, 7 riješeno)¹⁷;
- 2 podmetanja eksplozivnih naprava, Tufik Softić i redakcija *Vijesti* (nije riješeno);
- 6 kamenovanja zgrada redakcija, tv *Montena*, tv *Vijesti*, *Dan*, tv *Pink M* (5 nije riješeno, 1 riješeno);
- 8 oštećenja vozila medija ili novinara, od kojih 4 paljenja vozila *Vijesti* (sve neriješeno),
- 9 procesuiranih incidenata u kojima su novinari na nedozvoljene načine spriječavani ili ometani u vršenju službenih zadataka (8 riješeno, 1 procesuiranje u toku).

2. **Od 18 napada na imovinu medija i novinara riješen je samo jedan.** Od ukupnog broja, 12 napada je bilo na imovinu medija, 6 na imovinu novinara. Radi se o 4 paljenja vozila *Vijesti*, 2 kamenovanja zgrade *Vijesti* i podmetanje eksplozivne naprave na zgradu *Vijesti*,

¹⁴ Iako se slučaj napada na direktora *Vijesti*, Željka Ivanovića zvanično smatra riješenim, Komisija za praćenja istraga napada na novinare i imovinu medija i HRA ga ubrajaju u neriješene slučajeve imajući u vidu razumnu osnovu za sumnju da nijesu osuđeni pravi napadači na Ivanovića, te da svakako nije otkriven treći izvršilac.

¹⁵ Iako je izvršilac kažnjen, nalogodavac (podstrekač) nije otkriven.

¹⁶ Iako su u jednom slučaju prijetnji i fizičkog napada na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić procesuirani izvršioci, podstrekači nikada nijesu identifikovani i procesuirani pa Komisija za praćenja istraga napada na novinare i imovinu medija i HRA ova dva slučaja ne smatraju riješenim. Isto se odnosi i na slučaj prijetnji koje su joj upućene u maju 2014 i koji se smatra zvanično riješenim tako što je sud, ne potvrdivši optužni predlog tužilaštva, onemogućio suđenje osobama koje su prijetile novinarki Lakić uprkos kontekstu u kojem je prijetnja izrečena, čime je doprinio sumnjama da je u cijelom ovom slučaju obezbijeđeno da se ne stigne do podstrekača napada i zastrašivanja novinarke Olivera Lakić.

¹⁷ Detaljniji pregled prijetnji: 9 neriješeno - 1 upućena Aleksandru Zekoviću, 3 upućene Oliveri Lakić, 2 upućene redakciji i uredništvu *Vijesti*, 2 upućene Marku Milačiću i 1 upućena Marijani Bojanić, 1 djelimično riješeno - upućena Oliveri Lakić (kao i u slučaju fizičkog napada, izvršilac kažnjen, nalogodavac tj. podstrekač nije otkriven), 7 riješeno - 2 upućene Siniši Lukoviću, 1 upućena Mileni Perović Korać, 1 upućena Marijani Bojanić, 1 upućena Marku Milačiću, 1 upućena Darku Bulatoviću i 1 novinarima koji su insistirali na anonimnosti).

podmetanje eksplozivne naprave u blizini kuće novinara, 3 kamenovanja zgrade *TV Pink M*, jedno kamenovanje *TV Montena* i jedno kamenovanje zgrade lista *Dan*, koje je jedino riješeno. U 5 slučajeva su oštećeni automobili novinara/ki - u dva slučaja novinarki *Dnevnih novina*, u jednom slučaju novinara *Dana*, u jednom slučaju direktora RTCG i u jednom slobodnog novinara Darka Ivanovića. Nije dokazano da je do oštećenja vozila novinara došlo u vezi obavljanja novinarskog posla, ali su u svim slučajevima oštećeni izjavili kako sumnjaju na to.

3. **Sve najozbiljnije napade (ubistvo i pokušaj ubistva, fizičke napade, prijetnje, podmetanje eksplozivnih naprava i paljenje vozila) pretrpjeli su novinari i mediji koji su oštro kritikovali vlast, istraživali korupciju ili organizovani kriminal.** U pitanju su mediji odnosno novinari dnevnika *Vijesti* i *Dan*, nedjeljnika *Monitor* i (tokom oktobarskih protesta 2015) portala *IN4S*.
4. **Polovina procesuiranih napada bila je usmjerena protiv *Vijesti***, tj. direktora, urednika, novinara i imovine *TV Vijesti* i dnevnika *Vijesti*. Od 57 slučajeva 29 se odnosilo na *Vijesti*: prebijanja i drugi fizički napadi, prijetnje, podmetanje eksplozivnih naprava, paljenje vozila, sprječavanje i ometanje novinara u radu i kamenovanje zgrade. **Na 2. mjestu se nalazi dnevni list *Dan***, protiv kojega je bilo usmjereno 8 napada - ubistvo glavnog urednika i direktora, prebijanje novinarkе, kamenovanje zgrade, oštećenje vozila novinara, **na 3. mjestu je nedjeljnik *Monitor*** koji je pretrpio 6 napada – novinarima uglavnom prijećeno. **Na 4. mjestu je portal *IN4S*** - tokom oktobarskih protesta 2015. u tri navrata policajci udarali urednika dok mu je jedan policajac i zaprijetio. **Na 5. mjestu su *Tv Pink M*** koja je kamenovana 3 puta (prilikom jednog kamenovanja je povrijeđena urednica Ivana Drobnjak koja je bila u redakciji), i ***Dnevne novine*** sa 3 napada u vidu dva oštećena vozila novinarki i jedno ometanje novinarkе u radu.
5. **Po pravilu, efikasno su procesuirani samo slučajevi u kojima su novinari istraživali ili izveštavali o temama od lokalnog značaja.** Takvi su primjeri zabilježeni u Nikšiću, Danilovgradu, Kotoru itd. Od najtežih napada potpuno je rasvijetljen samo jedan, prebijanje novinarkе *Dana* Lidije Nikčević u januaru 2014, do koga je došlo zbog njenog istraživanja i izveštavanja o povezanosti lokalne firme sa trgovinom marihuanom, što je bila tema od lokalnog značaja. U ostalim teškim slučajevima, koji nisu rasvijetljeni, žrtve su izveštavale o sumnjama na kriminal na državnom nivou. Ovo se takođe vidi na prethodno pomenutim slučajevima ubistva urednika *Dana* Duška Jovanovića, napada na direktora *Vijesti* Željka Ivanovića i prijetnji i napada na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić, kao i napada na novinare Tufika Softića i Mladena Stojovića.
6. **Najlošiji rezultati u procesuiranju napada na novinare su zabilježeni u Podgorici**, za razliku od drugih opština u kojima su učinioci po pravilu efikasno procesuirani. Naime, slučajevi fizičkih napada i prijetnji su, osim u Podgorici, procesuirani u Nikšiću, Kotoru, Pljevljima, Danilovgradu, Kolašinu, Bijelom Polju i Baru. Svi učinioci koji su optuženi u drugim gradovima su procesuirani osim u slučajevima Tufika Softića i Mladena Stojovića (slučajevi procesuirani u Bijelom Polju i Baru) koji su izveštavali o kriminalu koji je prevazilazio lokalne okvire. S druge strane, pored navedenih, u Podgorici nijesu procesuirani ni slučajevi paljenja vozila *Vijesti* i podmetanje eksplozivne naprave na redakciju tog lista, kamenovanje redakcija *Vijesti* i *TV Pink M*, kada je povrijeđena urednica Ivana Drobnjak, udaranje urednika portala *IN4S* Gojka Raičevića od strane policajaca, itd.
7. **Kazne za izvršioce napada na novinare, po pravilu se izriču na nivou zakonskog minimuma.** Zaključak je utemeljen na analizi svih 19 slučajeva koji su riješeni na način da su

učinioci kažnjeni u krivičnom ili prekršajnom postupku, a koji uključuju slučajeve napada na direktora Vijesti Željka Ivanovića, urednika i novinarku ovoga lista – Mihaila Jovovića i Oliveru Lakić, prebijanje novinarku Dana Lidije Nikčević zaključno sa slučajevima u kojima su učinioci kažnjeni u prekršajnom postupku. Zabilježeni su primjeri uslovnog kažnjavanja za krivična djela kao, na primjer, u slučajevima nanošenja teške tjelesne povrede uredniku dnevnika Vijesti Mihailu Jovoviću i ugrožavanja sigurnosti direktorki TV Vijesti, Marijani Bojanić.

Zaključci o procesuiranju najtežih slučajeva

8. Još uvijek nema volje da se najteži slučajevi napada na novinare i imovinu medija procesuiraju tako da se svi saizvršioци (učinioci i podstrekači – nalogodavci) otkriju i kazne. Ovdje se misli na ubistvo urednika Dana Duška Jovanovića, napad na književnika Jevrema Brkovića, u kome je ubijen njegov pratilac Srđan Vojić 2006. godine; prebijanje direktora dnevnog lista Vijesti, Željka Ivanovića, 2007. godine; pokušaj ubistva i napad na novinara Tufika Softića 2007. i 2013. godine, prebijanje novinara Mladena Stojovića 2008. godine; prijetnje i napad na novinarku Vijesti Oliveru Lakić 2011. i 2012. godine; podmetanje požara na vozilima dnevnog lista Vijesti 2011. i 2014. godine i podmetanje eksplozivne naprave ispred redakcije tog lista 2013. godine. **Jedini izuzetak je prebijanje novinarku Dana Lidije Nikčević iz januara 2014. koje je rasvijetljeno, procesuirano i kažnjeno.** Još 13. marta 2012, na inicijativu premijera Igora Lukšića, održan je sastanak direktora Uprave policije Božidara Vuksanovića, potpredsjednika Vlade i ministra pravde Duška Markovića, Vrhovne državne tužiteljke Ranke Čarapić, Ministra unutrašnjih poslova Ivana Brajovića i specijalne tužiteljke Đurđine Ivanović, na kome je odlučeno da rasvijetljavanje i procesuiranje svih slučajeva napada na novinare i medije u naredne dvije godine bude prioritet rada policije i tužilaštva. Međutim, ni četiri godine kasnije nije bilo napretka u rasvijetljavanju tih slučajeva i otkrivanju podstrekača (nalogodavaca) i izvršilaca. Nisu obezbijedeni ni svi uslovi za rad komisije koju je Vlada osnovala da preispita istrage najtežih slučajeva. Zbog svega toga ne iznenađuje Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2015. godini u kome je navedeno da Crna Gora treba da obrati posebnu pažnju na rješavanje starijih slučajeva nasilja nad novinarima.¹⁸
9. U najtežim slučajevima, istrage su vođene nedjelotvorno, suprotno evropskom standardu,¹⁹ što je detaljno prikazano u posebnim izvještajima HRA o procesuiranju ubistva Duška Jovanovića,²⁰ o prijetnjama i napadu na novinarku Oliveru Lakić²¹ i o pokušaju ubistva i napadu na novinara Tufika Softića²². Ovakav zaključak se temelji na činjenicama koje upućuju na to da **istrage nijesu vođene adekvatno**, tako da mogu

¹⁸ Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2015. godini: „Prilikom otklanjanja nedostataka navedenih u nastavku teksta, Crna Gora treba da obrati posebnu pažnju na: rješavanje starijih slučajeva nasilja nad medijima, uključujući i slučaj ubistva koji se desio 2004, otkrivanje ne samo direktnih počinioca, već i onih koji stoje iza napada, kao i na sprovođenje preporuka datih od strane ad hoc medijske komisije koja je formirana radi praćenja napada”, str. 22. Izvještaj dostupan na: http://www.eu.me/images/24_XI_15_Izvj%C5%A1taj_o_Crnoj_Gori_za_2015.pdf.

¹⁹ Za definiciju standarda djelotvornosti istrage vidjeti uvod, str. 2.

²⁰ „Nerasvijetljeno ubistvo direktora i glavnog urednika dnevnog lista Dan Duška Jovanovića – pitanja bez odgovora”, HRA, 27.5.2016: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Izvjestaj.pdf>

²¹ Izvještaj „Prijetnje i napad na novinarku Vijesti Oliveru Lakić, januar 2011 – maj 2014”, HRA, 15.9.2016, dostupan na: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Izvjestaj1.pdf>

²² Vidjeti u nastavku izvještaja detaljnije, kao i pismo Softićevog advokata Dalibora Tomovića i izvršne direktorice HRA Tee Gorjanc-Prelević Vrhovnom državnom tužiocu Ivici Stankoviću 18.1.2016: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/pismo-HRA-i-Dalibora-Tomovića-za-VDT-CG-18.1.2016..pdf>.

dovesti do identifikacije i kažnjavanja svih odgovornih lica, uključujući nalogodavce napada, **ni temeljito**, jer nijesu preduzeti svi razumni koraci da se obezbijede svi relevantni dokazi kao što su identifikacija i intervjuisanje osumnjičenih i svjedoka na koje ukažu sami oštećeni, nije temeljito pregledano mjesto događaja radi prikupljanja svih forenzičkih i medicinskih dokaza (posebno se odnosi na slučajeve ubistva Duška Jovanovića, prijetnji i napada na novinarku Oliveru Lakić, pokušaja ubistva i napada na novinara Tufika Softića, prebijanje novinara Mladena Stojovića). **U najtežim slučajevima istraga nije obezbijedila da sve moguće veze između krivičnog djela i profesionalnih aktivnosti novinara budu otkrivene i uzete u obzir.**²³ Ovo je posebno očigledno u slučajevima ubistva urednika Duška Jovanovića, napada na pisca Jevrema Brkovića kada je ubijen njegov pratilac Srđan Vojičić, pokušaja ubistva i napada na novinara Tufika Softića i Mladena Stojovića i prijetnji i napada na novinarku Oliveru Lakić. **Posebno treba imati u vidu da su same žrtve koje su preživjele napad odmah saopštile da su napadnute zbog tema koje su obrađivale i ukazale na koga sumnjaju. Istrage nijesu vođene efikasno, niti su okončane u razumnom roku** (npr. istraga ubistva Duška Jovanovića i dalje se vodi 12 godina posle ubistva; istraga pokušaja ubistva Softića obustavljena je bez rezultata skoro devet godina posle događaja, obustavljene istrage u slučaju prebijanja novinara Mladena Stojovića i prijetnji nevladinom aktivisti Aleksandru Saši Zekoviću koje su vođene bez ikakvih rezultata – vidjeti detaljnije u nastavku). **Nije omogućen dovoljni element nadzora javnosti**, koji mora da postoji da bi se očuvalo povjerenje javnosti u vladavinu prava, obezbijedila odgovornost i spriječilo pojavljivanje saveza ili tolerancije prema nezakonitim radnjama.²⁴ Prethodna VDT Ranka Čarapić insistirala je dvije godine (2010-2012) na tome da javnost nema pravo na informacije o statusu u istragama slučajeva kršenja ljudskih prava uključujući napade na novinare od velikog javnog interesa dok Upravni sud nije presudio protiv takvog stava.²⁵ Aktuelni VDT Ivica Stanković uveo je veću transparentnost u rad tužilaštva, ali nije pokazao spremnost da se temeljno preispita rad tužilaštva u nerasvjetljenim slučajevima napada na novinare.

10. **U slučajevima u kojima su izvršioci procesuirani uočena je pojava tzv. dobrovoljaca, osoba koje su preuzele odgovornost za napad na novinare iako postoje ozbiljne sumnje da se ne radi o pravim izvršiocima** (slučajevi napada na direktora Vijesti Željka Ivanovića i prijetnji i napada na novinarku Vijesti Oliveru Lakić), **dok po pravilu podstrekači (nalogodavci) napada ostaju neotkriveni** (pored pomenutih, odnosi se i na slučaj ubistva Duška Jovanovića).
11. **Kod optuženja su državni tužioci težili lakšim kvalifikacijama, a sudovi ublažavanju kazni**, što smo detaljno elaborirali u posebnim poglavljima u slučajevima ubistva Duška Jovanovića, pokušaja ubistva novinara Tufika Softića i slučajevima prijetnji i napada na Oliveru Lakić.
12. **Nikada nije utvrđena odgovornost državnih službenika koji su opstruirali istrage najtežih slučajeva, obezbijedili nekažnjivost i ozbiljno doveli u pitanje vladavinu prava u Crnoj Gori.** Štaviše, zabilježeni su primjeri da su nadležni za sprovođenje spornih istraga napredovali u karijeri.

²³ OEBS Priručnik o bezbjednosti novinara, William Horsley, 2012, str 16. Priručnik dostupan na: <https://www.osce.org/fom/85777?download=true>.

²⁴ Smjernice Iskorijenjivanje nekažnjivosti teških kršenja ljudskih prava koje je usvojio Komitet ministara 30. marta 2011. godine na 1.110. sastanku zamjenika ministara, VI Kriterijumi za efikasnu istragu.

²⁵ Posebno se odnosi na slučajeve ubistva urednika Duška Jovanovića, prebijanja novinara Mladena Stojovića i pokušaja ubistva Tufika Softića, napada na književnika Jevrema Brkovića i istragu ubistva Srđana Vojičića, kao i prijetnje smrću nevladinom aktivisti Aleksandru Saši Zekoviću. Detaljnije dostupno na: <http://www.hraction.org/?p=1940>.

13. Tužilaštvo nije bilo spremno da temeljno istraži navode medija i novinara koji su napadnuti, pa se stiče utisak da su ostali uzaludni njihovi naponi da u javnom interesu izvještaju o sumnjama na korupciju i organizovani kriminal. Tako se obeshrabruju i drugi novinari da se bave temama od javnog interesa, dok javnost gubi povjerenje u sposobnost policije i tužilaštva da obezbijede vladavinu prava. Navedeni zaključak se posebno ogleda u odnosu tužilaštva prema navodima koje su saopštili novinari Tufik Softić, Olivera Lakić, Mladen Stojović, književnik Jevrem Brković, itd.

II INCIDENTI U KOJIMA SU NOVINARIMA UPUĆENE PRIJETNJE, UVREDE ILI SU NA DRUGI NAČIN OMETANI U RADU, OD KOJIH VEĆINA NIJE PRIJAVLJENA ILI SU NOVINARI NAKNADNO ODUSTALI OD GONJENJA

1. Incident između političara i novinarke *Dana* Lidije Nikčević (8. avgust 2012)
2. Vrijeđanje novinara *Monitora* Marka Milačića (17. septembar 2013)
3. Vrijeđanje direktorice nedjeljnika *Monitor* Milke Tadić-Mijović (20. oktobar 2013. i 8. novembar 2013)
4. Prijetnja uredniku *Informera* Novaku Uskokoviću (25. jun 2015)
5. Incident u *Vijestima* koji je izazvao potpredsjednik Skupštine i funkcioner Demokratskog fronta Branka Radulovića (9. decembar 2015)

Incidenti koji su se dogodili za vrijeme protesta (17-24. oktobar 2015)

6. Ometanje u radu foto-reportera *Pobjede* Dobrila Malidžana (17. oktobar 2015)
7. Nezakonito lišenje slobode novinara *Dana* Dražena Živkovića (17. oktobar 2015)
8. Napad policije suzavcem na grupu novinara (24. oktobar 2015)
9. Napad na foto-reportera dnevnog lista *Informer* Balšu Rakočevića i upućene prijetnje uredniku dnevnog lista *Informer* Novaku Uskokoviću (24. oktobar 2015)
10. Povrijeđena novinarka *CdM-a* Slađana Đuković (24. oktobra 2015)
11. Incident sa novinarskom ekipom *Pobjede* (24. oktobra 2015)
12. Vrijeđanje i ometanje Ivane Šebek, novinarke RTCG (15.11.2015)

UVOD

Sloboda izražavanja je neophodna u demokratskom društvu da bi ono uopšte postojalo i napredovalo. Novinari, koji informišu građane, moraju imati pravo na slobodu izražavanja i ličnu bezbjednost u skladu s međunarodnim standardima i pravnim poretkom Crne Gore.

Država u kojoj se napadi na novinare sprečavaju, djelotvorno istražuju i odgovarajuće kažnjavaju omogućava osnovne uslove za rad novinara. Crna Gora tek treba da postane takva država. Činjenica da nije rasvijetljeno ubistvo novinara, kao ni pokušaj ubistva, šest fizičkih napada i više prijetnji, uključujući napade na imovinu medija, stvara atmosferu zastrašivanja i utisak u javnosti o nedostatku vladavine prava, o konspirativnoj saradnji državnih organa sa napadačima na novinare. Po pravilu su stradali novinari koji su se usudili da kritikuju vlast i ukažu na korupciju i kriminal.

Akcija za ljudska prava (HRA) se bavi evidencijom napada na novinare i prati reakciju države na te napade, kako bi uvijek iznova ukazala na posebnu društvenu potrebu za ostvarivanjem pravde u svim tim slučajevima. Društvo mora biti posebno zainteresovano za rasvjetljavanje i kažnjavanje napada na novinare, jer se osnovano pretpostavlja da su stradali zbog toga što su nastojali da tom istom društvu obezbijede da bude informisano. Pored toga, niko ne bi trebalo da trpi napade zbog slobodnog izražavanja, jer postoje civilizovani, zakoniti i dostupni načini za izražavanje neslaganja s uređivačkom politikom medija ili radom novinara.

HRA je prethodni Izvještaj o procesuiranju napada na novinare u Crnoj Gori objavila 31. januara 2014,²⁶ s posebnom namjerom da tada tek osnovanoj Komisiji za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija pruži sistematizovan pregled javno dostupnih činjenica o tim napadima. Ovo izdanje izvještaja, koje objavljujemo 2. novembra 2016. godine, sadrži nove informacije o procesuiranju slučajeva koji su se dogodili do kraja januara 2014, kao i pregled novih slučajeva napada uz informacije o njihovom procesuiranju i zaključke.

Pomenutu Komisiju za praćenje istraga napada na novinare, koja je radila dvije godine, od januara 2014. do kraja 2015. godine, osnovala je Vlada Crne Gore da bi preispitala vođenje istraga o napadima na novinare i dala mišljenje o propustima u tim istragama i načinu na koji bi njihovo vođenje trebalo unaprijediti. Međutim, Komisija nije uspjela da ispuni zadatak zbog koga je osnovana. Zašto je do toga došlo, HRA je pokušala da objasni u posebnom izvještaju o radu Komisije, o kome se raspravljalo na panel diskusiji 19. maja 2016. godine.²⁷ Vlada Crne Gore je onda 30. juna 2016. odlučila da osnuje novu komisiju - Komisiju za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija.²⁸ Odluka o njenom obrazovanju je stupila na snagu 23. septembra 2016, i održala je tri sjednice do objavljivanja ovog izvještaja 1. novembra 2016. Član nove Komisije je i advokat

²⁶ Više informacija dostupno na: <http://www.hracion.org/?p=5411>.

²⁷ Detaljnije na: <http://www.hracion.org/?p=10772>

²⁸ Komisiju čine Nikola Marković, pomoćnik glavnog i odgovornog urednika dnevnog lista *Dan*, predsjednik, i članice i članovi: Mihailo Jovović, glavni i odgovorni urednik lista *Vijesti*, Marijana Camović, predsjednica Sindikata medija, Ranko Vujović, izvršni sekretar Medijskog savjeta za samoregulaciju, Dragoljub Duško Vuković, novinar i medijski ekspert, Veselin Racković, član Tužilačkog savjeta, bivši tužilac, Milan Adžić, glavni policijski inspektor za kontrolu zakonitosti primjene policijskih ovlaštenja u Odjeljenju za unutrašnju kontrolu policije u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Aleksandra Samardžić, predstavnik Agencije za nacionalnu bezbjednost i Dalibor Tomović, advokat, predstavnik 11 NVO.

Dalibor Tomović, koga je podržala HRA i još 10 nevladinih organizacija.²⁹

U ovom izvještaju predstavljamo procesuiranje ukupno 55 napada na novinare i medije, od ubistva i fizičkih napada, preko prijetnji, podmetanja eksploziva, kamenovanja prostorija do oštećenja automobila. Od toga se 27 slučajeva desilo od januara 2014. (posle napada na novinarku Dana Lidiju Nikčević) do kraja oktobra 2016. godine. Ovaj izvještaj, kao i prethodni, uključuje slučaj napada na jednog pisca, koji je u svom romanu opisivao veze između vlasti i organizovanog kriminala, i ubistvo njegovog pratioca, koji je stradao prilikom tog napada, kao i slučaj aktiviste za ljudska prava, čija je bezbjednost bila ugrožena zbog istraživanja kršenja ljudskih prava i slobode izražavanja.³⁰

Cilj izvještaja je da, na osnovu informacija koje su nam bile dostupne, prikaže da li su napadi djelotvorno procesuirani ili ne, pri čemu se mora imati u vidu da standard "djelotvornosti istrage" podrazumijeva i da javnost o vođenju istrage bude odgovarajuće obaviještena. Da bi istraga bila djelotvorna, ona mora biti vođena hitno i ekspeditivno, na način podoban da dovede do otkrivanja i kažnjavanja svih odgovornih lica, uključujući nalogodavce. Svaki nedostatak u istrazi, koji smanjuje šanse da se otkriju svi izvršioци, kako neposredni, tako i oni koji su naredili ili organizovali zločin, ne zadovoljava ovaj minimalni standard i krši Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (vidi, primjera radi, presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetima *Kaya protiv Turske*, *Gongadze protiv Ukrajine*, *McKerr protiv Ujedinjenog kraljevstva*, *Najafli protiv Azerbejdžana*).³¹

Komitet ministara Savjeta Evrope je 2011. godine usvojio smjernice u cilju iskorjenjivanja teških kršenja ljudskih prava u kojima je ustanovio kriterijume prema kojima djelotvorna istraga treba da bude: adekvatna, temeljna, nepristrasna i nezavisna, brza i pod nadzorom javnosti.³² Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), u Priručniku o bezbjednosti novinara, objavljenom 2012. godine, navodi: „istrage napada na novinare iziskuju posebnu osjetljivost i stručnost da bi se obezbijedilo da sve moguće veze između krivičnog djela i profesionalnih aktivnosti novinara budu otkrivene i uzete u obzir. Novinski članak, emitovani prilog kao i svaki drugi oblik objavljenog materijala može predstavljati važan dokaz... Policija i vlasti bi takođe trebalo da imaju u vidu činjenicu da postoji velika mogućnost da će novinari biti izloženi zlonamjernim fizičkim napadima zbog svog rada. Trebalo bi da budu spremni da preduzmu korake kako bi im obezbijedili zaštitu ako postoji značajna ili neposredna opasnost da će biti napadnuti ili da će im biti nanijeto zlo.“³³

U Crnoj Gori su dva novinara dobila policijsko obezbjeđenje. To su Tufik Softić, koji je dva puta napadnut, 2007. i 2013. godine, i koji s policijskom pratnjom živi već skoro tri godine (od februara 2014) i Olivera Lakić, kojoj je prijećeno i koja je napadnuta 2012. godine, i otkazala policijsku pratnju posle dvije godine i sedam mjeseci.

²⁹ Prema članu 12 Odluke, ona stupa na snagu osmog dana od 15.8.2016, kad je objavljena u „Sl. listu CG br. 59/2016“.

³⁰ Evropski sud za ljudska prava je izjednačio aktiviste i novinare u pogledu zaštite koju uživaju, jer nevladini aktivisti doprinose javnoj debati šireći informacije i ideje o temama od javnog interesa (vidi presudu *Steel and Morris protiv UK*).

³¹ Vidi HRA bilten XVIII: *Nasilje nad novinarima*, <http://www.hrraction.org/wp-content/uploads/Bilten-XVIII1.pdf>.

³² Smjernice *Iskorjenjivanje nekažnjivosti teških kršenja ljudskih prava* koje je usvojio Komitet ministara 30. marta 2011. godine na 1.110. sastanku zamjenika ministara.

³³ OEBS Priručnik o bezbjednosti novinara, William Horsley, 2012, str 16. Priručnik dostupan na: <https://www.osce.org/fom/85777?download=true>.

Pored slučajeva koji su prijavljeni policiji, u izvještaju je posebno predstavljeno 15 incidenata u kojima su novinarima upućene prijetnje i uvrede ili su na drugi način ometani u radu, od kojih većina nije prijavljena ili su novinari odustali od gonjenja po privatnoj tužbi. Podaci i o ovim slučajevima su posebno predstavljeni da bi se sadržajnije prikazala društvena klima u kojoj danas rade novinari u Crnoj Gori.

Najbolji način da se spriječe napadi na novinare je vjerovatno da postoji pravna država, s institucijama koje su sposobne da efikasno i djelotvorno reaguju na sve prijetnje novinarima i napade na njih. Cilj i ovog izvještaja je prvenstveno da podsjeti na sve one slučajeve napada na novinare koji su u Crnoj Gori ostali nekažnjeni i nerasvijetljeni više godina, da podsjeti nadležne na neispunjene obaveze i tako pomogne uspostavljanje vladavine prava.

Na kraju, posebno u svijetlu povećanog broja ometanja novinara na radnom zadatku, HRA smatra da je u Crnoj Gori potrebno i Krivičnim zakonikom propisati pojačanu krivično-pravnu zaštitu novinara po uzoru na onu koju uživaju državni službenici. U tom smislu, zalažemo se za uvođenje dva krivična djela, *Sprečavanje novinara u vršenju profesionalnih zadataka* i *Napad na novinara u vršenju profesionalnih zadataka*, koji bi sadržali i kvalifikovani oblik djela u slučaju da djelo učini službeno lice u vršenju službe.³⁴ Ministarstvu pravde smo predložili i dopune krivičnih djela *Teško ubistvo*, *Teška tjelesna povreda*, i definiciju novinara u članu koji propisuje značenje izraza u Krivičnom zakoniku.³⁵

Ovaj izvještaj je izrađen zahvaljujući projektu institucionalne podrške Fondacija za otvoreno društvo (*Open Society Foundations*) Akciji za ljudska prava u periodu 2014-2016. godine.

Autorke izvještaja su Mirjana Radović, Tamara Bulatović i Tea Gorjanc-Prelević.

U Podgorici, 2.11.2016.

³⁴ U Preporuci CM/Rec (2016) 4 Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o zaštiti novinarstva i bezbjednosti novinara i drugih medijskih aktera, od 13. aprila 2016. preporučeno je da se "zakonom obezbijedi strožije kažnjavanje državnih službenika koji, zbog propusta, saučesništva ili izvršilaštva djeluju tako da sprečavaju ili na druge načine prave opstrukciju istrage, procesuiranja ili kažnjavanja onih koji su odgovorni za zločine protiv novinara ili drugih medijskih aktera u vezi njihovog rada ili doprinosa javnoj debati." Originalni tekst glasi: „The law should provide for additional or aggravated penalties to be applicable to public officials who, by neglect, complicity or design, act in a way that prevents or obstructs the investigation, prosecution or punishment of those responsible for crimes against journalists or other media actors on account of their work or contribution to public debate.” Preporuka dostupna na engleskom jeziku na: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016806415d9

³⁵ Predlog HRA je dostupan na: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/HRA-Predlog-za-izmjenu-Krivicnog-zakonika.pdf>.

ZAKLJUČCI IZVJEŠTAJA

Januar 2014 – oktobar 2016

3. Od početka januara 2014. godine, kada je napadnuta novinarka lista *Dan* Lidija Nikčević, do 1. novembra 2016. godine nije bilo fizičkih napada na novinare s teškim povredama. Zabilježeno je 27 napada na novinare ili medije manjeg intenziteta³⁶, od kojih:

- 3 fizička napada,
- 10 prijetnji,
- 1 prinuda (prinudno oduzimanje kamere),
- 4 incidenta u kojima je novinarima prijećeno ili su sprječavani da rade,
- 9 napada na imovinu medija i novinara.

U odnosu na medije pojedinačno:

- *Vijesti* (10: 8 prijetnji, od kojih 6 riješeno; 1 ometanje novinarke u radu, riješeno, i jedno paljenje službenog vozila neriješeno);
- *Dan* (4: 1 sprječavanje novinarke u radu, riješeno; 1 kamenovanje zgrade, riješeno; 1 oštećenje vozila novinara, neriješeno i 1 ometanje u radu, procesuiranje u toku);
- *Monitor* (3: jedno prinudno oduzimanje kamere, riješeno; 2 prijetnje neriješene);
- *IN4S* (3 fizička napada policajaca na urednika Gojka Raičevića neriješena);
- *Tv Pink M* (3 kamenovanja zgrade neriješena);
- *Dnevne novine* (2 oštećenja vozila novinara neriješena, 1 ometanje novinarke u radu riješeno);
- *RTCG* (1 oštećenje vozila generalnog direktora neriješeno).

- Od tih 27 procesuiranih slučajeva riješeno je 10 (1/3), nije riješeno 17 (2/3).

- Policijci koji su u tri navrata fizički napali novinara Gojka Raičevića nisu identifikovani. Nisu otkriveni ni izvršioci tri kamenovanja zgrade *TV Pink M*, od kojih je prilikom jednog lakše povrijeđena urednica te televizije, Ivana Drobnjak.

- Od 10 slučajeva prijetnji riješeno je 5; slučaj prinude je riješen; od 4 incidenta u kojima su novinari sprječavani da rade, tri su riješena, procesuiranje četvrtog je u toku.

- Od 9 napada na imovinu medija i novinara, samo jedan je riješen - kamenovanje zgrade lista *Dan*. Nijesu riješeni slučajevi podmetanja požara na vozilu dnevnika *Vijesti*, dva oštećenja vozila novinarki lista *Dnevne novine*, jedno oštećenje vozila novinara lista *Dan*, jedno oštećenje vozila generalnog direktora *RTCG*, tri kamenovanja zgrade *TV Pink M*.

³⁶ Evidencija HRA odgovara evidenciji Uprave policije, koju je saopštio gospodin Saša Rakočević, rukovodilac Odsjeka za suzbijanje opšteg kriminaliteta Uprave policije na skupu HRA „Ka vladavini prava i slobodi izražavanja: kako obezbijediti kažnjivost napada na novinare, kako spriječiti takve napade i obezbijediti pravni okvir povoljan za istraživačko novinarstvo?” 2. juna 2016. u Podgorici.

- Napadači su po pravilu bile osobe o kojima su novinari izvještavali ili o kojima su planirali da izvijeste, a napad se dogodio za vrijeme obavljanja novinarskog zadatka.
- **Kazne izrečene za prijetnje, sprječavanje i ometanje novinara u radu i kamenovanje zgrade bile su, po pravilu, na nivou zakonskog minimuma.** Kažnjeni su učinioci 4 krivična djela i to u 1 slučaju za k.d. Prinuda i u 3 slučaja za prijetnje koje su kvalifikovane kao k.d. Ugrožavanje sigurnosti. Tako je za k.d. Prinuda učinilac pravosnažno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 9 mjeseci (zapriječena kazna je od 3 mjeseca do 3 godine), dok su osobe koje su prijetile u 2 od 3 slučaja osuđene samo uslovno³⁷ (jedna presuda je pravosnažna, druga nije), dok je u trećem slučaju osoba pravosnažno osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 3 mjeseca (zapriječena kazna je novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine). Dalje, novčano su kažnjeni učinioci 4 prekršaja, iako je za svaki od prekršaja bilo moguće izreći i kaznu zatvora. Naime, novčano su kažnjeni učinioci koji su na štetu novinara u 2 slučaja prijetili na javnom mjestu (propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 60 dana). U 3. slučaju učinilac je novčano kažnjen za vrijeđanje novinara i drsko ponašanje na javnom mjestu (propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 30 dana) dok je u 4. slučaju novčano kažnjena osoba koja je kamenovala zgradu što je kvalifikovano kao uznemiravanje građana ili ugrožavanje njihove bezbjednosti (bacanjem i lomljenjem flaša, čaša ili drugih predmeta) za šta se takođe može izreći kazna zatvora do 30 dana.

4. U posljednje dvije godine novinari su radili u atmosferi u kojoj su građani bili skloniji da nezadovoljstvo izvještavanjem iskažu na nedozvoljen način – vrijeđanjem na javnom mjestu, prijetnjama, kamenovanjem ili oštećenjem vozila - umjesto da zamjerke procesuiraju medijskim samoregulatornim tijelima, Agenciji za elektronske medije, da koriste pravo na ispravku i odgovor ili kroz parnični postupak zaštite privatnost, čast i ugled.

Zabilježena su tri kamenovanja zgrade TV Pink M, dva za vrijeme protesta opozicionih stranaka u oktobru 2015, i u septembru 2016. godine. Nijedan slučaj nije riješen.³⁸

Od maja 2004. do oktobra 2016. godine evidentirano je ukupno 14 incidenata u kojima su novinarima upućene prijetnje i uvrede ili su na drugi način ometani u radu, od kojih većina nije prijavljena ili su novinari odustali od gonjenja po privatnoj tužbi. Od pomenutih 14 incidenata, čak 11 se dogodilo u posljednje dvije godine. Od toga se 8 desilo tokom oktobarskih protesta 2015. godine, u kojima su novinari neposredno spriječavani ili ometani u obavljanju posla. Od toga 6 slučajeva nije procesuirano jer ih novinari nijesu prijavili, u jednom slučaju je novinar odustao od gonjenja, dok je jedna prijetnja prijavljena tužilaštvu* * *

³⁷ Izrečene su zatvorske kazne koje se neće izvršiti ako učinilac za određeno vrijeme ne učini novo krivično djelo.

³⁸ Televizija Pink M je medij poznat po neobjektivnom izvještavanju naklonjenom vlastima. Agencija za elektronske medije je od početka 2016. godine odlučujući po prigovorima ustanovila da je ta televizija od svih elektronskih medija najviše puta (6) prekršila Zakon o elektronskim medijima i/ili Pravilnik o programskim standardima u elektronskim medijima u odnosu na objektivnost, nepristrasnost, tačnost itd. Takođe, Medijski savjet za samoregulaciju je u periodu od posljednjih godinu dana, odlučujući po žalbama, utvrdio da je ta televizija najviše puta (5) prekršila i Kodeks novinara/ki Crne Gore u odnosu na načelo istinitosti (Čl. 1 Kodeksa). Konačno, NVO Građanska alijansa je 3.10.2016. objavila izvještaj „Tiče me se –monitoring izborne kampanje“, u kojem se navodi: „Gotovo svaki treći prilog na svim televizijama bio je jednostran. U tom pogledu prednjači Pink M koja je imala nešto više od 70% jednostranih priloga (u odnosu na ukupan broj priloga na toj televiziji).“ Izvještaj dostupan na: <http://www.gamn.org/index.php/mn/novosti/1065-tice-me-se-izvjestaj-o-monitoringu-izborne-kampanje05.html>.

U nastavku slijede zaključci u odnosu na ukupnu statistiku napada na novinare od ubistva Duška Jovanovića u maju 2004. godine do novembra 2016. godine.

Maj 2004 – oktobar 2016

14. U Crnoj Gori je ostalo neriješeno 2/3 napada na novinare, koji obuhvataju ubistvo, fizičko nasilje, prijetnje, napade na imovinu i incidente u kojima su novinari sprečavani ili ometani u radu. Prema evidenciji HRA, prijavljeno je i procesuirano 55 slučajeva, od kojih je riješeno 18 (33%), djelimično su riješena 3 (5%), dok 34 nije riješeno (62%). Ovi slučajevi su:

- 1 ubistvo novinara Duška Jovanovića (djelimično riješeno);
- 1 pokušaj ubistva Tufika Softića (nije riješen);
- 4 teža fizička napada na Željka Ivanovića, Jevrema Brkovića, Mladena Stojovića i Lidiju Nikčević, od kojih je prilikom napada na književnika Jevrema Brkovića, ubijen njegov pratilac Srđan Vojičić (3 neriješena, riješen napad na L.N.);³⁹
- 5 blažih fizičkih napada (3 neriješena na Gojka Raičevića, 1 djelimično riješen na Oliveru Lakić⁴⁰, 1 riješen na Mihailu Jovovića i Borisa Pejovića)⁴¹;
- 17 prijetnji (9 neriješeno, 1 djelimično riješeno, 7 riješeno)⁴²;
- 2 podmetanja eksplozivnih naprava, Tufik Softić i redakcija *Vijesti* (nije riješeno);
- 6 kamenovanja zgrada redakcija, tv Montena, tv *Vijesti*, *Dan*, tv *Pink M* (5 nije riješeno, 1 riješeno);
- 8 oštećenja vozila medija ili novinara, od kojih 4 paljenja vozila *Vijesti* (sve neriješeno),
- 9 procesuiranih incidenata u kojima su novinari na nedozvoljene načine spriječavani ili ometani u vršenju službenih zadataka (8 riješeno, 1 procesuiranje u toku).

15. Od 18 napada na imovinu medija i novinara riješen je samo jedan. Od ukupnog broja, 12 napada je bilo na imovinu medija, 6 na imovinu novinara. Radi se o 4 paljenja vozila *Vijesti*, 2 kamenovanja zgrade *Vijesti* i podmetanje eksplozivne naprave na zgradu *Vijesti*,

³⁹ Iako se slučaj napada na direktora *Vijesti*, Željka Ivanovića zvanično smatra riješenim, Komisija za praćenja istraga napada na novinare i imovinu medija i HRA ga ubrajaju u neriješene slučajeve imajući u vidu razumnu osnovu za sumnju da nijesu osuđeni pravi napadači na Ivanovića, te da svakako nije otkriven treći izvršilac.

⁴⁰ Iako je izvršilac kažnjen, nalogodavac (podstrekač) nije otkriven.

⁴¹ Iako su u jednom slučaju prijetnji i fizičkog napada na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić procesuirani izvršioci, podstrekači nikada nijesu identifikovani i procesuirani pa Komisija za praćenja istraga napada na novinare i imovinu medija i HRA ova dva slučaja ne smatraju riješenim. Isto se odnosi i na slučaj prijetnji koje su joj upućene u maju 2014. i koji se smatra zvanično riješenim tako što je sud, ne potvrdivši optužni predlog tužilaštva, onemogućio suđenje osobama koje su prijetile novinarki Lakić uprkos kontekstu u kojem je prijetnja izrečena, čime je doprinio sumnjama da je u cijelom ovom slučaju obezbijeđeno da se ne stigne do podstrekača napada i zastrašivanja novinarke Olivera Lakić.

⁴² Detaljniji pregled prijetnji: 9 neriješeno - 1 upućena Aleksandru Zekoviću, 3 upućene Oliveri Lakić, 2 upućene redakciji i uredništvu *Vijesti*, 2 upućene Marku Milačiću i 1 upućena Marijani Bojanić, 1 djelimično riješeno - upućena Oliveri Lakić (kao i u slučaju fizičkog napada, izvršilac kažnjen, nalogodavac tj. podstrekač nije otkriven), 7 riješeno - 2 upućene Siniši Lukoviću, 1 upućena Mileni Perović Korać, 1 upućena Marijani Bojanić, 1 upućena Marku Milačiću, 1 upućena Darku Bulatoviću i 1 novinarima koji su insistirali na anonimnosti).

podmetanje eksplozivne naprave u blizini kuće novinara, 3 kamenovanja zgrade *TV Pink M*, jedno kamenovanje *TV Montena* i jedno kamenovanje zgrade lista *Dan*, koje je jedino riješeno. U 5 slučajeva su oštećeni automobili novinara/ki - u dva slučaja novinarki *Dnevnih novina*, u jednom slučaju novinara *Dana*, u jednom slučaju direktora RTCG i u jednom slobodnog novinara Darka Ivanovića. Nije dokazano da je do oštećenja vozila novinara došlo u vezi obavljanja novinarskog posla, ali su u svim slučajevima oštećeni izjavili kako sumnjaju na to.

16. **Sve najozbiljnije napade (ubistvo i pokušaj ubistva, fizičke napade, prijetnje, podmetanje eksplozivnih naprava i paljenje vozila) pretrpjeli su novinari i mediji koji su oštro kritikovali vlast, istraživali korupciju ili organizovani kriminal.** U pitanju su mediji odnosno novinari dnevnika *Vijesti* i *Dan*, nedjeljnika *Monitor* i (tokom oktobarskih protesta 2015) portala *IN4S*.
17. **Polovina procesuiranih napada bila je usmjerena protiv *Vijesti***, tj. direktora, urednika, novinara i imovine *TV Vijesti* i dnevnika *Vijesti*. Od 57 slučajeva 29 se odnosilo na *Vijesti*: prebijanja i drugi fizički napadi, prijetnje, podmetanje eksplozivnih naprava, paljenje vozila, sprečavanje i ometanje novinara u radu i kamenovanje zgrade. **Na 2. mjestu se nalazi dnevni list *Dan***, protiv kojega je bilo usmjereno 8 napada - ubistvo glavnog urednika i direktora, prebijanje novinarkе, kamenovanje zgrade, oštećenje vozila novinara, **na 3. mjestu je nedjeljnik *Monitor*** koji je pretrpio 6 napada – novinarima uglavnom prijećeno. **Na 4. mjestu je portal *IN4S*** - tokom oktobarskih protesta 2015. u tri navrata policajci udarali urednika dok mu je jedan policajac i zaprijetio. **Na 5. mjestu su *Tv Pink M*** koja je kamenovana 3 puta (prilikom jednog kamenovanja je povrijeđena urednica Ivana Drobnjak koja je bila u redakciji), i ***Dnevne novine*** sa 3 napada u vidu dva oštećena vozila novinarki i jedno ometanje novinarkе u radu).
18. **Po pravilu, efikasno su procesuirani samo slučajevi u kojima su novinari istraživali ili izvještavali o temama od lokalnog značaja.** Takvi su primjeri zabilježeni u Nikšiću, Danilovgradu, Kotoru itd. Od najtežih napada potpuno je rasvijetljen samo jedan, prebijanje novinarkе *Dana* Lidije Nikčević u januaru 2014, do koga je došlo zbog njenog istraživanja i izvještavanja o povezanosti lokalne firme sa trgovinom marihuanom, što je bila tema od lokalnog značaja. U ostalim teškim slučajevima, koji nisu rasvijetljeni, žrtve su izvještavale o sumnjama na kriminal na državnom nivou. Ovo se takođe vidi na prethodno pomenutim slučajevima ubistva urednika *Dana* Duška Jovanovića, napada na direktora *Vijesti* Željka Ivanovića i prijetnji i napada na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić, kao i napada na novinare Tufika Softića i Mladena Stojovića.
19. **Najlošiji rezultati u procesuiranju napada na novinare su zabilježeni u Podgorici**, za razliku od drugih opština u kojima su učinioci po pravilu efikasno procesuirani. Naime, slučajevi fizičkih napada i prijetnji su, osim u Podgorici, procesuirani u Nikšiću, Kotoru, Pljevljima, Danilovgradu, Kolašinu, Bijelom Polju i Baru. Svi učinioci koji su optuženi u drugim gradovima su procesuirani osim u slučajevima Tufika Softića i Mladena Stojovića (slučajevi procesuirani u Bijelom Polju i Baru) koji su izvještavali o kriminalu koji je prevazilazio lokalne okvire. S druge strane, pored navedenih, u Podgorici nijesu procesuirani ni slučajevi paljenja vozila *Vijesti* i podmetanje eksplozivne naprave na redakciju tog lista, kamenovanje redakcija *Vijesti* i *TV Pink M*, kada je povrijeđena urednica Ivana Drobnjak, udaranje urednika portala *IN4S* Gojka Raičevića od strane policajaca, itd.
20. **Kazne za izvršioce napada na novinare, po pravilu se izriču na nivou zakonskog minimuma.** Zaključak je utemeljen na analizi svih 19 slučajeva koji su riješeni na način da su

učinioci kažnjeni u krivičnom ili prekršajnom postupku, a koji uključuju slučajeve napada na direktora *Vijesti* Željka Ivanovića, urednika i novinarku ovoga lista – Mihaila Jovovića i Oliveru Lakić, prebijanje novinarku *Dana* Lidije Nikčević zaključno sa slučajevima u kojima su učinioci kažnjeni u prekršajnom postupku. Zabilježeni su primjeri uslovnog kažnjavanja za krivična djela kao, na primjer, u slučajevima nanošenja teške tjelesne povrede uredniku dnevnika *Vijesti* Mihailu Jovoviću i ugrožavanja sigurnosti direktorki TV *Vijesti*, Marijani Bojanić.

Zaključci o procesuiranju najtežih slučajeva

21. Još uvijek nema volje da se najteži slučajevi napada na novinare i imovinu medija procesuiraju tako da se svi saizvršioци (učinioci i podstrekači – nalogodavci) otkriju i kazne. Ovdje se misli na ubistvo urednika *Dana* Duška Jovanovića, napad na književnika Jevrema Brkovića, u kome je ubijen njegov pratilac Srđan Vojić 2006. godine; prebijanje direktora dnevnog lista *Vijesti*, Željka Ivanovića, 2007. godine; pokušaj ubistva i napad na novinara Tufika Softića 2007 i 2013. godine, prebijanje novinara Mladena Stojovića 2008. godine; prijetnje i napad na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić 2011. i 2012. godine; podmetanje požara na vozilima dnevnog lista *Vijesti* 2011. i 2014. godine i podmetanje eksplozivne naprave ispred redakcije tog lista 2013. godine. **Jedini izuzetak je prebijanje novinarku *Dana* Lidije Nikčević iz januara 2014. koje je rasvijetljeno, procesuirano i kažnjeno.** Još 13. marta 2012, na inicijativu premijera Igora Lukšića, održan je sastanak direktora Uprave policije Božidara Vuksanovića, potpredsjednika Vlade i ministra pravde Duška Markovića, Vrhovne državne tužiteljke Ranke Čarapić, Ministra unutrašnjih poslova Ivana Brajovića i specijalne tužiteljke Đurđine Ivanović, na kome je odlučeno da rasvijetljavanje i procesuiranje svih slučajeva napada na novinare i medije u naredne dvije godine bude prioritet rada policije i tužilaštva. Međutim, ni četiri godine kasnije nije bilo napretka u rasvijetljavanju tih slučajeva i otkrivanju podstrekača (nalogodavaca) i izvršilaca. Nisu obezbijedeni ni svi uslovi za rad Komisije koju je Vlada osnovala da preispita istrage najtežih slučajeva. Zbog svega toga ne iznenađuje Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2015. godini u kome je navedeno da Crna Gora treba da obrati posebnu pažnju na rješavanje starijih slučajeva nasilja nad novinarima.⁴³
22. U najtežim slučajevima, istrage su vođene nedjelotvorno, suprotno evropskom standardu,⁴⁴ što je detaljno prikazano u posebnim izvještajima HRA o procesuiranju ubistva Duška Jovanovića,⁴⁵ o prijetnjama i napadu na novinarku Oliveru Lakić⁴⁶ i o pokušaju ubistva i napadu na novinara Tufika Softića⁴⁷. Ovakav zaključak se temelji na činjenicama koje upućuju na to da **istrage nijesu vođene adekvatno**, tako da mogu dovesti do identifikacije i kažnjavanja svih odgovornih lica, uključujući nalogodavce

⁴³ Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2015. godini: „Prilikom otklanjanja nedostataka navedenih u nastavku teksta, Crna Gora treba da obrati posebnu pažnju na: rješavanje starijih slučajeva nasilja nad medijima, uključujući i slučaj ubistva koji se desio 2004, otkrivanje ne samo direktnih počinioца, već i onih koji stoje iza napada, kao i na sprovođenje preporuka datih od strane ad hoc medijske komisije koja je formirana radi praćenja napada”, str. 22. Izvještaj dostupan na: http://www.eu.me/images/24_XI_15_Izvjec%5%A1taj_o_Crnoj_Gori_za_2015.pdf.

⁴⁴ Za definiciju standarda djelotvornosti istrage vidjeti uvod, str. 2.

⁴⁵ „Nerasvijetljeno ubistvo direktora i glavnog urednika dnevnog lista *Dan* Duška Jovanovića – pitanja bez odgovora”, HRA, 27.5.2016: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Izvjestaj.pdf>.

⁴⁶ Izvještaj „Prijetnje i napad na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić, januar 2011 – maj 2014”, HRA, 15.9.2016, dostupan na: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Izvjestaji.pdf>.

⁴⁷ Vidjeti u nastavku izvještaja detaljnije, kao i pismo Softićevog advokata Dalibora Tomovića i izvršne direktorice HRA Tee Gorjanc-Prelević Vrhovnom državnom tužiocu Ivici Stankoviću 18.1.2016: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/pismo-HRA-i-Dalibora-Tomovića-za-VDT-CG-18.1.2016..pdf>.

napada, **ni temeljito**, jer nijesu preduzeti svi razumni koraci da se obezbijede svi relevantni dokazi kao što su identifikacija i intervjuisanje osumnjičenih i svjedoka na koje ukažu sami oštećeni, nije temeljito pregledano mjesto događaja radi prikupljanja svih forenzičkih i medicinskih dokaza (posebno se odnosi na slučajeve ubistva Duška Jovanovića, prijetnji i napada na novinarku Oliveru Lakić, pokušaja ubistva i napada na novinara Tufika Softića, prebijanje novinara Mladena Stojovića). **U najtežim slučajevima istraga nije obezbijedila da sve moguće veze između krivičnog djela i profesionalnih aktivnosti novinara budu otkrivene i uzete u obzir.**⁴⁸ Ovo je posebno očigledno u slučajevima ubistva urednika Duška Jovanovića, napada na pisca Jevrema Brkovića kada je ubijen njegov pratilac Srđan Vojičić, pokušaja ubistva i napada na novinara Tufika Softića i Mladena Stojovića i prijetnji i napada na novinarku Oliveru Lakić. **Posebno treba imati u vidu da su same žrtve koje su preživjele napad odmah saopštile da su napadnute zbog tema koje su obrađivale i ukazale na koga sumnjaju. Istrage nijesu vođene efikasno, niti su okončane u razumnom roku** (npr. istraga ubistva Duška Jovanovića i dalje se vodi 12 godina posle ubistva; istraga pokušaja ubistva Softića obustavljena je bez rezultata skoro devet godina posle događaja, obustavljene istrage u slučaju prebijanja novinara Mladena Stojovića i prijetnji nevladinom aktivisti Aleksandru Saši Zekoviću koje su vođene bez ikakvih rezultata – vidjeti detaljnije u nastavku). **Nije omogućen dovoljni element nadzora javnosti**, koji mora da postoji da bi se očuvalo povjerenje javnosti u vladavinu prava, obezbijedila odgovornost i spriječilo pojavljivanje saveza ili tolerancije prema nezakonitim radnjama.⁴⁹ Prethodna VDT Ranka Čarapić insistirala je dvije godine (2010-2012) na tome da javnost nema pravo na informacije o statusu u istragama slučajeva kršenja ljudskih prava uključujući napade na novinare od velikog javnog interesa dok Upravni sud nije presudio protiv takvog stava.⁵⁰ Aktuelni VDT Ivica Stanković uveo je veću transparentnost u rad tužilaštva, ali nije pokazao spremnost da se temeljno preispita rad tužilaštva u nerasvjetljenim slučajevima napada na novinare.

23. **U slučajevima u kojima su izvršioci procesuirani uočena je pojava tzv. dobrovoljaca, osoba koje su preuzele odgovornost za napad na novinare iako postoje ozbiljne sumnje da se ne radi o pravim izvršiocima** (slučajevi napada na direktora *Vijesti* Željka Ivanovića i prijetnji i napada na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić), **dok po pravilu podstrekači (nalogodavci) napada ostaju neotkriveni** (pored pomenutih, odnosi se i na slučaj ubistva Duška Jovanovića).
24. **Kod optuženja su državni tužioci težili lakšim kvalifikacijama, a sudovi ublažavanju kazni**, što smo detaljno elaborirali u posebnim poglavljima u slučajevima ubistva Duška Jovanovića, pokušaja ubistva novinara Tufika Softića i slučajevima prijetnji i napada na Oliveru Lakić.
25. **Nikada nije utvrđena odgovornost državnih službenika koji su opstruirali istrage najtežih slučajeva, obezbijedili nekažnjivost i ozbiljno doveli u pitanje vladavinu prava u Crnoj Gori.** Štaviše, zabilježeni su primjeri da su nadležni za sprovođenje spornih istraga napredovali u karijeri.

⁴⁸ OEBS Priručnik o bezbjednosti novinara, William Horsley, 2012, str 16. Priručnik dostupan na: <https://www.osce.org/fom/85777?download=true>.

⁴⁹ Smjernice *Iskorišćenje nekažnjivosti teških kršenja ljudskih prava* koje je usvojio Komitet ministara 30. marta 2011. godine na 1.110. sastanku zamjenika ministara, VI Kriterijumi za efikasnu istragu.

⁵⁰ Posebno se odnosi na slučajeve ubistva urednika Duška Jovanovića, prebijanja novinara Mladena Stojovića i pokušaja ubistva Tufika Softića, napada na književnika Jevrema Brkovića i istragu ubistva Srđana Vojičića, kao i prijetnje smrću nevladinom aktivisti Aleksandru Saši Zekoviću. Detaljnije dostupno na: <http://www.hraction.org/?p=1940>.

26. Tužilaštvo nije bilo spremno da temeljno istraži navode medija i novinara koji su napadnuti, pa se stiče utisak da su ostali uzaludni njihovi naponi da u javnom interesu izvjest o sumnjama na korupciju i organizovani kriminal. Tako se obeshrabruju i drugi novinari da se bave temama od javnog interesa, dok javnost gubi povjerenje u sposobnost policije i tužilaštva da obezbijede vladavinu prava. Navedni zaključak se posebno ogleda u odnosu tužilaštva prema navodima koje su saopštili novinari Tufik Softić, Olivera Lakić, Mladen Stojović, književnik Jevrem Brković, itd.

Tabela s hronološkim pregledom napada na novinare, njihovu imovinu i imovinu medija od 27.5.2004. do objavljivanja izvještaja 2. novembra 2016. godine

FIZIČKO NASILJE NAD NOVINARIMA UKLJUČUJUĆI UBISTVO, UBISTVO U POKUŠAJU, PREBIJANJE NOVINARA, PRIJETNJE, PODMETANJE EKSPLOZIVNIH NAPRAVA, KAMENOVANJE REDAKCIJA, OŠTEĆENJE VOZILA I PREKRŠAJE IZVRŠENE NA ŠTETU NOVINARA					
Redni broj	Datum	Novinar/medij	Opis slučaja/kvalifikacija (neka djela tužilaštvo nije kvalifikovalo ili nisu dostupne informacije o kvalifikaciji djela)	Ishod	Napomena HRA
1.	24.7.2004.	Duško Jovanović, glavni urednik i direktor <i>Dana</i>	Ubistvo/k.d. Teško ubistvo više lica u pokušaju	DJELIMIČNO RIJEŠENO	Pravosnažno osuđen saizvršilac (kazna zatvora u trajanju od 18 godina), ostali saizvršioci nijesu otkriveni, uključujući nalogodavca.
2.	26.10.2006.	Jevrem Brković, književnik	Fizički napadnut i prebijen književnik Jevrem Brković, ubijen njegov tjelohranitelj Srđan Vojičić/ k.d. Teško ubistvo više lica u pokušaju	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni.
3.	april i maj 2007.	Aleksandar Saša Zeković, NVO aktivista	Prjetnje /k.d. Ugrožavanje sigurnosti	NIJE RIJEŠENO	Kontinuirane prijetnje smrću nevladinom aktivisti - istraživaču kršenja ljudskih prava Aleksandru Zekoviću 2007. godine, za koje se sumnja da ih je uputio službenik policije, tadašnji tjelohranitelj direktora Uprave policije, nikada nijesu procesuirane, snimak prijetnji je nestao iz predmeta, a gonjenje je zastarjelo. Ni u ovom predmetu nikada nije utvrđena odgovornost državnih službenika za propuste u istrazi.
4.	1.9.2007.	Željko Ivanović, direktor dnevnika <i>Vijesti</i>	Fizički napadnut - prebijen/k.d. Teška tjelesna povreda i k.d. Nasilničko ponašanje	zvanično: RIJEŠENO HRA ocjena: NIJE RIJEŠENO	Iako su dvojica okrivljenih pravosnažno osuđeni (kazna zatvora u trajanju od po godinu dana), Ivanović je izričito tvrdio da to nisu osobe koje su ga fizički napale. I druge indicije opravdano pobuđuju sumnju da su okrivljeni zapravo priznali krivicu za djelo koje nijesu učinili. Takođe,

					optuženi i svjedoci su na suđenju izjavili da je događaju prisustvovala još jedna osoba ("Miki"), koji nikada nije otkriven i procesuiran. Imajući sve navedeno u vidu, HRA slučaj ocjenjuje neriješenim.
5.	1.11.2007.	Tufik Softić, novinar radio <i>Berana</i> i dnevnika <i>Republika</i>	Fizički napadnut-prebijen/k.d. Teška tjelesna povreda, kasnije prekvalifikovan o u k.d. Ubistvo u pokušaju	NIJE RIJEŠENO	Softić napadnut u dvorištu kuće. Napadači su prilikom napada koristili palice. Prilikom napada Softić je pretrpio povrede ruke i glave. Učinioci nijesu otkriveni.
6.	24.5.2008.	Mladen Stojović, novinar listova <i>Danas</i> i <i>Vijesti</i>	Fizički napadnut-prebijen/k.d. Teška tjelesna povreda	NIJE RIJEŠENO	Stojović je napadnut u svom stanu. Prilikom napada pretrpio je frakturu obje vilice, krvarenje u predjelu glave i uboden je oštrim predmetom u lice. Istraga je obustavljena zbog zastarjelosti.
7.	5.8.2009.	Mihajlo Jovović i Boris Pejović, urednik i fotoreporter dnevnika <i>Vijesti</i>	Fizički napadnuti/u odnosu na Jovovića djelo kvalifikovano kao k.d. Teška tjelesna povreda	RIJEŠENO	Slučaj napada na fotoreportera Borisa Pejovića i urednika <i>Vijesti</i> Mihaila Jovovića, od strane gradonačelnika Podgorice, Miomira Mugoše, njegovog sina i tjelohranitelja koji je državno tužilaštvo uporno pokušavalo da predstavi kao tuču u kojoj je podjednaka krivica svih učesnika, nije odgovarajuće procesuiran. Prilikom napada, uredniku Jovoviću je od siline udarca koji mu je zadao Miljan Mugoša pukla bubna opna. Sinu Miomira Mugoše je izrečena kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci, uslovno na dvije godine.
8.	24.9.2010.	Uredništvo TV <i>Vijesti</i> i dnevnika <i>Vijesti</i>	Prijetnje /-	NIJE RIJEŠENO	Na adresu redakcija dnevnika i televizije <i>Vijesti</i> stigle su prijeteće poruke. Učinioci nijesu otkriveni.
9.	31.1.2011.	Olivera Lakić, novinarka dnevnika <i>Vijesti</i>	Prijetnje/-	NIJE RIJEŠENO	Telefonske prijetnje u vezi sa istraživanjem na kome je radila. Identitet učinilaca nije utvrđen.
10.	3.2.2011.	Olivera Lakić, novinarka dnevnika <i>Vijesti</i>	Prijetnje/ k.d. Ugrožavanje sigurnosti	DJELIMIČNO RIJEŠENO	Iako je izvršilac pravosnažno osuđen na četiri mjeseca zatvora, nalogodavac prijetnji nije otkriven.
11.	9.2.2011.	Olivera Lakić, novinarka dnevnika <i>Vijesti</i>	Prijetnje/ k.d. Ugrožavanje sigurnosti	NIJE RIJEŠENO	Optuženi je pravosnažno oslobođen optužbi jer je sud svaki od dokaza pojedinačno cijenio u korist optuženog, bez da ih je sagledao kao cjelinu i logično povezao. Sud uopšte nije ispitivao mogući motiv za prijetnje novinarki. Ni prvostepeni ni drugostepeni sud nijesu uzeli u obzir opšte poznat kontekst prijetnji novinarki Lakić, ni činjenicu da je ona optužila direktora policije da stoji iza prijetnji i napada na nju, a da je on bio i nadređen i veoma

					blizak okrivljenom policajcu.
12.	14.7.2011.	Dnevnik Vijesti	Zapaljeno dva vozila/k.d. Izazivanje opšte opasnosti	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni. Sudski vještak mašinske struke je štetu na vozilima procijenio na 8.500 EUR sa čime su se Vijesti složile.
13.	26.7.2011	Dnevnik Vijesti	Zapaljeno vozilo/k.d. Izazivanje opšte opasnosti	NIJE RIJEŠENO	
14.	28.8.2011.	Dnevnik Vijesti	Zapaljeno vozilo/k.d. Izazivanje opšte opasnosti	NIJE RIJEŠENO	
15.	18.11.2011.	Ekipa novinara Tv Vijesti i dnevnika Vijesti, Darko Bulatović, novinar Aleksandar Marojević, snimatelj i Ivan Petrušić, fotograf	Tri lica psovala i vrijeđala ekipu novinara, nakon čega su ih ugurali u vozilo i tom prilikom novinaru Bulatoviću vratima nagnječili nogu/k.d. Nasilničko ponašanje i prekršaj – vrijeđanje i drsko ponašanje na javnom mjestu	RIJEŠENO	Dva učinioca su pravosnažno osuđena, jedan na kaznu zatvora u trajanju od 3 mjeseca, drugi u prekršajnom postupku novčanom kaznom u iznosu od 300 eura.
16.	7.3.2012.	Olivera Lakić, novinarka dnevnika Vijesti	Fizički napad/k.d. Nasilničko ponašanje	DJELIMIČNO RIJEŠENO	Iako je izvršilac kažnjen, nije otkriven nalogodavac.
17.	6.4.2012.	Marko Milačić, novinar Monitora	Milačića je u noćnom klubu, nakon kraće prepirke koja je uključivala psovanje i vrijeđanje, biznismen Veselin Barović uhvatio za ruku uslijed čega je Milačić pretrpio naprsnuće kosti šake/prekršaj - izazivanje osjećanja ugroženosti	RIJEŠENO	Učinilac pravosnažno kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 1 000 eura, ali odluka nije izvršena zbog zastarjelosti.
18.	4.10.2012.	Goran Malidžan i Božidar Jelovac, novinari Dana i Vijesti	Novinari ometani u radu i vrijeđani, Malidžan pretrpio udarac/k.d.	RIJEŠENO	Tri učinioca pravosnažno kažnjena; Dva učinioca su kažnjena u prekršajnom postupku novčanom kaznom od 400 odnosno 200 eura, dok je treći učinilac zbog k.d. Ugrožavanje sigurnosti kažnjen

			Ugrožavanje sigurnosti, prekršaj – fizički napad na drugog		novčanom kaznom u iznosu od 800 eura.
19.	5.7.2013.	Milena Perović Korać, novinarka nedjeljnika <i>Monitor</i>	Prijetnja/k.d. Ugrožavanje sigurnosti	RIJEŠENO	Učinitelj pravosnažno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 60 dana, uslovno na godinu dana.
20.	21.7.2013.	Ivan Petrušić, fotoreporter <i>Vijesti</i>	Fotoreporter udaren prilikom izveštavanja/pr ekrašaji- fizički napad na drugog i grubo vrijeđanje, naročito drsko ili bestidno ponašanje	RIJEŠEN	Učinioci pravosnažno kažnjeni (jedan oslobođen, dva novčano kažnjena iznosima od po 400 eura).
21.	11.8.2013.	Tufik Softić, novinar <i>Vijesti i Monitora</i>	Podmetanje i aktiviranje eksplozivne naprave ispred kuće/k.d. Izazivanje opšte opasnosti i k.d. Nedoovoljeno držanje oružja, eksplozivnih materija	NIJE RIJEŠENO	Softić nije povrijeđen prilikom eksplozije. Učinioci nijesu otkriveni.
22.	3.9.2013.	Novinar i fotoreporter <i>Vijesti</i>	Verbalni incident između direktora NVO Institut za javnu politiku i novinara i fotoreportera <i>Vijesti</i>	RIJEŠENO	Odbačene prijave i protiv novinara i fotoreportera i protiv direktora NVO Institut za javnu politiku.
23.	20.10.2013.	Dnevnik <i>Vijesti</i>	Kamenovana zgrada/ prekršaj	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni. Tužilaštvo je djelo kvalifikovalo kao prekršaj (nije navedeno koji tačno).
24.	8.11.2013.	Dnevnik <i>Vijesti</i>	Kamenovana zgrada/ k.d. Izazivanje opšte opasnosti	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni.
25.	16.12.2013.	Darko Ivanović, novinar RTCG	Obijanje automobila/k.d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari	NIJE RIJEŠENO	Nijesu istraženi navodi prema kojima je policija navela okrivljenog (i kasnije pravosnažno osuđenog) na davanje lažnog iskaza.
26.	26.12.2013.	Dnevnik <i>Vijesti</i>	Aktivirana eksplozivna naprava ispred	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni. Dvojica okrivljenih pravosnažno oslobođeni optužbi da su podmetnuli eksploziv.

			redakcije/k.d. Nedozvoljeno držanje oružja, eksplozivnih materija u sticanju sa k.d. Izazivanje opšte opasnosti		
27.	31.12.2013.	TV Montena	Kamenovana zgrada /-	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni.
28.	3.1.2014.	Lidija Nikčević, novinarka Dana	Fizički napad – novinarka prebijena /k.d. Nasilničko ponašanje u sticaju sa k.d. Podstrekavanje	RIJEŠENO	Učinioci pravosnažno osuđeni. Tri učinioca su osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 11 mjeseci, jedan na kaznu zatvora u trajanju od 13 mjeseci i poslednji na kaznu zatvora u trajanju od 15 mjeseci.
29.	13.2.2014.	Dnevnik Vijesti	Zapaljeno vozilo/k.d. Izazivanje opšte opasnosti	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni.
30.	16.5.2014.	Olivera Lakić, novinarka Vijesti	Prijetnje/ k.d. Ugrožavanje sigurnosti u sticaju sa k.d. Izvršilaštvo i saizvršilaštvo	zvanično: RIJEŠENO HRA ocjena: NIJE RIJEŠENO	Sud odbio optužni predlog državnog tužioca zbog nedostatka dokaza i nije onemogućio suđenje uprkos kontekstu u kojem je prijetnja izrečena.
31.	25.5.2014.	Marko Milačić, novinar nedeljnika Monitor	Prijetnja / k.d. Prinuda	RIJEŠENO	Učinilac pravosnažno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 9 mjeseci.
32.	25.5.2014.	Jelena Jovanović, novinarka Vijesti	Prijetnje/ prekršaj- izazivanje osjećaja ugroženosti	RIJEŠENO	Učinilac pravosnažno kažnjen u prekršajnom postupku novčanom kaznom u iznosu od 250 eura.
33.	30.6.2014.	Iva Mandić, novinarka Dnevnih novina	Sprečavanje rada udarcem u ruku/prekršaj vrijeđanje i drsko ponašanje	RIJEŠENO	Učinilac pravosnažno kažnjen u prekršajnom postupku novčanom kaznom u iznosu od 100 eura.
34.	19.7.2014.	Darko Bulatović, novinar Vijesti	Prijetnje /k.d. Ugrožavanje sigurnosti	RIJEŠENO	Učinilac pravosnažno kažnjen. Izrečena mu je kazna zatvora u trajanju od 3 mjeseca.
35.	8.8.2014.	Ivana Komnenić i Biljana Marković, novinarke Vijesti i Dana	Sprečavanje rada (jedna pretrpjela udarac u ruku) prekršaji - izazivanje osjećaja ugroženosti	RIJEŠENO	Učinilac pravosnažno kažnjen u prekršajnom postupku novčanom kaznom u iznosu od 600 eura.

36	27.1.2015.	Siniša Luković, novinar <i>Vijesti</i>	Prijetnja/ k.d. Ugrožavanje sigurnosti	RIJEŠEN	Učinilac prvostepeno osuđen, presuda ukinuta, u ponovljenom postupku sud donio istu presudu. Postupak po žalbi u toku. Učiniocu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 30 dana, uslovno na godinu dana.
37	25.4.2015.	Redakcija <i>Vijesti</i>	Prijetnja/k.d. Ugrožavanje sigurnosti	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni.
38	6.5.2015.	Milovan Novović, novinar <i>Dana</i>	Oštećeno vozilo/k.d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari	NIJE RIJEŠENO	Neizvjesno da je oštećenje motivisano pisanjem novinara (novinar sam ostavio mogućnost da oštećenje vozila u ovom slučaju nije motivisano njegovim pisanjem).
39	7.5.2015.	Zorica Bulatović, novinarka <i>Dnevni novina</i>	Oštećeno vozilo/k.d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari	NIJE RIJEŠENO	Odlukom ODT-a obustavljena istraga jer je djelo kvalifikovano kao k.d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari koje se goni po privatnoj tužbi.
40	3.6.2015.	Redakcija <i>Dana</i>	Prijetnja/ prekršaj- vrijeđanje drugog po osnovu nacionalne, rasne ili vjerske pripadnosti, etničkog porijekla ili drugog svojstva	NIJE RIJEŠENO	Postupak u toku, sudi se Kemal Canoviću koji je uporedio <i>Dan</i> sa francuskim listom <i>Šarli Ebdo</i> .
41	12.6.2015.	Alma Ljuca, novinarka <i>Dnevni novina</i>	Oštećeno vozilo/ k.d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni.
42	16.7.2015.	Redakcija <i>Dana</i>	Kamenovanje zgrade/prekršaj - uznemiravanje građana ili ugrožavanje njihove bezbjednosti	RIJEŠEN	Učinilac pravosnažno kažnjen novčanom kaznom u prekršajnom postupku.
43	29.7.2015.	RTCG	Oštećeno vozilo generalnog direktora RTCG Rada Vojvodića/ prema dostupnim informacijama iz tužilaštva, djelo nije kvalifikovano	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni, izviđaj u toku.
44	26.8.2015.	Marko Milačić,	Prijetnja (u	NIJE	Tužilaštvo nije otkrilo identitet osobe

		Novinar nedeljnika <i>Monitor</i>	komentaru ispod teksta na portalu)/-	RIJEŠENO	koja je objavila komentar ispod teksta u kojem je Milačiću priječeno.
45	17.10.2015.	Gojko Raičević, urednik portala <i>IN4S</i>	Fizički napad – policajac je Raičeviću zadao udarac u leđa, nakon čega je Raičević pao i povrijedio ranije operisano koljeno/prema informacijama dostupnim iz tužilaštva djelo nije kvalifikovano	NIJE RIJEŠENO	Nije utvrđen identitet policajca koji je udario Raičevića uprkos fotografijama koje je Raičević priložio. U ovom kontekstu, Raičević je u prekršajnom postupku novčano kažnjen u iznosu od 200 EUR zbog nepostupanja po naređenju službenog lica.
46	18.10.2015.	TV <i>Pink M</i>	Kamenovana zgrada, tom prilikom lakše povrijeđena Ivana Drobnjak, urednica TV <i>Pink M</i> /k.d. Izazivanje opšte opasnosti	NIJE RIJEŠENO	Tužilaštvo nije otkrilo identitet učinilaca, izviđaj je u toku.
47	19.10.2015.	Marijana Bojanić, direktorka Tv <i>Vijesti</i>	Prijetnja putem Twitter-a/-	NIJE RIJEŠENO	Učinilac nije otkriven.
48	19.10.2015.	Marijana Bojanić direktorka Tv <i>Vijesti</i>	Prijetnja putem Facebook-a/k.d. Ugrožavanje sigurnosti	RIJEŠENO	Učinilac pravosnažno osuđen izrečena mu je uslovna kazna zatvora u trajanju od tri mjeseca koja se neće izvršiti ako okrivljeni za vrijeme od jedne godine od dana pravosnažnosti presude ne učini novo krivično djelo.
49	21.10.2015.	ANONIMNO (identitet poznat HRA)	Prijetnje smrću/-	RIJEŠENO	Novinar odustao od krivičnog gonjenja, nakon što je tužilaštvo procijenilo da nema elemenata bića k.d. koja se gone po službenoj dužnosti.
50	24.10.2015.	urednik portala <i>IN4S</i> , Gojko Raičević	Fizički napad – udarac/ prema informacijama dostupnim iz tužilaštva djelo nije kvalifikovano	NIJE RIJEŠENO	Još uvijek neidentifikovani policajac je izašao iz džipa i udario Raičevića. Povrede opisane i prijavljene tužilaštvu.
51	24.10.2015.	urednik portala <i>IN4S</i> , Gojko Raičević	Fizički napad – udarac/ prema informacijama dostupnim iz tužilaštva djelo nije	NIJE RIJEŠENO	Petnaest minuta kasnije u odnosu na prethodni napad Raičeviću je prišao drugi (još uvijek neidentifikovani) policajac i udario ga u predjelu povrijeđenog koljena i lica, što je zabilježeno na video zapisu.

			kvalifikovano		
52.	24.10.2015.	TV Pink M	Kamenovana zgrada/ k.d. Izazivanje opšte opasnosti	NIJE RIJEŠENO	Učinitelj nije otkriven.
53.	30.10.2015.	Marko Milačić, novinar nedeljnika Monitor	Prijetnja (poruka ispred stana)/-	NIJE RIJEŠENO	Tužilaštvo nije otkrilo identitet osobe koja je ostavila poruku.
54.	7.9.2016.	TV Pink M	Kamenovana zgrada/k.d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari	NIJE RIJEŠENO	Tužilaštvo nije otkrilo identitet učinitelja, izviđaj je u toku.
55.	17.10.2016.	Siniša Luković, novinar Tv Vijesti	Prijetnje	RIJEŠENO	Učinitelj prekršajno kažnjen za naročito drsko ponašanje iznosom od 300 eura. Tužilaštvo nije djelo kvalifikovalo kao k.d. Ugrožavanje sigurnosti iako su se stekli uslovi za ovu - strožu kvalifikaciju.
INCIDENTI U KOJIMA SU NOVINARIMA UPUĆENE PRIJETNJE, UVREDE ILI SU NA DRUGI NAČIN OMETANI U RADU, OD KOJIH VEĆINA NIJE PRIJAVLJENA ILI SU NOVINARI NAKNADNO ODUSTALI OD GONJENJA (OZNAKA „NIJE PRIMJENJIVO“, skraćeno N/P)					
56.	8.8.2012.	Lidija Nikčević, novinarka Dana	Verbalni incident između političara i novinarki	N/P	Novinarka je prihvatila izvinjenje i nije pokrenula postupak.
57.	17.9.2013.	Marko Milačić, nedjeljni Monitor	Vrijeđanje/-	N/P	Identitet učinioca je utvrđen. Milačić nije preduzimao dalje korake.
58.	16.11.2013.	Milka Tadić Mijović, direktorica Monitora	Vulgarno vrijeđanje putem sms poruke/ Novinarka podnijela krivičnu prijavu zbog k.d. Ugrožavanje sigurnosti	NIJE RIJEŠENO	Tadić Mijović nije obaviještena o ishodu prijave, iako je u međuvremenu uslijedilo javno priznanje osobe koja joj je uputila sms poruku.
59.	13.1.2014.	Jevrem Brković, književnik	Podmetanje pirotehničkog sredstva ispred stana/-	NIJE RIJEŠENO	Učinioci nijesu otkriveni.
60.	25.6.2015.	Novak Uskoković, urednik Informera	Prijetnje/-	N/P	Iako je podnio krivičnu prijavu ovim povodom, urednik Informera je kasnije odustao od krivičnog gonjenja.
61.	9.12.2015.	Redakcija Vijesti	Prijetio i vrijeđao potpredsjednik	N/P	Direktor Vijesti Željko Ivanović je u tužilaštvu izjavio da se ne osjeća ugroženim, nije podnosio prijave ovim

			Skupštine i funkcioner DF-a		povodom.
62	12.12.2015.	Marko Milačić, novinar nedeljnika <i>Monitor</i>	Prijetnja (putem Facebook-a)/-	N/P	Prijetnja nije odgovarajuće prijavljena (iz ODT su pozvali Milačića da dođe i lično podnese prijavu, a ne putem telefona, što on nije učinio).
INCIDENTI KOJI SU SE DOGODILI ZA VRIJEME ODRŽAVANJA DEMONSTRACIJA U ORGANIZACIJI OPOZICIONE POLITIČKE STRANKE DEMOKRATSKI FRONT					
63	17.10.2015.	Dražen Živković i Lazar Ružić, novinari <i>Dana</i>	Živković nezakonito lišen slobode, Ružića su dva puta odgurnuli policajci dok je fotografisao-	N/P	Niko nije snosio odgovornost za nezakonito lišavanje slobode, mada novinar nije nikoga ni prijavio. Živković pravosnažno oslobođen po prekršajnoj prijavi da nije postupao po naređenju službenog lica.
64	18.10.2015.	Gojko Raičević, urednik portala <i>IN4S</i>	Prijetnja / prema informacijama dostupnim iz tužilaštva djelo nije kvalifikovano	NIJE RIJEŠENO	Nije utvrđen identitet policajca koji je Raičeviću iz vozila prijetio gestikulirajući u pravcu Raičevića, iako je Raičević uz krivičnu prijavu priložio registarske oznake vozila u kojem se policajac nalazio.
65	17.10.2015.	Dobro Malidžan, foto-reporter <i>Pobjede</i>	Malidžan je podnio prijavu protiv nepoznatog lica koje je oštetilo fotoaparatus	N/P	Odustao od krivičnog gonjenja lica koje je u međuvremenu identifikovano.
66	24.10.2015.	Radomir Kračković, novinar TV <i>Vijesti</i> , policija	Policija je prilikom razbijanja bacala suzavac u pravcu novinara koji su nosili odgovarajuća obilježja.	N/P	Novinari nijesu podnosili prijavu ovim povodom. Ali je Savjet za građansku kontrolu rada policije taj slučaj analizirao.
67	24.10.2015.	Draško Đuranović, urednik <i>Pobjede</i> i ekipa novinara <i>Pobjede</i>	Novinari <i>Pobjede</i> su javno izvijestili o vrijeđanju, a urednik Draško Đuranović i da ga je jedna osoba odgurnula i prijetila mu	N/P	Urednik Đuranović i novinari <i>Pobjede</i> nijesu podnosili prijavu ovim povodom.
68	24.10.2015.	Slađana Đuković, novinarka <i>CdM</i>	Novinarka je povrijeđena na radnom zadatku, prilikom napada demonstranata na policiju	N/P	Novinarka nije podnosila prijavu ovim povodom.

			ispred zgrade Skupštine. Ona je pogođena u noge, nekim od pirotehničkih sredstava i tom prilikom je zadobila opekotine		
69	24.10.2015	Balša Rakočević i Novak Uskoković, foto-reporter i urednik <i>Informera</i>	Jedan od demonstranata je dva puta udario Rakočevića, usled čega je ispustio foto-aparat koji se tom prilikom slomio. Jedna osoba je vrijeđala i prijetila Uskokoviću.	N/P	Novinari nijesu podnosili prijavu ovim povodom.
70	15.11.2015.	Ivana Šebek, novinarka RTCG	Ometanje u radu i vrijeđanje	N/P	Iako je poznat identitet osobe koja je vrijeđala, novinarka Šebek nije preduzimala dalje korake. Prema informacijama sa kojima raspolažemo, nije pokrenut prekršajni postupak u skladu sa Zakonom o javnom redu i miru.

POJEDINAČNI SLUČAJEVI

1. Ubistvo glavnog urednika dnevnog lista *Dan* Duška Jovanovića (27. maj 2004)

Društveni kontekst

Nerasvijetljeno ubistvo Duška Jovanovića, osnivača, direktora i glavnog urednika dnevnog lista *Dan*, već dvanaest godina opterećuje crnogorsku javnost. Ovaj slučaj se od 2004. godine naglašava u svim izvještajima o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u kontekstu kršenja prava na život i slobode izražavanja.

Jovanović je bio na čelu medija koji je od osnivanja 1999. godine zadržao izrazito kritičan stav prema vlasti u Crnoj Gori, do čije smjene u međuvremenu nije došlo. Prije atentata, *Dan* su, između ostalih, tužili crnogorski premijer, predsjednik, savjetnik predsjednika države za bezbjednost, šef Službe državne bezbjednosti (SDB), kao i biznismeni bliski Vladi i premijeru. Skoro sva ova lica su i danas u vrhu političke i ekonomske moći.

Neposredno prije atentata, Jovanoviću je više puta prijećeno, a fizički je napadnut 2000. godine. Nisu otkriveni počinioci ni napada ni prijetnji. Njegova supruga tvrdi da je Jovanoviću prijetio i tadašnji načelnik Službe državne bezbjednosti, danas potpredsjednik Vlade Crne Gore, koji je to demantovao. Jovanović je anonimno obavješten da su ga fizički napali pripadnici specijalne policijske jedinice SAJ.

Jedina osoba koja je okrivljena i osuđena zbog učešća u ubistvu bila je, po sopstvenim tvrdnjama, saradnik crnogorske policije. Ovakav kontekst ubistva Jovanovića koji je imao tipične osobine tzv. državnog neprijatelja, pored propusta u istrazi koji do danas nisu uvjerljivo objašnjeni ni istraženi, upućuje na zaključak da nije bilo političke volje da se ovo ubistvo do kraja rasvijetli.

U slučaju ubistva, minimalni evropski standard ljudskog prava na život obavezuje državu da obezbijedi djelotvornu zvaničnu istragu, što znači:

- 1) da je sprovode državni službenici koji su nezavisni od osoba umiješanih u ubistvo;
- 2) da se brzo reaguje;⁵¹
- 3) da se preduzmu sve razumne mjere za obezbijedenje dokaza;⁵²
- 4) da postoji odgovarajuća transparentnost, javnost istrage ili bar njenih rezultata, da bi se obezbijedila odgovornost i održalo povjerenje javnosti u vladavinu prava.

Međutim, u ovom predmetu nije se postupalo sa stepenom hitnosti i ozbiljnosti kako je slučaj atentata na novinara i međunarodni standard zahtijevao. Primjera radi, čekalo se četiri godine da se pošalje na vještačenje DNK osobe koje su u prvim danima istrage označene kao mogući izvršioc. Osoba koja je prijavila tužilaštvu da raspolaže sa saznanjima vezanim za ovaj predmet nije saslušana već više od godinu dana. Ispostavilo se da postoji policijska službena zabilješka

⁵¹ Brz odgovor vlasti u istrazi upotrebe smrtonosne sile smatra se ključnim da bi se obezbijedilo povjerenje javnosti u sposobnost vlasti da održi vladavinu prava i spriječi stvaranje utiska o dosluhu s počiniocima ili toleranciji nezakonitih djela (Gongadze v. Ukraine, 2005, stav 177; Dudnyk v. Ukraine, 2009, st. 33).

⁵² Svaki propust u istrazi koji podriva šanse da se utvrdi ko je sve odgovoran za ubistvo – i neposredni izvršilac i oni koji su naredili ili organizovali zločin - dovodi do rizika kršenja minimalnog standarda (Gongadze v. Ukraine, 2005, stav 176).

značajna za usmjeravanje istrage, do koje je došao *Dan*, a koje nema u zvaničnim spisima predmeta.

Dvanaestogodišnjicu nerasvijetljenog ubistva Duška Jovanovića je obilježilo nepovjerenje u ozbiljno i iskreno zalaganje nadležnih da se ovaj slučaj riješi, i s utiskom o povezanosti vlasti i izvršilaca i nalogodavaca ubistva.

Rezultat dosadašnje istrage

Direktor i glavni urednik dnevnog lista *Dan*, Duško Jovanović, ubijen je nešto prije ponoći 27. maja ispred redakcije tog lista u Podgorici. Na njega je pucano neposredno pošto je ušao u svoj automobil, iz automobila zatamnenih stakala. Od zadobijenih povreda preminuo je u bolnici nekoliko sati kasnije. Iste prilike je pucano i na njegovog tjelohranitelja koji se nalazio u blizini. Samo jedno lice, Damir Mandić, okrivljen je i pravosnažno osuđen zbog učešća u ubistvu i to posle maratonskog jedanaestogodišnjeg procesa u kome je suđenje tri puta ponavljano. Sud je utvrdio da se on nalazio u vozilu iz koga je izvršen atentat, ali da nije pucao. Izvršilac ubistva, ostali saizvršioци i nalogodavac nijesu otkriveni, motiv ubistva je ostao nepoznat. Ostalo je nejasno zašto je Mandić optužen i osuđen za Teško ubistvo više lica u pokušaju iz čl. 144 tač. 8 KZ.

Uprkos nedovoljnim rezultatima istrage i primjedbama na propuste, vođenje istrage nikada nije temeljno preispitano. Nije uvjerljivo ispitano da li je država učinila sve što je bilo potrebno da Duška Jovanovića zaštiti imajući u vidu prijetnje koje je dobijao i koje je prijavio. Nije poznato da je procesuirana njegova krivična prijava protiv Ljubiše Buhe Čumeta⁵³, niti da je razmatrano da mu se obezbijedi policijska zaštita, uprkos prijetnjama koje je prijavljivao.

U avgustu 2013. godine tadašnji v.d. Vrhovnog državnog tužioca, Veselin Vučković, zahtijevao je od Višeg državnog tužilaštva da analiziraju prekrivične spise predmeta ubistva pošto je *Dan* u međuvremenu objavio da je prilikom saslušanja Damira Mandića 2. juna 2004. sačinjena službena policijska zabilješka s navodnim priznanjem i opisom ubistva, koja nije potpisana i evidentirana i koja se ne nalazi u spisima predmeta. Do danas, skoro tri godine kasnije, Više državno tužilaštvo nije okončalo rad u predmetu koji je formiran povodom navedenog zahtjeva. Sve što je od tada preduzeto nije dovelo do napretka u istrazi, niti je sadržalo sveobuhvatnu analizu dotadašnjeg postupanja.

Više državno tužilaštvo je saopštilo da „sveobuhvatna analiza nije sačinjena jer rad u predmetima koji se istražuju u Višem tužilaštvu nije okončan.“⁵⁴ Suprotno takvom stavu, HRA smatra da je potrebno hitno i sveobuhvatno preispitivanje istrage koja tapka u mjestu već 12 godina, jer ni Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija (Komisija za praćenje postupanja državnih organa u istragama napada na novinare) nije uspjela da izradi takvu analizu.⁵⁵

HRA je 27.5.2016. objavila izvještaj "Nerasvijetljeno ubistvo Duška Jovanovića – pitanja bez odgovora" da bismo, doprinjeli sveobuhvatnom preispitivanju dosadašnje istrage ovog slučaja, što smatramo neophodnim. Umjesto zaključka, izvještaj postavlja 12 pitanja u vezi istrage i predlaže da se angažuje inostrani stručnjak koji bi preispitao vođenje dosadašnje istrage. Izvještaj

⁵³ Vođa tzv. surčinskog kriminalnog klana u Beogradu, više puta osuđivan, kasnije svjedok saradnik u procesu koji se vodio protiv članova tzv. zemunskog klana kao i u procesu za ubistvo srpskog premijera Zorana Đinđića koji je ubijen 2003.

⁵⁴ Informacija Višeg tužilaštva Tu br. 443/16 od 25.5.2016.

⁵⁵ Detaljnije o Komisiji vidjeti izvještaj "Iz ugla građana – izvještaj o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare", Akcija za ljudska prava, 2016: <http://www.hraction.org/wp-content/uploads/RAD-KOMISIJE-ZA-PRAĆENJE-ISTRAGANAPADA-NA-NOVINARE-Final-1.pdf>.

je dostavljen vrhovnom državnom tužiocu, Ivici Stankoviću, i ministru unutrašnjih poslova Goranu Daniloviću. Dostupan je na internet stranici HRA: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/FIN-izvjestaj-Nerasvijetljeno-ubistvo-D.J..pdf>.

2. Napad na književnika Jevrema Brkovića i ubistvo Srđana Vojičića (24. oktobar 2006) i eksplozija pred stanom (13. januara 2014)

Književnika Jevrema Brkovića napala su u ulazu zgrade u kojoj je živio trojica maskiranih napadača u večer 24. oktobra 2006.⁵⁶ Brkovića su napadači pretukli metalnim šipkama, a zatim hicem iz vatrenog oružja ubili njegovog vozača Srđana Vojičića, kada je pokušao da zaštititi pisca.

Do danas, deset godina kasnije, niko nije optužen zbog ovog događaja, koji je kvalifikovan kao Teško ubistvo više lica u pokušaju (čl. 144 KZ, tač. 8 u vezi sa čl. 20).⁵⁷

Brković smatra da su ga napali oni koji su se prepoznali u njegovoj knjizi „Ljubavnik Duklje“, koju je objavio uoči napada i u kojoj je opisivao veze između organizovanog kriminala i vladajuće političke elite u Crnoj Gori.⁵⁸ Članovi porodice ubijenog Srđana Vojičića tvrde da Brković zna ko su napadači ali da je odbio da o tome svjedoči, i sugerišu da je u pitanju biznismen usko povezan sa političarima na vlasti.⁵⁹ Brković je odbacio ove tvrdnje.⁶⁰

Policija je prvi put saopštila ime jednog osumnjičenog tek sedam godina posle napada u decembru 2013, kada je saopšteno da su došli do osnovane sumnje da je Vido Brajović, koji se nalazi u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija u Podgorici, učestvovao u napadu i ubistvu Srđana Vojičića, te da je od tužilaštva zatraženo da se uzme njegov DNK zbog upoređivanja sa drugim tragovima do kojih je policija došla.⁶¹ Međutim, od tada nije objavljeno ništa o bilo kakvom napretku u istrazi.

Jevrem Brković je istraživačima HRA rekao da “policija i Veljović”⁶² dobro znaju ko ga je napao i da su, neposredno nakon ubistva Vojičića, na lice mjesta izašle dvije ekipe, jedna koja je prikupljala dokaze i jedna koja ih je uništavala “po nalogu starješina”. Slično tvrdi i stric ubijenog.⁶³

U noći 13. januara 2014, pred Brkovićevim stanom u zgradi u centru Podgorice, uoči proslave pravoslavne Nove godine, nepoznati učinioci aktivirali su snažno pirotehničko sredstvo – petardu većih dimenzija, koja je izazvala veliku buku, ali ne i veća oštećenja. Brković je izjavio da je događaj doživio kao pokušaj zastrašivanja i izrazio sumnju da su napad na njega izvršili velikosrpski nacionalisti, zbog knjige u kojoj je opisao ljude i događaje iz ratova u Hrvatskoj i Bosni i

⁵⁶ ”U Podgorici napadnut Jevrem Brković, ubijen njegov vozač”, *Krstarica* <http://vesti.krstarica.com/vesti-dana/u-podgorici-napadnut-jevrem-brkovic-ubijen-njegov-vozac/>; „Jevrem povrijeđen, vozač ubijen“, *Dan*, 25.10.2006.

⁵⁷ Odgovor Vrhovnog državnog tužilaštva na zahtjev za pristup informacijama NVO Akcija za ljudska prava od 20. marta 2012, tačka 7: http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Odgovori_VDT-a.pdf.

⁵⁸ „Ubice još na slobodi“, *Vijesti*, 26.10.2006; “Brković: Naručio ubistva oni koji su se prepoznali u romanu”, *RTS*, 25.10.2006; ”Jevrem Brković: atentat zbog napada na švercere oružja i duhana”, tekst Andreja Nikolaidisa za hrvatski *Jutarnji list*, 26.10.2006.

⁵⁹ „Brković čuva tajnu?“, *Republika*, 2.10.2006.

⁶⁰ ”Skupštinsko saslušanje o napadu na Jevrema Brkovića”, *Radio Slobodna Evropa*, 1.10.2007.

⁶¹ „Zatvoreniku uzimaju DNK zbog ubistva Srđana Vojičića“, *Vijesti*, 13.12.2013.

⁶² Veselin Veljović je bivši direktor Uprave policije. Sada se nalazi na funkciji Sekretara Vijeća za nacionalnu bezbjednost obavještajno-bezbjednog sektora.

⁶³ ”Puniša Vojičić: Nekadašnji prvi ljudi policije znaju ko je ubio Srđana”, *Vijesti*, 24.10.2014.

Hercegovini.⁶⁴ Tužilac Ivan Medojević je izašao na lice mjesta, i tom prilikom Brkoviću obećao da će policija i tužilaštvo učiniti sve da otkriju učinioce, a po nalogu (tadašnjeg) ministra unutrašnjih poslova Raška Konjevića patrola policije je ostavljena da obezbjeđuje zgradu.⁶⁵

Osnovno državno tužilaštvo (ODT) je ovim povodom formiralo predmet, u vezi sa čim je naloženo vještačenje DNK tragova i fizičko-hemijsko vještačenje.⁶⁶ Prema poslednjim informacijama sa kojima raspolažemo (u septembru 2016.) rad na ovom predmetu je u toku.

Slučaj napada na književnika Jevrema Brkovića i ubistvo njegovog pratioca Srđana Vojičića Komisija za praćenje postupanja državnih organa u istragama napada na novinare utvrdila je kao jedan od prioriteta kojima je trebalo da se bavi. Međutim, Komisija o ovom slučaju nije ništa saopštila do kraja svog mandata u decembru 2015. godine.⁶⁷

U periodu kada su ubijeni Duško Jovanović i Srđan Vojičić i nešto kasnije prebijeni direktor *Vijesti* Željko Ivanović i novinar Tufik Softić, vrhovna državna tužiteljka je bila Vesna Medenica, koja je na tu funkciju imenovana 30. jula 2003. Ona je 19.12.2007. izabrana za predsjednicu Vrhovnog suda, i na toj funkciji se nalazila i u oktobru 2016.⁶⁸

Istražni sudija u predmetu ubistva Vojičića i napada na Brkovića, bio je Mušika Dujović, koji je u međuvremenu izabran za predsjednika Višeg suda u Podgorici, a kasnije i za sudiju i predsjednika Apelacionog suda. Na funkciji predsjednika tog suda se nalazio i u oktobru 2016.⁶⁹

3. Prijetnje smrću aktivisti za ljudska prava Aleksandru Zekoviću (april i maj 2007)

U aprilu i maju 2007. istraživaču kršenja ljudskih prava i članu Savjeta za građansku kontrolu rada policije, Aleksandru Saši Zekoviću, prijećeno je smrću putem mobilnog telefona, nakon čega je podnio krivičnu prijavu.⁷⁰

Kako je Zeković snimio posljednja dva razgovora za vrijeme kojih su mu upućene prijetnje, a pošto je policija odbila da presluša snimke zbog nedostatka uređaja za analizu glasa, lokalna radio stanica *Antena M* iz Podgorice emitovala je snimljene prijetnje. Nekoliko ljudi je prepoznalo glas službenika policije Mirka Banovića koji je u tom periodu radio na obezbjeđenju tadašnjeg direktora Uprave Policije Veselina Veljovića.⁷¹

Javno dostupne informacije o Mirku Banoviću

U trenutku objavljivanja izvještaja (oktobar 2016), Mirko Banović je zamjenik komandanta Specijalne aniterisističke jedinice (SAJ) protiv čijeg šefa – komandanta Radosava Lješkovića je podignut otužni predlog da je učinio k.d. Pružanje pomoći učinocu poslije izvršenog krivičnog djela. Naime, Osnovno državno tužilaštvo (ODT) sumnja da je Lješković pomogao pripadnicima SAJ da do danas ostanu neotkriveni iako je izviđajima u više predmeta dokazano da su 24.10.2015,

⁶⁴ "Cilj je da se zaplašim, a znaju da me ne mogu zaplašiti", portal *Analitika*, 14.01.2014.

⁶⁵ „'Topovski udar' za Jevrema Brkovića“, *Vijesti*, 14.1.2014.

⁶⁶ Odgovor Osnovnog državnog tužilaštva na zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 7.12.2015. TUSPI br. 13/15.

⁶⁷ Izvještaj o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period 6. februaru- 6. maj 2014. godine.

⁶⁸ Zvanična biografija dostupna na: <http://sudovi.me/vrhs/predsjednik-suda/biografija/>.

⁶⁹ Zvanična biografija dostupna na: <http://sudovi.me/ascg/predsjednik-suda/>.

⁷⁰ „Prijetili mu smrću dok je bio kod šefa policije“, *Vijesti*, 5.5.2007 „Zekoviću prijećeno smrću“, *Dan*, 5. maj 2007.

⁷¹ „Spremi drvenu košulju“, *Vijesti*, 6.5.2007.

za vrijeme protesta u organizaciji Demokratskog fronta, primijenili prekomjernu silu prema građanima koji nisu pružali otpor.⁷² Iako je Banović prvostepeno osuđen zbog k.d. Zlostavljanje i mučenje, prema informacijama NVO Građanska alijansa, u ovom slučaju je došlo do zastare.⁷³

Novinar *Glasa Amerike* Nebojša Redžić javno je saopštio da ga je Banović u martu 2009. izbacio iz sale vile „Gorica” uz psovke, dok je pokušavao da snimi susret Mila Đukanovića i (tadašnjeg premijera Italije) Silvia Berlusconi, mada ovim povodom nije podnosio krivičnu prijavu.⁷⁴

Direktor Veljović je informisao Zekovića da je policija Banovića podvrgla ispitivanju uz poligraf, a što je navodno pokazalo da mu Banović nije prijetio, međutim toj proceduri Zeković nije prisustvovao, već je o njoj naknadno informisan.⁷⁵

Savjet za građansku kontrolu rada policije je saopštio da policija nije obezbijedila informacije koje je Savjet zahtijevao u odnosu na ugrožavanje sigurnosti svog člana.⁷⁶ U medijima je objavljeno da su tajno praćenje i uznemiravanje Zekovića sprovodili pripadnici obezbjeđenja visokog funkcionera Vlade Crne Gore.⁷⁷ Tadašnji predsjednik Vrhovnog suda, Ratko Vukotić, informisao je Zekovića da mu ne može saopštiti informacije o tome da li je bio podvrgnut mjerama tajnog nadzora, jer bi to bilo protivno interesima državne bezbjednosti.⁷⁸

U 2007. i 2008. godini, ODT je, na zahtjev HRA, odgovorio da je policiji naloženo preduzimanje određenih istražnih radnji, ali ne i da li je policija sproveda te istražne radnje.⁷⁹ Ipak, javnosti nije poznato da je ikada Vrhovni državni tužilac iskoristio svoje pravo da informiše Ministarstvo unutrašnjih poslova o nepostupanju policije po zahtjevima tužilaštva. Na drugu godišnjicu od neistraženih prijetnji smrću koje su upućene Zekoviću, ukupno trideset i jedna nevladina organizacija uputila je dopis (tadašnjoj) Vrhovnoj državnoj tužiteljki Ranki Čarapić, u kojem je zamoljena da informiše javnost o radnjama koje je tužilaštvo, u skladu sa svojim nadležnostima, sprovedo kako bi istražilo ovaj slučaj.⁸⁰ Na taj dopis Vrhovno državno tužilaštvo (VDT) nikada nije odgovorilo. U 2010. godini, VDT je dva puta odbilo zahtjev HRA za pristup informacijama o tome koje radnje je državni tužilac preduzeo da istraži prijetnje Zekoviću. Upravni sud je poništio rješenje Ministarstva pravde koje se složilo sa ovakvom odlukom VDT-a i naložio donošenje novog rješenja. HRA je od VDT-a konačno primila odgovor u aprilu 2012. iz koga jasno proističe da policija nije pružila potrebna obavještenja tužilaštvu i da je opstruirala istragu.⁸¹ Iako je tužilaštvo tim povodom četiri puta urgiralo kod policije, ono se ipak očigledno pomirilo s neodazivanjem policijskih službenika, uprkos javno iznijetim dokazima i ozbiljnoj sumnji da je službenik policije prijetio Zekoviću i da su se njegove kolege u policiji s njim u tome solidarisale.

Četiri godine posle upućivanja prijetnji, kada je krivično gonjenje za krivično djelo Ugrožavanje sigurnosti (čl. 168 KZ) po svemu sudeći zastarjelo, Zekovića je sredinom februara 2011. pozvala na razgovor v.d. Osnovnog državnog tužioca, Ljiljana Klikovac, da bi mu saopštila da u predmetu nema audio zapisa prijetnji koje je on dostavio policiji.⁸² Do danas je ostalo

⁷² Detaljnije vidjeti na: <http://www.hraction.org/?p=10918>.

⁷³ „Naslednik Lješevića sumnjičen za mučenje“, *Dan*, 2. jul 2016.

⁷⁴ Informacija dobijena u razgovoru sa g-dinom Redžićem.

⁷⁵ „Banović prošao poligraf“, *Dan*, 17.5.2007.

⁷⁶ „Zeković nezadovoljan zaštitom i istragom“, *Vijesti*, 28.4.2007.

⁷⁷ „Policajci pratili Zekovića!“, *Republika*, 26.4.2007.

⁷⁸ „Kriju da li je Zeković praćen“, *Dan*, 3.5.2007.

⁷⁹ Odgovor Državnog tužilaštva na zahtjev za slobodni pristup informacijama dostupan u arhivi Akcije za ljudska prava.

⁸⁰ Pismo je dostupno na internet stranici: <http://www.hraction.org/?p=224>.

⁸¹ Odgovor VDT: http://www.hraction.org/wp-content/uploads/Odgovori_VDT-a.pdf.

⁸² „Prijetnje smrću tužilaštvo nije čulo“, *Vijesti*, 18.2.2011. Razgovor istraživača Akcije za ljudska prava sa Zekovićem.

neistraženo ko je sve pojedinačno odgovoran zbog zataškavanja ovog slučaja.

4. Napad na direktora dnevnog lista *Vijesti* Željka Ivanovića (1. septembar 2007)

U ranim jutarnjim časovima 1. septembra 2007. godine, u centru Podgorice, tri nepoznata lica napala su Željka Ivanovića, direktora i osnivača dnevnog lista *Vijesti*. Udaran je drvenim bejzbol palicama po glavi i tijelu od čega mu je nanijeta teška tjelesna povreda na glavi u vidu naprsnuća jagodične kosti, krvni podliv ispod oka i otok na licu, kao nekoliko lakših povreda po tijelu.⁸³

Okrivljeni za napad su uhapšeni dvije nedjelje posle napada, 14. septembra. Tokom istrage i suđenja, Ivanović je izjavio da optuženi ni ne liče na napadače koje je on opisao policiji neposredno nakon napada. Na osnovu priznanja dva navodna napadača, uprkos svjedočenjima Ivanovića i drugih svjedoka da okrivljeni ne liče na prave napadače, zamjenica Osnovnog državnog tužioca iz Podgorice, Sanja Jovićević (sada specijalna državna tužiteljka), optužila je Radomana Petrušića iz Nikšića za krivično djelo Teška tjelesna povreda i Mitra Blagojevića iz Foče za krivično djelo Nasilničko ponašanje i oni su i pravosnažno osuđeni za ta djela.⁸⁴

Na suđenju, Ivanović je demantovao tvrdnje navodnih napadača. On je tvrdio da su mu napadači prišli sprijeda, a ne s leđa, kako su svjedočila dvojica okrivljenih, kao i da nije tačno da su ga udarali pesnicama, kako su oni tvrdili, već bejzbol palicama. U prilog Ivanovićevim tvrdnjama bile su i izjave praktično jedina dva svjedoka koji su vidjeli učinioce, a koji su na suđenju izjavili da optuženi nisu ti koje su vidjeli. Kako drugih dokaza nije ni bilo, zaključuje se da su okrivljeni osuđeni isključivo na osnovu njihovih priznanja.

Takođe, i optuženi i svjedoci su na suđenju izjavili da je događaju prisustvovalo još jedno maskirano lice, s fantomkom na glavi, tzv. "Miki", koje je posmatralo napad, što je zabilježeno i na snimku. Međutim, ova treća osoba nikada nije otkrivena i procesuirana.

Nakon neuobičajeno efikasnog suđenja u to doba u Crnoj Gori, prvostepeno suđenje trajalo je mjesec dana, a postupak po žalbi manje od pet mjeseci, Osnovni sud u Podgorici osudio je obojicu optuženih na kazne od po četiri godine zatvora, a onda im je Viši sud u Podgorici kazne drastično smanjio na po godinu dana, našavši da prvostepeni sud nije dovoljno cijenio olakšavajuću okolnost da su optuženi priznali izvršenje djela, i to uprkos tome što su obojica bili višestruki povratnici, ranije je svaki ponaosob osuđivan po dva puta.⁸⁵ Absurdno je i to što su i prvostepeni i drugostepeni sud kao olakšavajuću okolnost naglasili činjenicu da se oštećeni Željko Ivanović nije pridružio gonjenju okrivljenih, ignorišući pritom da je to bila posljedica njegovog uvjerenja da se ne radi o pravim izvršiocima, a ne spremnost da im oprostí izvršenje krivičnog djela.

Osuđeni su priznali da su pretukli Ivanovića zato što je novinar *Vijesti* ranije pisao "razne tekstove" o Petrušiću i tako mu "obrukao porodicu".⁸⁶ Međutim, čudno je što je Petrušić čekao čak dvije i po godine da se osveti, i to ne zbog "raznih tekstova", koji nisu ni izvedeni kao dokaz

⁸³ Presuda Osnovnog suda u Podgorici, K.br. 07/1475, od 15.01.2008.

⁸⁴ „Ivanović: Zaboravili šta treba da kažu“, *Dan*, 11.12.2007.

⁸⁵ Presuda Osnovnog suda u Podgorici, K.br. 07/1475, od 15.01.2008, sudija Zoran Šćepanović predsjednik vijeća, str. 14 i Visi sud u Podgorici Kž. br. 745/08, od 16.05.2008, str. 3 (vijeće sudija: Milić Međedović, predsjednik i Miroslav Bašović i Radomir Ivanović, članovi vijeća).

⁸⁶ Presuda Osnovnog suda u Podgorici, K.br. 07/1475, od 15.01.2008, str. 4.

u sudskom postupku, već zbog policijske objave, koju su *Vijesti* prenijele, da ga policija sumnjiči za krađu, istu koju su prenijele i druge dnevne novine.⁸⁷

Do napada je došlo u ranim jutarnjim časovima, pošto je Ivanović napustio proslavu na kojoj su *Vijesti* slavile desetogodišnjicu osnivanja. Ivanović je posle prijema u bolnicu izjavio da je napad "čestitka od onih koji vladaju Crnom Gorom, a to je Milo Đukanović i njegova familija, bilo biološka ili kriminalna". Zbog ove izjave Ivanovića je 6. septembra tužio premijer Đukanović, kome je u prvostepenom postupku dosuđeno 20.000 eura naknade štete za pretrpljene duševne bolove, a zatim je Viši sud iznos umanjio na 10.000 eura.⁸⁸

Sve navedene okolnosti daju razumnu osnovu za sumnju da nijesu osuđeni pravi napadači na Ivanovića. Evropski komitet za sprječavanje mučenja je preporučio još 2001. godine svim državama članicama Savjeta Evrope, pa tako i Crnoj Gori, da spriječe da se presude zasnivaju na priznanju, jer se time podstiče upotreba sredstva fizičke ili psihološke prinude u rješavanju predmeta.⁸⁹ Istu preporuku Evropski komitet za sprječavanje mučenja ponovio je Crnoj Gori i 2014. godine.⁹⁰

Ivanovićev advokat je u martu 2012. zatražio od Vrhovne državne tužiteljke Ranke Čarapić da saopšti šta je tužilaštvo u međuvremenu uradilo da rasvijetli taj slučaj "koji je zbog nepostupanja tužilaštva, okončan bez pravih napadača i njihovih nalogodavaca".⁹¹ On je u dopisu VDT-u naveo da je "čak i da su procesuirani pravi učinioci, očigledno da svi nijesu odgovarali i da nema podataka da je bilo šta urađeno da se ostali vinovnici napada pronađu".⁹² Odgovor na ovo pismo nikada nije stigao od državnog tužilaštva.⁹³

Iako je ovaj slučaj bio na spisku prioriteta Komisije za praćenje istraga napada na novinare, Komisija o njemu nije ništa saopštila do kraja svog mandata u decembru 2015. godine.⁹⁴

Povezanost Veselina Veljovića sa kriminalnim organizacijama i napadima na novinare?

Nedjeljnik *Monitor* je početkom decembra 2011. objavio: „Nebojša Medojević, predsjednik PzP-a i član parlamentarnog Odbora za bezbjednost i odbranu, proljetos je lansirao tvrdnju da je „bliski saradnik Veljovića, ranije povezan sa prijetnjama aktivisti za ljudska prava Aleksandru Žekoviću, ključna veza Veljovića i zagoričkog klana" a da je njegova „ogromna lična imovina višestruko veća od primanja koje ima iz državne službe"... Zagorički klan, s kojim je navodno Veljović preko posrednika u dilu, „odgovoran je za prebijanje direktora i vlasnika *Vijesti* Željka Ivanovića, kao i za ubistvo Srđana Vojičića i prebijanje Jevrema Brkovića". Medojević je o svemu tome obavijestio

⁸⁷ "Policija je tada osumnjičila Petrušića za krađu starog željeza u naselju Budo Tomović i saopštila da je protiv njega podnijela krivičnu prijavu. Pretragom arhiva drugih medija utvrđeno je da su tog dana dnevni listovi *Dan* i *Pobjeda* opširnije od *Vijesti* pisali o sumnjama policije u kriminalnu djelatnost Petrušića. *Vijesti* su prenijele samo policijsko saopštenje, dok su u drugim listovima te informacije potpisali novinari. U elektronskim arhivama *Dana* i *Pobjede*, osim tog teksta, o Petrušiću više nema nijednog, pišu današnje *Vijesti*", tekst "Napadač na Ivanovića samo jednom pomenut u *Vijestima*", PCNEN, 18.9.2007.

⁸⁸ Ove presude, kao i njihove komentare od strane NVO *Akcija za ljudska prava*, vidite na: http://www.hraction.org/?page_id=459.

⁸⁹ "Substantive" sections of the CPT's General Reports (extracts from the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment, the CPT Standards, Substantive Sections of the CPT's General Reports, Council of Europe, October 2001, CPT/Inf/E (2002)), tačka 35.

⁹⁰ Committee against Torture, *Concluding observations on the second periodic report of Montenegro*, 17 June 2014 (CAT/C/MNE/CO/2), tačka 14a.

⁹¹ "Trebalo li da sam tužan što sam preživio", *Vijesti*, 16.6.2012.

⁹² Isto.

⁹³ Razgovor koji je sa Željkom Ivanovićem obavio istraživač *Akcije za ljudska prava* 26.4.2016.

⁹⁴ Spisak prioriteta utvrđen je u prvom Izveštaju o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period 6. februar- 6. maj 2014. godine.

državnu tužiteljku Ranku Čarapić, no nema potvrde da je ona tim povodom pokrenula istragu.⁹⁵ Do danas nema javno dostupnih podataka da je pokrenuta istraga ovim povodom.

Veljović je zbog tih tvrdnji tužio Medojevića za povredu časti i ugleda zahtijevajući odštetu u iznosu od 50.000 eura, da bi kasnije odustao od tužbe uz obrazloženje da mu je prestala funkcija direktora policije.

U međuvremenu je 7. marta 2012. godine napadnuta novinarka *Vijesti* Olivera Lakić. Ona je početkom 2011. godine istraživala da li se u fabrici „Tara“ u Mojkovcu i njenom skladištu u predgrađu Podgorice – Donja Gorica proizvode, skladište i odatle krijumčare lažni brendovi cigareta. U njenim tekstovima je navedeno da su s tim nezakonitim poslom bili povezani službenici Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Nakon napada, javno je optužila Veselina Veljovića (koji je trenutno sekretar Vijeća za nacionalnu bezbjednost obavještajno-bezbjednosnog sektora) da stoji iza prijetnji i napada na nju. Do danas, ovi navodi nijesu djelotvorno istraženi.

5. Napadi na novinara Radio Berana i listova Republika, Vijesti i Monitor Tufika Softića (1. novembar 2007. i 11. avgust 2013)

Dva maskirana muškarca napala su novinara *Radio Berana* i dopisnika lista *Republika*, Tufika Softića, ispred njegove kuće u Beranama 1. novembra 2007. godine. Softić je usled prebijanja drvenim palicama zadobio teške povrede ruke i glave, nakon čega je smješten u bolnicu. Napadači nisu otkriveni i slučaj nikada nije dobio sudski epilog.

Softić je prije napada izvještavao o organizovanim kriminalnim grupama sa sjevera Crne Gore koje su djelovale na državnom nivou i šire.⁹⁶

U odgovoru VDT-a (Ranka Čarapić) na pitanje što je učinjeno u istrazi napada na Softića, koji je HRA izdejstvovala 2012. godine, posle dvije godine od postavljanja pitanja⁹⁷, navedeno je da je sproveden obiman prekrivični postupak, da su saslušane 34 osobe, poligrafski testirano njih 25, da su sprovedene analize listinga poziva između svih tih lica, ali i da je “u pravcu rasvjetljavanja događaja Osnovno državno tužilaštvo urgiralo prema policiji više puta, a zadnja urgencija upućena je dana 17.02.2012, povodom koje je Uprava policije 20.02.2012. izvijestila nadležno tužilaštvo da nemaju novih saznanja u predmetu.”⁹⁸ Ovaj odgovor pokazuje da državno tužilaštvo sebe neopravdano nije doživljavalo kao organ nadležan i odgovoran za sprovođenje istrage. Pored neopravdanog prebacivanja odgovornosti na policiju, očigledan je i neprihvatljiv nivo tolerancije prema pasivnosti policije. Tužilaštvo je tako promovisalo nekažnjivost za teška kršenja

⁹⁵“ Pendrekom na pendrek”, Monitor, 2. decembar 2011.

⁹⁶Vidjeti, na primjer: „Pretučen dopisnik Republike Tufik Softić“, *Republika*, 2.10.2007, “Drug Traffickers Rule Montenegro's Poor NorthDrug Traffickers Rule Montenegro's Poor North“, BIRN, 25.4.2007. Tekst dostupan na: <http://courses.wcupa.edu/rbove/eco343/070comecon/Centeur/Montenegro/070425drugs.txt>, „Upao u mišolovku, *Republika* 27.11.2006.

⁹⁷ O borbi za pravo javnosti da pristupi informacijama o djelovanju u istrazi napada na Softića detaljnije informacije dostupne su na: http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Studija_slucaja_12pitanja.pdf.

⁹⁸ Detaljnije vidjeti na: http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Odgovori_VDT-a.pdf.

ljudskih prava, suprotno međunarodnim standardima.⁹⁹

Posle drugog napada na Softića u vidu eksplozije bombe pred njegovom porodičnom kućom 11. avgusta 2013. (detaljnije u nastavku) inspektori Centra bezbjednosti Berane su tek šest godina posle prvog napada odlučili da provjere da li je Softić napadnut bejzbol palicama koje su pronašli još 2007. godine. Naime, tek 15. avgusta 2013, policija je pozvala Softića da da uzorak DNK, da bi izvršili poređenje sa nalazom DNK na palicama koje su pronašli 2007. godine, uz objašnjenje da ranije nije bilo uslova da se u Forenzičkom centru obavi vještačenje palica koje su vjerovatno koristili napadači prilikom napada. Ostalo je nejasno zašto biološki tragovi nijesu blagovremeno poslati na vještačenje u inostranstvo, što je bila praksa u drugim slučajevima.¹⁰⁰

Novinari *Vijesti* su pokušali da dobiju odgovore od službenika Ministarstva unutrašnjih poslova zašto su čekali sa vještačenjem tragova i DNK analizama od 2007. godine, na šta su dobili odgovor da Uprava policije preduzima „sve aktivnosti iz svoje nadležnosti na rasvjetljavanju krivičnog djela teška tjelesna povreda počinjenog 2007. godine na štetu T.S.“ i da „u vezi sa predmetnim događajem, vještačenje svih tragova izuzetih uviđajem je u toku“¹⁰¹.

Krivična istraga povodom napada na Tufika Softića otvorena je tek sedam godina posle napada, 2014. godine, protiv Ivana Asanovića, Vladimira i Dragana Labudovića. Međutim, samo godinu i po dana kasnije, 28. oktobra 2015. istraga je zatvorena, kada je Više državno tužilaštvo u Bijelom Polju donijelo akt kojim je obustavilo sprovođenje istrage zbog nedostatka dokaza.¹⁰²

Tufika Softića je osnovni državni tužilac u Beranama prvi put saslušao tek 2014. godine. Iako je Softić pomenuo policiji još 2007. da mu je prijetio brat Draška Vukovića, član klana Duška Šarića, Vuković je saslušan tek 1. jula 2014, a nakon toga 17. jula 2014, u Višem državnom tužilaštvu u Bijelom Polju saslušani su i Vladimir Labudović, Ivan Asanović i Duško Vuković. U 2015. je saslušan i Boris Laban. Jedna osoba na koju je Softić policiji ukazao kao na sumnjivu nikada nije saslušana.

Po mišljenju advokata Tufika Softića i člana Komisije za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija, Dalibora Tomovića, zatvaranje istrage je bio logičan slijed nedjelotvornih policijsko-tužilačkih radnji pred tužilaštvom u Beranama od 1. novembra 2007. do 18. jula odnosno 20. oktobra 2014. i kasnije jednogodišnje istrage pred Višim tužilaštvom u Bijelom Polju.

Tužilaštvo je ovaj slučaj prvo kvalifikovalo kao k.d. Teška tjelesna povreda, a potom, pod pritiskom Evropske komisije i domaće javnosti, kao Ubistvo u pokušaju.

Protiv odluke tužilaštva o obustavljanju istrage, Tufik Softić je podnio žalbu Ustavnom sudu Crne Gore. U žalbi je naveo da su mu nedjelotvornim sprovođenjem istrage povrijeđena prava na pravično i javno suđenje, na pristup sudu, na život, na djelotvoran pravni lijek i na zabranu mučenja. U žalbi je naveo i da je njegov advokat bio onemogućen da blagovremeno izvrši uvid u spise predmeta da bi mogao da eventualno preuzme krivično gonjenje protiv okrivljenih kao privatni tužilac. Kopiranje spisa mu je načelno dozvoljeno tek nedjelju dana prije isticanja roka za preuzimanje gonjenja, a faktički dan uoči isticanja tog roka i to tek nakon intervencije Vrhovnog državnog tužioca Ivice Stankovića.

⁹⁹ Za sistematičan pregled ovih standarda posebno vidjeti *Guidelines on impunity* – Smjernice Komiteta ministara Savjeta Evrope o iskorjenjivanju nekažnjivosti za teška kršenja ljudskih prava, dokument usvojen na 1110. sjednici 31. marta 2011. godine, Strazbur, neslužbeni prevod dostupan na www.hraction.org.

¹⁰⁰ Na primjer, vidi slučaj istrage ubistva Duška Jovanovića.

¹⁰¹ „Policija šest godina čekala da počne da se bavi dokazima“, *Vijesti*, 15.8.2013.

¹⁰² „Istraga otvorena tek nakon sedam godina“, portal Dan, 5.1.2016. dostupno na: file:///C:/Users/RS-03/Desktop/linkovi%20%20onovinarima/Dan%20online%20-%20Drustvo_%20Istraga%20otvorena%20tek%20nakon%20sedam%20godina%20-%202016-01-05.html

U nastavku navodimo sve propuste u sprovođenju ove istrage na koje je Softić ukazao i Vrhovnom državnom tužiocu Ivici Stankoviću i Ustavnom sudu:

- (1) Državni tužilac u Beranama nije odmah nakon događaja dao naredbu policiji da izvrši blokadu grada, kako bi se spriječilo bjekstvo izvršilaca i pomagača (čl. 243, u vezi čl. 230 ZKP-a, *Sl. list RCG* 47/06);
- (2) Državni tužilac u Beranama i istražni sudija nijesu izlazili na lice mjesta, po obavještenju policije, a što je bila njihova dužnost (čl. 246 ZKP-a, *Sl. list RCG* 47/06);
- (3) Državni tužilac u Beranama nije obezbijedio da odmah budu saslušana lica koja je Softić iste večeri označio policiji kao sumnjiva, tj. kao lica koja su mogla imati veze sa napadom:
 - D. V. je prvi put saslušan kod tužioca u Beranama 1.07.2014,
 - D. L. je prvi put saslušan tek 17.09.2014, nakon otvaranja istrage od strane Višeg državnog tužioca u Bijelom Polju,
 - B. N. nije nikada saslušan.
- (4) Državni tužilac u Beranama nije dao nalog tada istražnom sudiji da se izvrši pretres stanova, prostorija, automobila lica koja je tužilac označio kao sumnjiva: D. L, D. V, Božović Nikole (po čl. 247 i 248 ZKP-a ovo je obavezno kada se radi o NN izvršiocu, *Sl. list RCG* 47/06);
- (5) Državni tužilac u Beranama je saslušao oštećenog Tufika Softića prvi put tek sedam godina posle napada, 2014. godine, iako je tužilac imao pravo i profesionalnu obavezu da to uradi odmah (čl. 243 ZKP-a, *Sl. list RCG* 47/06);
- (6) Nije saslušan u svojstvu svjedoka B. V, vlasnik prostorija u kojima su pronađene palice 2007. godine, kojima je pretučen tužilac, a na okolnosti kako su dospjele kod njega, ko ih je ostavio kod njega, odakle mu;
- (7) Tek 6 godina od pronalaska palica 2013. godine je urađena DNK analiza bejzbol palica kojima je navodno pretučen tužilac i upoređivanje sa DNK profilom Softića;
- (8) Nije odmah izuzet DNK materijal napadača sa Softića, budući da je tužilac udaren rukom napadača u predjelu svoje ruke (čl. 230 i 243 ZKP-a, *Sl. list RCG* 47/06);
- (9) Nije urađen DNK profil L. D. i upoređen sa DNK profilom nađenih bejzbol palica, obzirom da je njega tužilac označio kao sumnjivog;
- (10) Državni tužilac u Beranama i policija su napravili propust što povrede tužioca nijesu fotografisane odmah nakon nanošenja (izgled povreda, tačna lokalizacija, rastojanje, oblik) da bi se moglo utvrditi kakvim sredstvom su povrijede nanijete;
- (11) Nakon otvaranja istrage i kvalifikacije djela kao pokušaj ubistva, tužilac u Bijelom Polju nije tražio od sudije za istragu određivanje mjera tajnog nadzora prema okrivljenima, kako bi se stvorila mogućnost prikupljanja eventualno novih dokaza (čl. 159 ZKP-a, *Sl. list CG* 49/10);
- (12) U periodu od čak pet godina i šest mjeseci nisu preduzimane nikakve radnje od strane policije i tužilaštva u Beranama u fazi izviđaja (3.3.2008 – 15.08.2013);
- (13) U sledećim periodima nakon otvaranja istrage nijesu preduzimane nikakve aktivnosti: od 20.10.2014. do 1.04.2015, od 2.04.2015. do 28.10.2015, kada je istraga obustavljena.

Softić je nedjelotvornost istrage komentarisao kao “sklonost tužioca, Rifata Hadrovića, da se prema kriminalcima odnosi sa poštovanjem” i istakao da za svoju bezbjednost smatra odgovornim tužilaštvo u Bijelom Polju i vrhovnog državnog tužioca Ivicu Stankovića.¹⁰³

¹⁰³ “Ako mi se nešto desi krivo je tužilaštvo“, *Dan*, 3.11.2015, dostupno na: <http://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Drustvo&datum=2015-11-03&clanak=517387>.

Povodom pisma koje je HRA, 18. januara 2016. godine zajedno sa advokatom Tufika Softića uputila Vrhovnom državnom tužilaštvu¹⁰⁴, u kome su zabilježeni pomenuti propusti u istrazi, Specijalno državno tužilaštvo je ocijenilo da u radu državnih tužilaca i drugih službenih lica, nema elemenata krivičnog djela zloupotreba službenog položaja, kao ni drugih krivičnih djela iz nadležnosti tog tužilaštva.¹⁰⁵ Softićev advokat, Dalibor Tomović, uputio je onda novo pismo Vrhovnom državnom tužiocu Ivici Stankoviću, zahtijevajući od njega da obezbijedi da se utvrdi odgovornost državnih službenika za nedjelotvorno sprovođenje istrage napada na Softića.¹⁰⁶

Slučaj napada na Tufika Softića je bio na listi prioriteta Komisije za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija u njenom mandatu od 2014. do kraja 2015. godine. Komisija je ovim povodom formirala i radnu grupu kojoj je predsjedavala Mila Radulović, novinarka *Vijesti* i predstavnica Sindikata medija u toj Komisiji. Ona je sačinila izvještaj o propustima u istrazi pokušaja ubistva Softića, koji Komisija do kraja mandata 2015. godine nije usvojila, ali koji je dostavljen Vrhovnom državnom tužiocu Ivici Stankoviću.

Zbog nedjelotvorne istrage kojom je prekršeno pravo na život, novinar Tufik Softić je uz podršku Media Legal Defence Initiative (MLDI) iz Londona i HRA podnio tužbu protiv države tražeći naknadu štete.

Eksplוזija pred kućom 2013. godine

Šest godina nakon prvog napada Tufik Softić, koji je u međuvremenu pisao i za dnevnik *Vijesti* i nedjeljnik *Monitor*, ponovo je napadnut 11. avgusta 2013. godine, kada je u večernjim satima, u dvorište njegove porodične kuće bačena eksplozivna naprava. U vrijeme eksplozije, Softić se nalazio u kući sa suprugom i troje djece. Niko nije povrijeđen, pričinjena je manja šteta na automobilu. Policijski vještak je, nakon uviđaja, saopštio Softiću da je u njegovo dvorište bačen snažan eksploziv - trotil.¹⁰⁷ Osnovni državni tužilac nije ni izašao na lice mjesta prilikom vršenja uviđaja u ovom slučaju ponovljenog napada na Softića. Ni tri godine kasnije, do dana objavljivanja ovog izvještaja, nije identifikovan ni jedan osumnjičeni.

Eksplוזivna naprava je postavljena desetak dana nakon što je Softić objavio tekst o Berancu Vladanu Simonoviću, koji je uhapšen krajem jula 2013. godine zbog sumnje da je sa Rožajcem Velijom Hotom u Crnoj Gori izvršio krivično djelo pranja novca stečenog od prodaje droge u inostranstvu.¹⁰⁸

Softiću je iz policije nezvanično rečeno da je Simonović prihvatio poligraf i da je ispitivanje obavljeno u istražnom zatvoru u Bijelom Polju, ali nije poznato da li su ga inspektori ispitivali i o posljednjem napadu na Softića ili o njegovom prebijanju 2007. godine. Tužilaštvo je saopštilo da je izvršenje radnje povjereno službenicima Uprave policije CB Berane i da je prikupljanje obavještenja u toku. Uprava policije CB Berane je, postupajući po zahtjevu tužilaštva, izvršila pretres stana i drugih prostorija i uzela listing komunikacija.¹⁰⁹

¹⁰⁴ Pismo HRA upućeno Vrhovnom državnom tužiocu od 18.1.2016. dostupno na: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/pismo-HRA-i-Dalibora-Tomovi%C4%87a-za-VDT-CG-18.1.2016.1.pdf>.

¹⁰⁵ Odgovor Specijalnog državnog tužilaštva na pismo Akcije za ljudska prava, od 4.8.2016, Kts-S. br. 103/16;

¹⁰⁶ Pismo advokata Tomovića Vrhovnom državnom tužiocu od 7.9.2016, arhiva HRA. "Stanković i Katnić aminovali nerad", *Vijesti*, 7.9.2016.

¹⁰⁷ „Policija šest godina čekala da počne da se bavi dokazima“, *Vijesti*, 15.8.2013.

¹⁰⁸ „Napad na Softića: Alibi Simonovićevih rođaka na provjeri“, *Vijesti*, 14.8.2013, <http://www.vijesti.me/vijesti/napad-softica-alibi-simonovicevih-rodaka-provjeri-clanak-144184>.

¹⁰⁹ „Napadi na novinare daleko od rješenja, obustavljena istraga za napad na Stojovića“, *Vijesti*, 15.11.2013, <http://www.vijesti.me/vijesti/napadi-na-novinare-daleko-od-rjesenja-obustavljena-istraga-za-napad-na-stojovica-160515>.

Softiću je iz Uprave policije područne jedinice Berane saopšteno da je u sklopu istrage utvrđeno da je eksploziv koji je bačen u njegovo dvorište napravljen u fabrici eksploziva „Poliex“, u kojoj se desilo nekoliko krađa, i da policija traga za učiniocima.

Iako ovaj slučaj nije prvobitno uvršten među slučajeve kojima se bavila Komisija za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija, u drugom izvještaju¹¹⁰ Komisija je navela da je prikupljala dokumentaciju i o ovom slučaju. Komisija do kraja mandata nije objavila rezultate istraživanja.

6. Napad na novinara listova *Danas* i *Vijesti* Mladena Stojovića (24. maj 2008)

Dugogodišnji sportski novinar *Danasa* i *Vijesti* iz Bara, Mladen Stojović, napadnut je i teško povređen u svom stanu krajem maja 2008, pošto je javno svjedočio u emisiji „Insajder“ srpske televizije B92 da crnogorska „fudbalska mafija“, čije je pripadnike i imenovao, učestvuje u namještanju rezultata utakmica sa klubovima iz Srbije.¹¹¹ Usljed napada, Stojović se onesvijestio i zadobio teže povrede – frakturu obje vilice, krvarenje u ustima i nosu, kao i ubod oštrim predmetom u predjelu vilice. Stojović je poslije napada rekao da jedini razlog za napad mogu da budu njegovi tekstovi o namještanju fudbalskih utakmica, o čemu je govorio i u serijalu „Insajder“.¹¹²

Uvodni tekst emisije Insajder u kojoj je Stojović govorio:

„Generalni sekretar Fudbalskog saveza Jugoslavije Branko Bulatović ubijen je 26. marta 2004. Policiji je, prema našim saznanjima, još od te godine poznato da je ubistvo naručeno iz Crne Gore. Bulatović je, kako navode izvori iz vrha MUP-a, ubijen u trenutku kada je odlučio da prekine dugogodišnju praksu nameštanja utakmica. Ipak, iako su mnogi detalji oko tog ubistva poznati policiji, istraga iz nekog razloga još nije završena. Branko Bulatović je nekoliko dana pre ubistva odbio da registruje utakmicu zbog sumnje da je nameštena, a odigrana je između Sutjeske, na čijem je čelu tada bio Brano Mićunović, i OFK Beograda, na čijem čelu je tada Zvezdan Terzić.“¹¹³

Mladen Stojović je govorio o vezama crnogorskih klubova Zeta, kome je na čelu bio Radojica Božović i Sutjeske, kojoj je na čelu bio Brano Mićunović, sa beogradskim fudbalskim klubovima Partizan, OFK Beograd i Obilić: „U vreme kada Arkan preuzima Obilić, dešava se jedna, uslovno rečeno slična situacija u Crnoj Gori, zato što Sutjesku preuzima Brano Mićunović ... on je u Crnoj Gori bio ono što je Arkan bio u Srbiji, odnosno imao je isti ugled tada. Ima ga i danas, on je još živ.“ ... „Zvezdan Terzić je bivši fudbaler tog kluba ... i čovek koga vezuju za Brana Mićunovića, pa je važila priča da postoji to neko 'sveto trojstvo' kad je reč o Obiliću, Sutjeski i OFK Beograd...“

Vrhovno državno tužilaštvo je u aprilu 2012. obavijestilo HRA da je policija u Baru tek 18 dana poslije napada, 11. juna 2008, Osnovnom državnim tužiocu u Baru podnijela krivičnu prijavu protiv

¹¹⁰ Izvještaj o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare u periodu jun- septembar 2014. i oktobar 2014- januar 2015. godine.

¹¹¹ „Fudbalska mafija Srbije – Pravila igre II deo“, Insajder, B92, <https://insajder.net/>, Epizoda Pravila igre II deo emisije Insajder emitovana je na TV B92 28. 01. 2008.

¹¹² „Pretučen zbog priče o mafiji i fudbalu“, Blic, 29.5.2008. Tekst dostupan na: <http://www.blic.rs/vesti/hronika/pretucen-zbog-price-o-mafiji-u-fudbalu/h3emk7x>.

¹¹³ „Fudbalska mafija Srbije – Pravila igre II deo“, Insajder, B92, <https://insajder.net/>

nepoznatog izvršioca.¹¹⁴ Obavijestili su i da je državni tužilac djelo kvalifikovao kao Tešku tjelesnu povredu.¹¹⁵ Policija i Vrhovni državni tužilac izjavili su i da nije bilo tragova koji bi ukazali na napadače.¹¹⁶

Šta je Stojović kazao 2008. godine povodom procesuiranja napada koji je pretrpio:¹¹⁷

„Ja više nemam nikakvu komunikaciju sa policijom i uopšte ne želim više da je imam, jer je meni to silovanje. I plašim se da pričam sa njima jer što više pričam ja se osjećam više ugroženijim, kada vidim kakva je reakcija Uprave policije. Imam korektnu saradnju sa inspektorom koji vodi istragu ali ne vjerujem da on sam može da rješava taj slučaj. Ja osjećam da ne postoji volja da se on rješava. I zato se plašim da bilo šta pričam i ne namjeravam da bilo šta pričam. Ja se brinem za svoju ličnu bezbjednost da mi se šta ponovo ne desi. Jer ne znam čemu vodi priča. Da im ja ponavljam deset puta istu priču i da se on bavi mojim bivšim djevojkama i sa mojim prijateljima itd. Ne očekujem, poslije svega ovoga da će uspjeti da slučaj riješe. Poslije ovakvih reakcija ja više ne želim s njima ni da pričam niti ću im išta više kazati. Više neću ni da sarađujem sa njima.“

Nema informacija da je državni tužilac ikada istražio Stojovićeve izjave o postojanju ”fudbalske mafije” u Crnoj Gori i eventualnu vezu između konkretnih pojedinaca, koje je on označio da pripadaju toj „mafiji”, i napada na njega. Državno tužilaštvo na to pitanje nije odgovorilo HRA, dok je o samoj istrazi 20. marta 2012. rečeno: „Tokom postupka prikupljanja potrebnih obavještenja saslušano je 17 lica na osnovu čijih iskaza se nije moglo doći do podataka o identitetu napadača, u vezi sa čim je Područna jedinica u Baru zadnje izvještaje dostavila Osnovnom državnom tužilaštvu u Baru, 4. februara i 30. marta 2011. godine. Osnovno državno tužilaštvo u Baru urgiralo je više puta, a zadnja urgencija policiji učinjena je dana 12.03.2012. godine.“¹¹⁸

Istraga je u odnosu na Stojovića i zvanično obustavljena posle pet godina zbog zastarjelosti, kako je saopštila zamjenica Vrhovnog državnog tužioca Radmila Ćuković u junu 2013. godine.¹¹⁹ Prema njenim riječima, osnovni državni tužilac u Baru Milenko Magdelinić je 18. juna 2013. obustavio istražne radnje u tom slučaju, u kome su vodili istragu protiv NN lica zbog osnovane sumnje da su izvršena krivična djela teška tjelesna povreda i nasilničko ponašanje, ali nijesu došli ni do osumnjičenih ni do dokaza za optužnicu.¹²⁰ Stojović je, u međuvremenu, napustio novinarski posao i nije želio ni da komentariše odluku tužilaštva.

Iako je i ovaj slučaj bio na spisku prioriteta Komisije za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija, Komisija o njemu do kraja mandata nije saopštila ništa.¹²¹

Napredovanje u karijeri postupajućeg tužioca

¹¹⁴ Odgovor Vrhovnog državnog tužilaštva TU. br. 312/10 od 20.3.2012, primljen u aprilu 2012:

http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Odgovori_VDT-a.pdf.

¹¹⁵ Isto.

¹¹⁶ „Stojović: hoće da razvodne slučaj“, *Vijesti*, 29.5.2008.

¹¹⁷ Stojovićeva izjava preuzeta iz izvještaja *Ljudska prava u Crnoj Gori – 2008*, YIHR, 2008. Izvještaj dostupan na:

http://www.yihr.me/wp-content/uploads/documents/ljudska_prava_u_crnoj_gori_2008.pdf.

¹¹⁸ Odgovor Vrhovnog državnog tužilaštva TU. br. 312/10, od 20.03.2012. dostupan na: http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Odgovori_VDT-a.pdf.

¹¹⁹ „Napadi na novinare daleko od rješenja, obustavljena istraga za napad na Stojovića“, *Vijesti*, 15.11.2013.

¹²⁰ Isto.

¹²¹ Spisak prioritetnih slučajeva utvrđen je u prvom Izvještaju o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period 6. februar- 6. maj 2014. godine.

Tužilac Milenko Magdelinić je prije prelaska u Osnovno državno tužilaštvo u Baru 2010. godine, bio osnovni državni tužilac u Rožajama. Bio je zadužen za istragu u slučaju Stojović, koju je obustavio 18.6.2013. Posle godinu dana, 30.7.2014, izabran je za rukovodioca Osnovnog državnog tužilaštva u Baru i na toj funkciji se nalazio i u oktobru 2016.¹²²

U aprilu 2013. godine, tužilac Magdelinić je dospio u žižu javnosti nakon što je Više državno tužilaštvo pokrenulo postupak provjere i utvrdilo da je zakonito stekao šest stanova, koji se vode na njega, suprugu i sina Miloša, inspektora za narkotike u Baru.¹²³

7. Napad na urednika *Vijesti* Mihaila Jovovića i fotoreportera Borisa Pejovića (5. avgust 2009)

U avgustu 2009, gradonačelnik Podgorice Miomir Mugoša i njegov sin Miljan Mugoša, u prisustvu vozača gradonačelnika, Dragana Radonjića, fizički su napali fotoreportera dnevnika *Vijesti*, Borisa Pejovića i urednika *Vijesti*, Mihaila Jovovića, koji su dokumentovali nepropisno parkiranje gradonačelnikovog vozila.

Slučaj je dobio sudski epilog tek tri i po godine kasnije, 31.03.2013, kada je urednik *Vijesti* Mihailo Jovović oslobođen optužbe državnog tužioca da je nanio laku tjelesnu povredu vozaču gradonačelnika, Dragana Radonjiću, a sin gradonačelnika, Miljan Mugoša, uslovno osuđen zbog teške tjelesne povrede koju je nanio Jovoviću. Gradonačelnik Mugoša je u posebnom postupku pred organom za prekršaje kažnjen sa 400 eura zbog remećenja javnog reda i mira.

Gradonačelnik, njegov sin i vozač tvrdili su u istrazi da je Jovović njih fizički napao i da je tom prilikom teže povrijedio vozača.¹²⁴ Ovu verziju uporno je slijedilo državno tužilaštvo, odnosno državna tužiteljica Sanja Jovičević, pa je pored Miljana Mugoše, koji je udario Jovovića tako da je ovome pukla bubna opna, i Jovović bio optužen za nanošenje tjelesnih povreda vozaču Radonjiću. Gradonačelnikov sin je pred sudom priznao da je udario Jovovića.¹²⁵ Jovović je od početka tvrdio da tom prilikom nikoga nije udario, već da je prilikom incidenta zadobio više udaraca i od gradonačelnika i njegovog sina, da je gradonačelnikov sin čak uperio i pištolj u njega, da je to i prijavljeno službenicima policije kada su stigli na mjesto događaja, ali da oni nijesu ni pokušali da pretraže gradonačelnikovo vozilo da bi pronašli to oružje.¹²⁶ Nakon incidenta, ljekarskim izvještajima potvrđene su povrede i kod Radonjića i Jovovića. Jovoviću je probijena bubna opna, nakon čega je operisan, dok je kod Radonjića navodno utvrđen potres mozga.¹²⁷

Prvo je policija podnijela krivične prijave i protiv gradonačelnikovog sina i urednika *Vijesti* zbog sumnje da su nanijeli teške tjelesne povrede – Mugoša Jovoviću, a Jovović Radonjiću. Zamjenica Osnovnog državnog tužioca u Podgorici, Sanja Jovičević¹²⁸, u oktobru 2009. je optužila i Jovovića i Miljana Mugošu zbog nanošenja teških tjelesnih povreda, dok je protiv gradonačelnika Podgorice Miomira Mugoše podnijet zahtev za pokretanje prekršajnog postupka zbog kršenja Zakona o

¹²² Podatak Agencije za sprječavanje korupcije dostupan na: <http://www.antikorupcija.me/me/registri/imovinski-kartoni/>.

¹²³ „Šest stanova tužioca Magdelinića“, portal Barinfo, 3.4.2013. Tekst dostupan na: <http://www.barinfo.me/text.php?kategorija=3&id=1746>.

¹²⁴ „Mugoša fizički nasrnuo na novinare“, *Dan*, 7.8.2009.

¹²⁵ Presuda Osnovnog suda u Podgorici, K. br. 11/386, od 19.07.2012, strana 5.

¹²⁶ Isto kao gore, presuda. Takođe, „Mugi smije da nas bije!“, *Vijesti*, 8.8.2009.

¹²⁷ „Radonjić samo ogreben“, *Dan*, 1.10.2009.

¹²⁸ U međuvremenu je izabrana za specijalnu državnu tužiteljku.

javnom redu i miru.¹²⁹ Državno tužilaštvo je tvrdilo da je Jovović pesnicom „u kojoj je imao mobilni telefon i diktafon“, udario Radonjića i tom prilikom mu „nanio povrede uslijed kojih mu je trajno i u znatnoj mjeri oštećen mozak“, a da je Miljan Mugoša nanio tešku tjelesnu povredu Jovoviću udarcem od koga je Jovoviću pukla bubna opna.

Nakon dostavljanja optužnice protiv Jovovića, Vijeće Osnovnog suda je vratilo optužnicu tužilaštvu da bi se vještak medicinske struke dodatno izjasnio o povredama gradonačelnikovog vozača Radonjića. Doktorka Dragana Čukić je još u septembru 2009, prije podizanja optužnice, dala mišljenje da postoji mogućnost da Jovović nije prouzrokovao vozačevu povredu, već da je moguće da je ta povreda uzrokovana mnogo prije incidenta.¹³⁰ Takav nalaz su onda i dopunili dr Čukić i prof. dr Dragoslav Nenezić u decembru 2009, a u junu 2010. isto je pokazalo i vještačenje Medicinskog fakulteta u Beogradu i dopunsko mišljenje u februaru 2011.¹³¹ Inače, vozač Radonjić se javio radi ljekarskog pregleda 13 sati nakon incidenta, a prvobitni nalaz, koji je utvrdio navodni potres mozga nastao prilikom incidenta, na kome je državni tužilac bazirao prvobitnu optužnicu, izradila je dr Milanka Raičević, kojoj je Radonjić prethodno bio pacijent, kako su objavile *Vijesti*.¹³²

Dr Milanka Raičević je dobitnica nagrade „19. decembar“ koju dodjeljuje Glavni grad

Dr Raičević je u periodu mandata gradonačelnika Mugoše predstavnika Demokratske partije socijalista (DPS) dobila najveće priznanje koje dodjeljuje Glavni grad – Nagradu „19. decembar“. Novčani dio nagrade je iznosio 4.830 eura, što se zaključuje na osnovu Odluke o uslovima načinu i postupku za dodjelu Nagrade „19. decembar“.¹³³

Odluku o laureatu je donio žiri od 13 članova od kojih su 5 bivši ili sadašnji poslanici ili ministri DPS-a ili lica koja se u javnosti doživljavaju povezanim sa DPS-om ili Socijal-demokratskom partijom (SDP-om) koja je u to vrijeme činila kolaliciju sa DPS-om na državnom nivou.

U sastavu žirija kojim je predsjedavala prof. dr Gordana Đurović (DPS), između ostalih su bili i prof. dr Petar Ivanović (DPS), dr Đoko Jočić (koji se u javnosti povezivao sa „političkim mentorom“ Mugošom dok je ovaj obavljao funkciju ministra zdravlja)¹³⁴, prof. dr Predrag Miranović (u javnosti označen kao simpatizer koalicione partije na državnom nivou SDP-a)¹³⁵, i Ruždija Tuzović (savjetnik predsjednika države).

Posle dopunskog vještačenja u Podgorici i nalaza iz Beograda, državni tužilac je odustao od kvalifikacije teške tjelesne povrede zbog potresa mozga kod vozača Radonjića, ali je svejedno u maju 2011, zamjenik Osnovnog državnog tužioca (koji je preuzeo slučaj od tužiteljke Jovičević) Zoran Vučinić optužio urednika *Vijesti* za nanošenje lake tjelesne povrede vozaču Radonjiću, a gradonačelnikovog sina, Miljana Mugošu, za nanošenje teške tjelesne povrede Jovoviću.¹³⁶

¹²⁹ „Optužnica protiv Jovovića i Mugošinog sina“, *Radio Slobodna Evropa*, 5.10.2009.

¹³⁰ „Jovović optužen bez dokaza“, *Vijesti*, 20.11.2009.

¹³¹ Presuda Osnovnog suda u Podgorici, K. br. 11/386, od 19.07.2012, strana 41 (Sud je ove nalaze „cijenio kao jasne i objektivne i zasnovane na pravilima struke i kao takve ih prihvatio“).

¹³² „Nagrada i svjedoku tužilaštva u napadu Mugoša na ‘Vijesti’“, *Vijesti*, 14.12.2011.

¹³³ „Novčani dio Nagrade dodjeljuje se u visini deset prosječnih zarada radnika u Crnoj Gori, za mjesec novembar godine u kojoj se Nagrada dodjeljuje“, čl. 9, st. 3. Odluka objavljena u „Sl. list CG - opštinski propisi“, br. 28/06. Prema podacima koje je objavio Monstat, prosječna neto zarada u Crnoj Gori u novembru 2011. iznosila je 483 eura, detaljnije vidjeti na: <http://www.monstat.org/userfiles/file/zarade/2011/Novembar2011%20zarade.pdf>.

¹³⁴ „SLUČAJ ĐOKA JOČIĆA: Ljekar za dušu“, *Monitor*, 19.7.2013. Više detalja dostupno na:

http://www.monitor.co.me/index.php?option=com_content&view=article&id=4502:sluaj-oka-joia-ljekar-za-duu&catid=3050:broj-1187&Itemid=4301.

¹³⁵ „SDP i DPS sistemski kontrolišu i profesore na Univerzitetu“, *Vijesti*, 16. novembar 2011. Detaljnije na:

<http://www.vijesti.me/vijesti/sdp-i-dps-sistemski-kontrolistu-i-profesore-na-univerzitetu-47166>.

¹³⁶ „Miomir Mugoša novčano kažnjen za incident sa novinarima *Vijesti*“, *Vijesti*, 25.1.2010.

Državni tužilac je optužio Jovovića za kvalifikovani oblik krivičnog djela Laka tjelesna povreda, čiji se osnovni oblik inače goni po privatnoj tužbi, jer je navodnu povredu nanio „opasnim oružjem, oruđem ili nekim drugim sredstvom podobnim da tijelo teško povrijedi ili zdravlje teško naruši“ (čl. 152, st. 2 KZ). Tužilaštvo je takvu odluku zasnovalo na mišljenju Instituta za sudsku medicinu iz Beograda, u kojem je navedeno da je Radonjić zadobio povrede koje je bilo moguće nanijeti udarcem „ivičnog dijela telefona ili diktafona“.¹³⁷

Stav tužilaštva da je mobilni telefon opasno oruđe koje može izazvati teške povrede, novina je u sudskoj praksi. Primjera radi, HRA je analizirala rad državnog tužilaštva u predmetima u kojima državni tužioci u Crnoj Gori nijesu preduzimali gonjenje protiv okrivljenih policajaca za Laku tjelesnu povredu, iako su povrede bile nanijete drvenom palicom i pendrekom („sredstvo podobno da teško povrijedi“), iako bi po zakonu ovo djelo tužilac morao da goni po službenoj dužnosti.¹³⁸ Upornost državnog tužioca u istrazi i naknadno da dokaže krivicu novinara i predstavi je u istoj ravni kao i krivicu gradonačelnikovog sina, suprotna je poslovičnoj pasivnosti koju državno tužilaštvo pokazuje u slučajevima kršenja ljudskih prava, pa čak i apsolutnog prava na zabranu mučenja i drugog zlostavljanja, u kojima nije preduzimalo radnje za koje je nadležno.¹³⁹

Osnovni sud u Podgorici je u prvostepenoj presudi, koja je postala pravosnažna, utvrdio na osnovu nalaza vještačenja da je vozač Radonjić zadobio laku tjelesnu povredu na glavi, ali ne i da mu je tu povredu nanio Jovović prilikom incidenta. Ovu presudu sud je zasnovao na iskazu samog Radonjića datom u istrazi i na suđenju, kao i na iskazima gradonačelnikovog sina policiji i istražnom sudiji, kada još uvijek nije tvrdio da je Jovović udario Radonjića. Kasnije je Miljan Mugoša svjedočio drugačije, da je Jovović udario Radonjića, međutim, sud je našao da sve i da ga jeste udario, povreda utvrđena nalazima vještaka Radonjiću nije mogla biti nanijeta na način na koji je to Mugoša opisao.¹⁴⁰

Savjet za građansku kontrolu rada policije našao je da su policajci prilikom istrage incidenta počinili nekoliko grešaka, uključujući i greške u odnosu na tretman osumnjičenih. Podnijeta je i krivična prijava kojom se policijski službenici terete za falsifikovanje zapisnika o zadržavanju gradonačelnikovog sina Miljana, koji, kako se sumnja, nikada i nije bio sproveden u prostorije za zadržavanje. Savjet je kritikovao i nalaz Unutrašnje kontrole rada policije, koja je ponašanje policajaca ocijenila kao profesionalno.¹⁴¹

Na glavnom pretresu 10. maja 2012, Miljan Mugoša je promijenio svoj iskaz dat pred istražnim sudijom i priznao da je udario Mihaila Jovovića.¹⁴² Na pitanje zašto je tokom istrage negirao da je

¹³⁷ „Jovović telefonom opasno ugrozio život Radonjiću“, *Vijesti*, 18.5.2011.

¹³⁸ U ispitanim presudama: presudi Osnovnog suda u Kotoru K.br.434/08 od dana 28.07.2010.; presudama Osnovnog suda u Danilovgradu K.br. 272/08 od 16.09.2009. godine, Kbr.267/09 od 4.06.2010. godine i K.br. 306/09 od 5.7.2010. ; presudi Osnovnog suda u Kolašinu 237/09 od 27.10.2009. godine.

¹³⁹ Kao što je na primjer nikada istraženi slučaj nestanka dvoje štićenika iz ustanove za osobe s intelektualnim invaliditetom „Komanski most“ i zlostavljanja koje su predstavnici Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja zatekli u toj ustanovi 2008. godine, ili drugim slučajevima o kojima se detaljnije govori u publikaciji „Procesuiranje mučenja i zlostavljanja u Crnoj Gori“, *Akcija za ljudska prava, Centar za antidiskriminaciju EKVISTA, Centar za građansko obrazovanje, Sigurna ženska kuća, Podgorica, 2013.* [http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Izvjestaj_Procesuiranje-mucenja-i-zlostavljanja CG_WEB.pdf](http://www.hracion.org/wp-content/uploads/Izvjestaj_Procesuiranje-mucenja-i-zlostavljanja	CG_WEB.pdf). Ni do 2016. Osnovno državno tužilaštvo nije postalo efikasnije, pa je tako, primjera radi, u decembru 2015. podiglo je optužnicu protiv 10 službenika Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija zbog sumnje da su u januaru 2015. počinili krivična djela mučenje i nanošenje teških tjelesnih povreda jedanaestorici osuđenika. Detaljnije vidjeti „Podignuta optužnica protiv 10 zatvorskih čuvara“, portal CdM, 17. decembar 2016. Tekst dostupan na: <http://www.cdm.me/drustvo/hronika/podignuta-optuznica-protiv-10-zatvorskih-cuvara>.

¹⁴⁰ Presuda Osnovnog suda u Podgorici, K. br. 11/386, od 19.07.2012, str. 55-58.

¹⁴¹ „Policajci griješili, ali i unutrašnja kontrola“, *Vijesti*, 14.4.2010.

¹⁴² Zapisnik sa suđenja monitora Akcije za ljudska prava.

udario Jovovića i dao drugačiji iskaz o incidentu, odgovorio je „da se radilo o ličnim razlozima i da ga je tako poučio bivši advokat, dok mu je aktuelni savjetovao da se brani istinom“.

Miljan Mugoša je više puta ponovio da se ne sjeća detalja zato što je od incidenta prošlo skoro tri godine i da mu je namjera bila da zaštiti oca. Naveo je da je Jovović tri puta nasrtao na njegovog oca i da je, kada je vidio da „nekoliko prethodnih nasrtaja nijesu urodili plodom, bio prinuđen da ošamari Jovovića“. Radonjić je svjedočio da ga je Jovović udario, ali se ne sjeća kako jer „mu je u tom trenutku bila najvažnija bezbjednost gradonačelnika“. Takođe, svjedočio je da nije vidio da je Mugoša udario Jovovića. Obrazložio je da se pregledao tek 13 sati nakon incidenta, jer je incident za njega bio izuzetno stresan, pa je odlučio da se prvo odmori i da narednog dana ode kod doktora. Tokom svjedočenja pred sudom, Mugoša i Radonjić se uglavnom nijesu mogli sjetiti detalja incidenta, pa ni kako ih je, kako tvrde, Jovović udario, kako je nasrtao na gradonačelnika, gdje je stajao, u kom položaju su mu bile ruke neposredno prije napada i u toku napada itd. I Mugoša i Radonjić su negirali da je prilikom incidenta korišćen pištolj.

U svom svjedočenju, Jovović je rekao da apsolutno nije kriv za to za šta je optužen, da je optužnica neistinita, jer je državnom tužiocu bio cilj da njega optuži po svaku cijenu da bi se uspostavila ravnoteža i olakšao položaj gradonačelnikovom sinu, Miljanu Mugoši. U odnosu na iskaz Miljana Mugoše, naveo je da smatra jedino istinitom njegovu prvu izjavu datu policiji i istražnom sudiji da on nije nikoga udario, a da je ostatak svjedočenja lažan. Ponovio je da nikome nije zadao nijedan udarac i u prilog tome podsjetio da u prvih petnaest minuta nakon dolaska policije, ni stariji, ni mlađi Mugoša, kao ni vozač, nijesu rekli policajcima da je on bilo koga udario.

Zamjenik Osnovnog državnog tužioca Zoran Vučinić, koji je nakon preuzimanja predmeta od tužiteljke Jovićeвиć (nakon što je Jovićeвиć izabrana za zamjenicu Višeg tužioca) zastupao optužni predlog, tokom skoro osmočasovnog suđenja imao je samo dva pitanja: jedno za Mugošu - kojom rukom je ošamario Jovovića, i za Radonjića - u kojoj ruci je Jovović držao predmete.

U nastavku suđenja, 2. jula 2012, gradonačelnik Podgorice, Miomir Mugoša, iskoristio je pravo da ne svjedoči u postupku koji se vodio protiv njegovog sina, obrazlažući da time doprinosi efikasnosti i depolitizaciji procesa. Fotoreporter Pejović svjedočio je da Jovović nije nasrtao na Mugoše, niti da je imao bilo kakav fizički kontakt sa vozačem Draganom Radonjićem. Pejović je ponovio da ga je gradonačelnik Mugoša dva puta ošamario, vrijeđao i psovao.¹⁴³

Poslije tri godine od spornog događaja, Osnovni sud u Podgorici, postupajući u prvom stepenu, osudio je 19. jula 2012. Miljana Mugošu, sina gradonačelnika Podgorice, na šest mjeseci, uslovno na dvije godine zatvorske kazne, zbog nanošenja teške tjelesne povrede uredniku dnevnog lista *Vijesti*, Mihailu Jovoviću, dok je Jovović oslobođen optužbe za nanošenje lake tjelesne povrede Miljanu Mugoši opasnim oruđem. Viši sud je naknadno ovu presudu potvrdio.¹⁴⁴

Jovović je na kraju svoje završne riječi, koju je u pismenoj formi predao sudu, saopštio da tužilac treba da je smatra krivičnom prijavom protiv organizovane kriminalne grupe za vršenje više krivičnih djela protiv pravosuđa, falsifikovanje isprava i zloupotrebu službenog položaja. Prijavom je obuhvatio više osoba, uključujući i Mugoše, Radonjića, vrhovnog državnog tužioca i sve tužioce koji su postupali u procesu, policijske starješine i policajce, kao i ljekarku dr Milanku Raičević. Oni su, po njegovom mišljenju, u ovom postupku činjenjem ili nečinjenjem izvršili ta krivična djela.¹⁴⁵

¹⁴³ „Miomir Mugoša pobjegao od suda“, *Vijesti*, 3.7.2012.

¹⁴⁴ „Jovović oslobođen optužbi, Mugoši uslovna kazna“, portal CDM, 31.3.2013.

¹⁴⁵ „Jovović oslobođen, Miljan Mugoša osuđen uslovno“, *Vijesti*, 31.3.2013. godine.

Do objavljivanja izvještaja u oktobru 2016. javnosti nije bilo poznato da je ova krivična prijava procesuirana. Takođe nije bilo poznato ni da li je tužilaštvo išta uradilo po prijavi zbog falsifikovanja zapisnika o zadržavanju Miljana Mugoše.

Slučaj napada na Mihaila Jovovića i Borisa Pejovića Komisija za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija je utvrdila kao jedan od svojih prioriteta. Međutim, Komisija o ovom slučaju nije saopštila ništa do kraja svog mandata.¹⁴⁶

Postupajuća tužiteljka Sanja Jovičević napredovala u karijeri

O radu v.d. osnovne državne tužiteljke Sanje Jovičević je već bilo riječi u slučaju prebijanja direktora *Vijesti* Željka Ivanovića 2007. Tada je Jovičević optužila navodne napadače na osnovu njihovih priznanja i uprkos svjedočenjima Ivanovića i drugih svjedoka napada da okrivljeni ne liče na prave napadače.

U slučaju urednika Jovovića i fotoreportera Pejovića, Jovičević je ispoljila posebnu upornost u dokazivanju krivice novinara u pokušaju da je predstavi u istoj ravni kao i krivicu gradonačelnikovog sina, suprotno poslovnoj pasivnosti koju državno tužilaštvo i do danas pokazuje u slučajevima kršenja ljudskih prava, čak i apsolutnog prava na zabranu mučenja i drugog zlostavljanja, u kojima nije uopšte ili nije blagovremeno preduzimalo radnje za koje je bilo nadležno.

Iako je tadašnji ministar pravde Duško Marković povodom ovoga slučaja kazao: „Kada se postupci pravosnažno okončaju, onda treba vidjeti da li je bilo neznanja ili namjere, jer ne mora da znači ako sud nije prihvatio optužni predlog i nije prihvatio činjenice i argumente iz optužnice, da je kriv tužilac. To je jednostavno postupak provjere tužioca. Optužnica se provjerava kod nadležnog sudijske o prihvatanju optužnice, a kvalitet optužnice i ponuđenih dokaza u sudskom postupku u prvoj, drugoj i trećoj instanci. Ako se analizom takvih postupaka dođe do toga da je odgovarajući tužilac bio nekompetentan ili da nije bio profesionalno dosljedan, onda postoje elementi za utvrđivanje profesionalne odgovornosti. I zbog toga smo mi u AP predvidjeli jednu mjeru, gdje ćemo te stvari analizirati i cijeniti da li ima razloga za pokretanje odgovornosti“.¹⁴⁷ Nema javno dostupnih podataka da je rad tužilaca u ovim predmetima i analiziran.

Tužiteljka Jovičević je tokom trajanja postupka u ovom predmetu izabrana za zamjenicu Višeg tužioca u Podgorici, a od juna 2016. je specijalna tužiteljka u Specijalnom državnom tužilaštvu, dok je tužilac Vučinić (koji je preuzeo predmet od tužiteljke Jovičević nakon što je Jovičević u međuvremenu izabrana za zamjenika Višeg tužioca) i dalje zamjenik ODT-a u Podgorici.

Miomir Mugoša sada obavlja funkciju ambasadora Crne Gore u Ljubljani, dok je njegov sin Miljan Mugoša predstavnik diplomatsko-konzularnog predstavništva Crne Gore u Argentini, koje je nadležno i za Brazil.¹⁴⁸

8. Prijetnje uredništvima TV Vijesti i dnevnika Vijesti (24. septembar 2010)

Grupa direktora, urednika i kolumnista dnevnika *Vijesti* i TV *Vijesti* dobila je 24.9.2010. prijeteća pisma na adresu redakcije lista¹⁴⁹, a policijska istraga o tom slučaju nije dala rezultate¹⁵⁰. Prijeteća

¹⁴⁶ Spisak prioriteta slučajeva utvrđen je u prvom Izvještaju o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period 6. februar- 6. maj 2014. godine.

¹⁴⁷ „Marković: Analiziramo rad tužilaca u slučaju Mugoša – Jovović“, *Vijesti*, 20. jul 2013. Tekst dostupan na: <http://www.vijesti.me/vijesti/markovic-analiziramo-rad-tuzilaca-u-slucaju-mugosa-jovovic-139805>.

¹⁴⁸ „Brazilska policija uhapsila napadače na predstavnike COK-a“, *Vijesti*, 13.8.2016.

¹⁴⁹ Televizija *Vijesti*, informativni program „*Vijesti u pola 7*“, 24. 9.2010.

¹⁵⁰ Nijesu zabilježeni medijski izvještaji u kojima se navodi da je bilo ko uhapšen ili procesuiran u ovom slučaju. Iz Uprave policije nismo uspjeli da dobijemo tu informaciju, a Slavoljub Šćekić i Željko Ivanović su Akciji za ljudska prava u

poruke u kojima piše „gotov si, ti si sljedeći“ upućene su direktorima televizije *Vijesti* Željku Ivanoviću i Slavoljubu Šćekiću, urednicima dnevnika *Vijesti* Ljubiši Mitroviću i Balši Brkoviću, kao i kolumnisti tog lista Milanu Popoviću, koji su slučaj prijavili policiji.¹⁵¹ Istraga do danas nije dovela do rezultata.

Dnevnik *Vijesti* objavio je da su kovertirana pisma sa pečatima od 22.9.2010. stigla iz Pošte br. 2 u Podgorici, zajedno sa ostalom poštom koju je sekretarica redakcije razvrstala i prosljedila primaocima. List navodi da je svih pet pisama bilo otkucano na kompjuteru, dok su na kovertama - istim rukopisom, ćirilčnim pismom - bila ispisana imena i prezimena primalaca.

Prema informacijama tog dnevnika, o prijetećim porukama uredništvima novina i Televizije *Vijesti* obaviješten je osnovni državni tužilac u Podgorici Ljiljana Klikovac. Policija je obavila uviđaj i odnijela prijeteća pisma na vještačenje. Urednici ovih medija o prijetnjama su pismom obavijestili (tadašnje) direktore Uprave policije Veselina Veljovića i ANB-a Vladana Jokovića, navodeći da očekuju intenziviranje istrage i rasvjetljivanje pozadine prijetnji. “Očekujemo od vas da ovom slučaju pristupite s dužnom pažnjom, te da u skladu sa vašim ovlaštenjima i nadležnostima intenzivirate istragu a istovremeno procijenite sigurnosni rizik i omogućite da svoj posao obavljamo bezbjedno”¹⁵², piše, pored ostalog, u njihovom dopisu čelnicima bezbjednosnih službi.

U saopštenju izdatom 24.9.2010, čije djelove dan kasnije prenose dnevnici *Vijesti* i *Pobjeda*, Uprava policije je potvrdila da su *Vijesti* prijavile prijeteća pisma i da njeni službenici preduzimaju intenzivne aktivnosti radi identifikovanja lica koje ih je napisalo i poslalo. Policija je saopštila da sumnja da su sva pisma pisana istim rukopisom i da to treba da utvrdi grafološko vještačenje u Forenzičkom centru, kao i da preduzima intenzivne aktivnosti kako bi rasvijetlila slučaj.¹⁵³

Prema informacijama koje smo dobili od Željka Ivanovića, direktora *Vijesti*, policija nije identifikovala osobe koje su uputile prijetnje, niti je one kojima je prijećeno obavijestila o radnjama koje je dalje preduzimala.¹⁵⁴

9. Napad i prijetnje novinarki *Vijesti* Oliveri Lakić (januar i februar 2011. -2014)

Sažetak izvještaja HRA „Prijetnje i napad na novinarku Vijesti Oliveru Lakić“

Olivera Lakić, novinarka *Vijesti*, fizički je napadnuta udarcima u glavu u martu 2012. godine, u Podgorici, ispred ulaza zgrade u kojoj je živjela. Njoj je dva puta prijećeno godinu dana prije toga, krajem januara i početkom februara 2011, zbog serije tekstova koje je objavila u *Vijestima* o navodno nelegalnoj proizvodnji i krijumčarenju cigareta. Konačno, u maju 2014. godine, dobila je prijetnju od lica bliskih čovjeku koji ju je napao 2012. godine.

Novinarka Lakić je početkom 2011. godine istraživala da li se u fabrici „Tara“ u Mojkovcu i njenom skladištu u predgrađu Podgorice – Donja Gorica proizvode, skladište i odatle krijumčare lažni brendovi cigareta. U njenim tekstovima je navedeno da su s tim nezakonitim poslom bili povezani službenici Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Nakon napada, javno je optužila

telefonskom razgovoru rekli da nikada nijesu dobili odgovor od čelnika bezbjednosnih agencija, kao i da nikada nijesu dobili nikakvo obavještenje o rezultatima istrage.

¹⁵¹ Televizija *Vijesti*, informativni program „*Vijesti u pola 7*“, 24. 9.2010.

¹⁵² “Ima li dobrovoljaca da priznaju“, *Vijesti*, 25. septembar 2010.

¹⁵³ „Policija pokrenula opširnu istragu“, *Pobjeda*, 25. 10.2010; “Ima li dobrovoljaca da priznaju“, *Vijesti*, 25. septembar 2010.

¹⁵⁴ Razgovor koji je sa Željkom Ivanovićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 26. 9.2016. godine.

direktora Uprave policije Veselina Veljovića (sada sekretar Vijeća za nacionalnu bezbjednost obavještajno-bezbjednosnog sektora) da stoji iza prijetnji i napada na nju.

Državno tužilaštvo je procesuiralo većinu lica koja su prijetila Lakičkoj, uključujući i Ivana Buškovića, koji ju je napao 2012. godine, ali nikada nije istraženo ko je bio nalogodavac prijetnji i napada. Takođe, nisu uvjerljivo istražene tvrdnje koje je novinarka objavila o nelegalnom poslovanju fabrike "Tara", a koje su bile okidač za sve što joj se potom desilo. Glavni specijalni tužilac Crne Gore, Milivoje Katnić, izjavio je u novembru 2015. da su dokazi o fabrici duvana u Mojkovcu "najvjerovatnije emigrirali i izgubljeni trajno", ali i da se državno tužilaštvo tim slučajem i dalje bavi.¹⁵⁵

Na niske kazne zatvora su osuđeni Slavko Musić koji joj je prvi prijetio 2011. godine, zaposlen kod vlasnika fabrike "Tara" i Ivan Bušković, napadač iz 2012. godine. Tadašnji direktor Uprave policije, Veselin Veljović, je u međuvremenu izjavio da je Bušković osuđen samo zato što je policija lažirala i skrivala dokaze, pa je Olivera Lakić 2. novembra 2013. godine podnijela krivičnu prijavu tražeći da se ispituju te tvrdnje. Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je formiralo predmet i počelo izviđaj o čijem ishodu ni novinarka ni javnost do danas nijesu obaviješteni.

Neuspješno je procesuiran Milan Grgurović, koji je sam sebe lažno optužio da je prijetio Lakičkoj. Nikada nije utvrđeno zašto i za čiji račun je on to uradio. Konačno, procesuiran je i službenik policije, Milenko Rabrenović, blizak tadašnjem direktoru Uprave policije Veljoviću, zbog prijetnji novinarki Lakić, njenoj kćerki i kćerkinoj cimerki. On je oslobođen optužbe na osnovu kontroverznog nalaza vještaka Predraga Boljevića, koji je relativizovao dokaz o broju telefona sa kojeg su upućene prijetnje naknadnom tvrdnjom da je moguće da dvije mreže mobilne telefonije u istom trenutku registruju dva različita mobilna telefona pod istim 15-cifarskim IMEI brojem, što je bilo dovoljno za sud da oslobodi Rabrenovića. Suđenje Rabrenoviću je obilježilo i neuobičajeno interesovanje predsjednice Vrhovnog suda Vesne Medenice i šefa kriminalističke policije u Budvi Siniše Stojkovića za ovaj slučaj kod Osnovnog državnog tužioca. Tužilaštvo je odlučilo da Stojkovića krivično goni zbog krivičnog djela Protivzakoniti uticaj, ali ga je sud kasnije oslobodio ponovo kontroverzno tumačeći Krivični zakonik.

Kada su Oliveri Lakić u maju 2014. godine prijetili prijatelji Ivana Buškovića koji je prethodno osuđen zbog napada na nju, za sud to nije bilo dovoljno da podrži optužnicu za krivično djelo Ugrožavanje sigurnosti, pa ova lica nisu procesuirana. Novinarka Lakić je posle napada imala policijsko obezbjeđenje dvije godine i sedam mjeseci, koje je otkazala u oktobru 2014. godine jer, kako je rekla, više nije željela da živi i radi u takvim uslovima. Komisija za praćenje istraga napada na novinare (2014-2016) utvrdila je slučaj napada i prijetnji Oliveri Lakić kao jedan od prioriteta kojima je trebalo da se bavi, ali o svojim nalazima o ovom slučaju do kraja mandata nije saopštila ništa.

Komentar HRA

Zbog serije tekstova o nelegalnoj proizvodnji i krijumčarenju cigareta, koji su dovedeni u vezu sa službenicima policije i ANB, novinarka Lakić je postala žrtva serije prijetnji i fizičkog napada. Procesuiranje ovih napada je praćeno brojnim kontraverzama i uticajem visokih državnih službenika. Tako je jedno lice pokušalo da lažnim priznanjem istragu navede na krivi trag, direktor policije je saopštio da je napadač na novinarku osuđen zato što mu je policija podmetnula dokaze, šef kriminalističke policije u Budvi je pokušao da utiče na tužioca da obustavi postupak protiv

¹⁵⁵ Emisija "Načisto: Budvani htjeli da ubiju svjedoke?" autor Petar Komnenić, portal Vijesti, 20.11.2015. (Milivoje Katnić: "O fabrici duvana u Mojkovcu postupak je vođen prije više godina i određeni dokazi su najvjerovatnije emigrirali i izgubljeni trajno. Ono što sada imamo tužilaštvo pokušava da utvrdi").

njegovog kolege zbog prijetnji novinarki Lakić, a predsjednica Vrhovnog suda se posebno interesovala za taj postupak.

Državno tužilaštvo je u ovom slučaju izabralo srednji put – trudilo se da procesuiraju sve koji su prijetili i napali novinarku, ali ne i da dođe do nalogodavca i temeljno istraži nelegalnu proizvodnju i krijumčarenje cigareta, o čemu je ona pisala i zbog čega je napadnuta, niti je bilo spremno da istraži nestanak dokaza u vezi sa tim. Tako su ostali uzaludni naponi i žrtva koju je novinarka podnijela radeći u interesu građana, dok je epilog i ovog slučaja činjenica da vladavina prava u Crnoj Gori nije obezbijedena i da javnost i dalje gubi povjerenje u spremnost policije i državnog tužilaštva da je obezbijede.

Sudovi su u ovom slučaju minimalno kaznili samo jedno lice koje je novinarki prijetilo i napadača na nju. Oslobođena su optužbi dva policajca – jedan, koji je optužen da joj je prijetio, i drugi, optužen da je nezakonito uticao na državnog tužioca da obustavi gonjenje ovog prvog. Obje oslobađajuće presude su utemeljene na kontroverznom tumačenjima činjenica i prava. Epilog drugog slučaja je da policajac nije imao dovoljno visok položaj da bi mogao da izvrši nezakoniti uticaj na tužioca, iako zakon takav uslov ne postavlja. Činjenica da je policajac koji je optužen da je prijetio novinarki bio veoma blizak direktoru Uprave policije i da se za postupak protiv njega interesovala i predsjednica Vrhovnog suda, podržava sumnje da u oba slučaja sudije nisu bile nepristrasne. Pored toga, sud je utvrdio i da ne može krivično odgovarati čovjek koji je sam sebe lažno prijavio da je prijetio novinarki, u slučaju prijetnji zbog kojih je posle procesuiran policajac. Nikada nije utvrđeno zašto je on pokušao da istragu navede na krivi trag. Na kraju, sud je obustavio i procesuiranje prijatelja napadača na novinarku koji su joj poslednji prijetili, našavši da nema dovoljno sumnje da su izvršili krivično djelo Ugrožavanje sigurnosti.

Ukupno posmatrano, sudovi su propustili da sve ove postupke sagledaju u kontekstu koji je zasluživao da najozbiljnije bude uzet u obzir – da je novinarki Oliveri Lakić u kontinuitetu prijećeno i da je i fizički napadnuta da bi se zastrašila i obeshrabrila da se dalje bavi istraživanjem nelegalne proizvodnje i krijumčarenja cigareta u Crnoj Gori, posla s kojim su vrlo vjerovatno povezani bivši i sadašnji državni službenici policije i ANB, sudeći po neuvjerljivom postupanju svih nadležnih državnih organa u slučaju napada na novinarku. Za prijetnje i napad na novinarku Lakić minimalno su kažnjene samo dvije osobe, koje nisu uticajne i protiv kojih su dokazi bili sasvim očigledni, dok je obezbijedeno da istraga ne stigne do organizatora napada.

Detalji dostupni u izvještaju „Prijetnje i napad na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić“ koji je HRA objavila 15.9.2016. godine, koji je dostupan na: <http://www.hraccion.org/wp-content/uploads/Izvjestaji.pdf>.

10. Paljenje vozila dnevnika *Vijesti* (14. jul 2011. – 28. avgust 2011, 14. februar 2014)

U periodu od 14. jula 2011. do 28. avgusta 2011. desila su se tri slučaja paljenja vozila lista *Vijesti* u Podgorici. Serija paljenja je počela u noći između 13. i 14. jula, kada su još uvijek nepoznati učinioci, oko 3 sata ujutru, zapalili dva službena vozila lista *Vijesti*, koja su bila parkirana u blizini redakcije.¹⁵⁶ Tadašnji direktor Uprave policije, Veselin Veljović, izjavio je da paljenje vozila treba posmatrati kao čin pojedinca i da se radi o izolovanom događaju.¹⁵⁷

¹⁵⁶ „Preko puta ANB zapaljena dva službena automobila *Vijesti*“, *Vijesti*, 14.7.2011.

¹⁵⁷ “Veljović: Spaljivanje automobila *Vijesti* je izolovan događaj“, *Portal Analitika*, 15.7.2011, <http://www.portalanalitika.me/drustvo/vijesti/31802-veljovi-spaljivanje-automobila-vijesti-je-izolovan-sluaj-.html>.

Drugo paljenje vozila lista *Vijesti* dogodilo se u noći 26. jula u naselju Masline, gdje je vozilo bilo parkirano ispred kuće radnika lista.¹⁵⁸

Treće paljenje vozila lista *Vijesti* desilo se 28. avgusta na Starom aerodromu, gdje je vozilo bilo parkirano.

U sva tri slučaja vozila su zapaljena na isti način, tako što su prednji djelovi prethodno poliveni benzinom.¹⁵⁹ Tadašnji rukovodilac Ispostave kriminalističke policije PJ Podgorica, Siniša Stojković, naveo je da je policija u svim slučajevima paljenja blokirala grad, pretraživala šire lica mjesta, kao i da su obaviješteni nadležni tužioci i istražne sudije, koji nijesu izašli na lice mjesta već su uviđajne radnje i mjere preduzeli službenici PJ Podgorica. Takođe je naveo da su sa lica mjesta izuzeti uzorci i upućeni u Forenzički centar na potrebna vještačenja, da su prikupljena obavještenja od očevidaca i od lica koja su koristila motorna vozila koja su oštećena u požaru, da je pribavljen snimak video nadzora sa više objekata u neposrednoj blizini lica mjesta, kao i da je vršena provjera alibija za više lica te da su realizovana brojna poligrafska ispitivanja,¹⁶⁰ što sve nije bilo dovoljno za podnošenje krivične prijave protiv učinoca.¹⁶¹

Policajac Siniša Stojković je kasnije osumnjičen za protivzakoniti uticaj u slučaju prijetnji novinarki *Vijesti*, Oliveri Lakić

Nekoliko sati pošto je Veselin Veljović saslušan u okviru istrage prijetnji Oliveri Lakić, uhapšen je i nakon saslušanja pušten šef Kriminalističke policije Budva Siniša Stojković. Tadašnja Vrhovna državna tužiteljka Ranka Čarapić saopštila je 28. decembra 2012. da je policija uhapsila Stojkovića zbog koruptivnog krivičnog djela - protivzakoniti uticaj, a zbog osnovane sumnje da je on kod osnovnog državnog tužioca u Podgorici posredovao da obustavi radnje u postupku protiv Milenka Miće Rabrenovića koji je osumnjičen da je prijetio novinarki Lakić. Čarapićeva je saopštila da je Stojković upozorio tužioca da bi nastavak postupka ugrozio napredovanje u karijeri čelnika bezbjednosnih službi Veselina Veljovića i Vladana Jokovića, koje je navodno već bilo dogovoreno u političkom vrhu. Stojković je, kako je rekla Čarapićeva, u kontekstu tih okolnosti sugerisao osnovnom državnom tužiocu Ljiljani Klikovac da se pazi pokrenutog postupka, jer bi u suprotnom i ona mogla biti razriješena. Stojković je priznao da se interesovao za predmet, ali se izjasnio da nije nezakonito uticao na tužiteljku, već da je samo iskoristio njihovu poslovnu i prijateljsku vezu da bi se raspitao za slučaj prijetnji novinarki. Detaljnije vidjeti izvještaj „Prijetnje i napad na novinarku *Vijesti* Oliveru Lakić“, str. 12 (izvještaj dostupan na: [http://www.hraction.org/wp-content/uploads/Izvjestaj1.pdf](http://www.hrraction.org/wp-content/uploads/Izvjestaj1.pdf)).

Nakon trećeg slučaja paljenja vozila lista *Vijesti*, Uprava policije je izdala saopštenje u kojem je navedeno: „Osnovni državni tužilac u Podgorici se, shodno novom Zakoniku o krivičnom postupku (ZKP), izjasnio da u konkretnom slučaju nema elemenata bića krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti”¹⁶² iako je novi ZKP počeo sa primjenom 1. septembra 2011.¹⁶³ Sa tim u vezi, tadašnja Vrhovna državna tužiteljka je izjavila da je navedeno saopštenje Uprave policije „netačno i nestručno”¹⁶⁴, kao i „da je za policiju najvažnije da utvrdi indentitet počinilaca, a ne kvalifikaciju krivičnog djela.”¹⁶⁵ Glavni i odgovorni urednik *Vijesti*, Mihailo Jovović, izjavio je nakon

¹⁵⁸ „Zapaljeno još jedno vozilo *Vijesti*”: Je li i ovo izolovan slučaj?”, *Vijesti*, 27. avgust 2011, „Ponovo zapaljeno vozilo *Vijesti*”, RTCG, 27.8.2011, <http://www.rtcg.me/vijesti/drustvo/hronika/46898-ponovo-zapaljeno-vozilo-vijesti.html>.

¹⁵⁹ „Tužilac ne reaguje na teror“, *Vijesti*, 28.8.2011.

¹⁶⁰ „O krivcu i dalje ni riječi“, *Vijesti*, 27.10.2011.

¹⁶¹ Isto.

¹⁶² Saopštenje dostupno na linku: <http://www.upravapolicije.com/index.php?IDSP=1927&jezik=lat>.

¹⁶³ Član 517 Zakonika o krivičnom postupku („Sl. list CG”, br. 57/2009 i 49/2010).

¹⁶⁴ „Čarapić: Saopštenje policije o paljenju vozila *Vijesti* je netačno i nestručno”, *Vijesti*, 2.9.2011.

¹⁶⁵ „O krivcu i dalje ni riječi“, *Vijesti*, 27.10.2011.

drugog slučaja paljenja vozila da je tome moguće doprinio i intervju bivšeg premijera Mila Đukanovića, koji je prije prvog slučaja paljenja vozila, u dnevniku *Pobjeda* oštro napao kritičke medije, uključujući *Vijesti*, a prije drugog slučaja paljenja je dao još jedan intervju u kome je te stavove ponovio.¹⁶⁶

Izdavač lista *Vijesti*, „Daily Press” d.o.o, podnio je 31. oktobra 2011. tužbu protiv države Crne Gore, kojom je tražio obeštećenje od 60.000 eura jer nije spriječila napade na imovinu *Vijesti* i zato što nadležni organi nijesu pronašli aktere paljenja četiri vozila u julu i avgustu 2011. U presudi¹⁶⁷, kojom je odbijen tužbeni zahtjev (naknadno preciziran na 8.641,98€), između ostalog se navodi da: „akt terorizma se ne može okarakterisati kao takav izdvojeno od cilja kome služi, u kom pravcu postoji i definicija Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju terorizma, koju je naša zemlja potvrdila Zakonom, u kojoj se u uvodu navodi da akti terorizma imaju za cilj, po svojoj prirodi ili kontekstu, da ozbiljno zastraše stanovništvo ili neprimjereno prisile neku vladu ili neku međunarodnu organizaciju da učini ili da se uzdrži od činjenja nekog akta ili da ozbiljno destabilizuje ili uništi osnovne političke, ustavne, ekonomske ili društvene strukture neke zemlje ili međunarodne organizacije. Za sada, nema dokaza da paljenje vozila tužioca ima za cilj tj. ciljeve koji su navedeni u pomenutoj konvenciji.” U vezi s argumentom iz tužbe da nadležni organi države Crne Gore nijesu preduzeli sve potrebne mjere da spriječe akte nasilja i štetu koja je izvršenjem tih akata nastala (misli se na paljenje vozila), u presudi se navodi: „U konkretnom slučaju nijesu ispunjeni navedeni uslovi za odgovornost tužene države Crne Gore, budući da ovdje nema dokaza nezakonitog postupanja organa tužene u preduzimanju potrebnih radnji tj. nevršenja dužnosti službenog lica, a koje radnje su evidentno još u fazi izviđaja...”. Ova presuda je u međuvremenu postala pravosnažna.

Dana 13.2.2014. došlo je do novog podmetanja požara na vozilu u vlasništvu dnevnika *Vijesti*, koje je u blizini gradske pijace u Podgorici poliveno benzinom i zapaljeno.¹⁶⁸

Povodom ovog događaja pokrenuta su dva postupka: u cilju otkrivanja izvršioca krivičnog djela izazivanje opšte opasnosti iz čl. 327 st. 1 KZ i protiv policajaca Veseljka Vračara i Miloša Sekulića koji su imali službeni zadatak da obezbijedu vozilo.

Do objavljivanja izvještaja izvršioci ni posljednjeg paljenja nijesu bili identifikovani.

Odlukom sutkinje Osnovnog suda u Podgorici, Larise Mijušković Stamatović od 6.6.2015. Vračar je osuđen na dva mjeseca zatvora jer je zloupotrebom službenog položaja¹⁶⁹ dozvolio da nepoznate osobe zapale vozilo koje je u vlasništvu *Vijesti*. Takođe, obavezan je da *Vijestima* kao naknadu štete zbog uništenog vozila isplati oko 2.683 eura. Optužni predlog protiv Sekulića je odbijen jer je tužilaštvo u završnim riječima odustalo od njegovog krivičnog gonjenja, koje posle toga nisu nastavile ni *Vijesti*.¹⁷⁰

Svjedočeći u postupku, direktor *Vijesti*, Željko Ivanović je otkrio da je ovo vozilo, po dogovoru sa tadašnjim ministrom unutrašnjih poslova Raškom Konjevićem trebalo da bude mamac da bi se uhvatili učinioci koji su i ranije palili vozila *Vijesti*, kao i da ovaj primjer pokazuje da “nije postojala politička volja da se dođe do izvršilaca i nalogodavaca i da se zaštiti imovina dnevnog lista

¹⁶⁶ „Zapaljeno još jedno vozilo *Vijesti*”: Je li i ovo izolovan slučaj?”, *Vijesti*, 27.8.2011.

¹⁶⁷ Presuda P. br. 4569/11 od 17.8.2012. dostupna na: http://www.hracion.org/wp-content/uploads/DOO_Daily_Press_v.CG_osnovni_sud.pdf.

¹⁶⁸ “Zapaljen automobile *Vijesti*” portal *Vijesti*, 13.2.2014.

¹⁶⁹ Tokom suđenja, tužilac Saša Čadenović je prekalifikovao krivično djelo, pa je na teret Vračaru, umjesto k.d. Nesavjesnog rada u službi stavljeno k.d. Zloupotreba službenog položaja. Sprovedenim dokazima je ustanovljeno da je Vračar nije bio na radnom mjestu te da je morao znati da usled njegovog nedolaska može doći do oštećenja vozila.

¹⁷⁰ “Policajcu robija jer je dozvolio da bude zapaljen automobil *Vijesti*”, portal *Vijesti*, 5.6.2015. godine.

Vijesti.”¹⁷¹

11. Napad na ekipu novinara dnevnika Vijesti i TV Vijesti (18. novembar 2011)

U mjestu Humci kod Nikšića, 18. novembra 2011, napadnuti su članovi novinarske ekipe dnevnog lista *Vijesti* i televizije *Vijesti* - novinar Darko Bulatović, snimatelj Aleksandar Marojević i fotograf Ivan Petrušić, dok su pokušavali da snime kadrove rušenja kuće.¹⁷²

Iako su novinari navodno pokušali da objasne Dragoljubu Karadžiću, vlasniku otpada u Humcima, da su tu samo na kratko, da bi snimili kadar, on im je rekao da je to njegova zemlja, počeo da psuje ekipu i zaletio se ka novinaru i snimateljima.¹⁷³ Zajedno sa Milošem Šanjevićem, u prisustvu Miodraga Glušice, uz psovke su ugurali ekipu *TV Vijesti* u vozilo kojim su došli, pri čemu je Karadžić vratima od vozila nagnečio nogu novinara Bulatovića pokušavajući da zalupi vrata.¹⁷⁴ Karadžić je zatim, kako je rekao novinar Bulatović, otišao do suvozačeve strane i snimatelja udario nogom u nogu, a zatim još jednom u kameru.¹⁷⁵

O događaju je obaviješten zamjenik Osnovnog državnog tužioca u Nikšiću, koji je naložio da se protiv Karadžića procesuiru krivična prijava zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo Nasilničko ponašanje. Protiv Šanjevića je podnijeta prekršajna prijava zbog vrijeđanja, dok u Glušicinim radnjama nijesu utvrđeni elementi prekršajne odgovornosti.¹⁷⁶

Karadžiću je u krivičnom postupku zbog krivičnog djela Nasilničko ponašanje izrečena kazna zatvora od tri mjeseca. Sudija Dragan Babović je, obrazlažući odluku¹⁷⁷, naveo da je u toku postupka nesumnjivo utvrđeno da je okrivljeni izvršio krivično djelo. Sudija je činjenično stanje utvrdio iz iskaza oštećenih i nalaza vještaka medicinske struke koji je oštećenima išao u prilog. Presuda je postala pravosnažna odlukom Višeg suda u Podgorici od 20.11.2012.¹⁷⁸

Šanjević je u prekršajnom postupku kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 300 eura i novčanom kaznom od 200 eura zbog neposjedovanja boravišne dozvole.¹⁷⁹

12. Napad na novinara Monitora Marka Milačića (6. april 2012)

Novinar Marko Milačić podnio je krivičnu prijavu protiv kontroverznog biznismena Veselina Barovića zbog napada na njega 6. aprila 2012. u podgoričkom lokalu *Nice Vice*.

Milačić je izjavio da je Barović sjedio u lokalu u društvu prijatelja sa nekoliko djevojaka, te da se napad dogodio kada se pozdravio sa jednom od tih djevojaka. Barović mu je tada navodno prišao, stavio ruku oko struka, objasnio da ne može da razgovara sa djevojkama u njegovom društvu, dodao da ga više ne pominje u tekstovima, opsovao i uvrijedio, nakon čega je Milačić odgurnuo

¹⁷¹ „Mamac izgorio, a plijen utekao“, *Vijesti*, 24.5.2015.

¹⁷² „U Nikšiću napadnuta ekipa *Vijesti*“, radio *Antena M*, 18.11.2011. „Napadnuta ekipa *TV Vijesti*“, *Nezavisne novine* (portal *Vesti.rs*), 18.11.2011.

¹⁷³ „Napadnuta ekipa *TV Vijesti*“, *Nezavisne novine* (portal *Vesti.rs*), 18.11.2011.

¹⁷⁴ „Policija privela osumnjičene za napad i vrijeđanje ekipe "Vijesti"“, *Vijesti*, 18.11.2011.

¹⁷⁵ Isto.

¹⁷⁶ Saopštenje Uprave policije dostupno na linku: <http://www.upravapolicije.com/index.php?IDSP=2190&jezik=lat>.

¹⁷⁷ Presuda Osnovnog suda u Nikšiću: Kbr. 702/11.

¹⁷⁸ Presuda Višeg suda u Podgorici: Gž 1722/12.

¹⁷⁹ „Šanjević kažnjen sa 300 eura za napad na ekipu *Vijesti*“, *Vijesti*, 19.11.2011.

Barovića. Dalji fizički obračun je spriječen, ali je Milačiću Barovićev tjelohranitelj povrijedio ruku (naprsnuće kosti šake).¹⁸⁰

Postupajući po prijavi, policija je saslušala Barovića, a zamjenici Osnovnog državnog tužioca Enis Baković i Danka Ivanović-Đerić saslušali su 11.4.2013. više svjedoka ovog incidenta.¹⁸¹ Barović je pred tužiocem izjavio da ne poznaje Milačića i da je predmetne večeri pored njega samo prošao i da mu se nije obraćao.¹⁸²

Kako je tužilaštvo procijenilo da nema osnova da povede krivični postupak protiv Barovića i njegovih tjelohranitelja, protiv njih je pokrenut prekršajni postupak. Rješenjem Područnog organa za prekršaje u Podgorici prvobitno su oslobođeni krivice i to Barović za prekršaj iz čl. 8 Zakona o javnom redu i miru¹⁸³, a Banović i Živković za prekršaj iz čl. 10 stav 2 istog Zakona¹⁸⁴, uz obrazloženje da nije dokazano da su učinili prekršaje za koje je protiv njih podniet zahtjev.

Osnovno državno tužilaštvo je protiv tog rješenja izjavilo žalbu, koju je Vijeće za prekršaje Crne Gore 15.3.2013. uvažilo i vratilo predmet prvostepenom organu na ponovni postupak.¹⁸⁵ Vijeće je u rješenju od 15.03.2013. utvrdilo brojne propuste u prvostepenom postupku, uključujući i taj da organ za prekršaje nije pozivao na pretrase tužioca, tj. podnosioca zahtjeva, iako je po zakonu na to bio obavezan.¹⁸⁶ Uočeno je i da je izostala sadržajna analiza sprovedenih dokaza, bitna posebno zato što su se pojedini svjedoci različito izjašnjavali, pa je predloženo da se u novom postupku, pored ostalog, međusobno suoče i okrivljeni i i oštećeni Milačić. Uslijed nedolazaka Barovića, Banovića ili Živkovića, ročište je 5 puta odlagano.

Sudija za prekršaje, Mladen Paunović, 24. marta 2016. izrekao je Baroviću kaznu u iznosu od 1 000 eura. Istim rješenjem, njegovi prijatelji Živković i Banović oslobođeni su optužbe za napad.¹⁸⁷ Ipak, Barović nikada nije platio kaznu jer je u međuvremenu nastupila zastarjelost prekršajnog gonjenja u ovom predmetu. Naime, sudski dostavljač je Baroviću uručio presudu desetog dana od dana donošenja presude što je bilo dovoljno da zastara nastupi (prekršaj počinio 7.4.2012, apsolutna zastarjelost nastupila istekom roka od dvije godine, dakle 7.4.2014). Neobično je što se Sud za prekršaje i kancelarija njegovog advokata nalaze u istoj ulici. S druge strane, Milačiću je presuda dostavljena dva dana nakon izricanja. Milačić je tada izjavio da su sudija Paunović i Barović bili “na istom zadatku” te da je sudijina uloga bila mnogo nečasnija.¹⁸⁸

13. Napad na novinare dnevnih listova Vijesti i Dan u Pljevljima (4. oktobar 2012)

¹⁸⁰ „Napad na Milačića: Barović prijetio, telohranitelji ga povrijedili“, *Vijesti*, april 2012. „Ovlašćeni da prebiju“, *Monitor*, 13.4.2012.

¹⁸¹ „Saslušani Barovićevi prijatelji“, portal CDM, 12.4.2012.

¹⁸² „Ne poznaju Milačića“, *Dan*, 12.4.2012.

¹⁸³ Član 8 Zakona o javnom redu i miru ("Sl. list CG", br. 64/2011 od 29.12.2011): „Ko na javnom mjestu izazove osjećanje ugroženosti kod drugog prijetnjom da će napasti na život ili tijelo tog ili njemu bliskog lica, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 250 eura do 1.500 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.“

¹⁸⁴ Član 10 Zakona o javnom redu i miru ("Sl. list CG", br. 64/2011 od 29.12.2011. godine):

(2) „Ko na javnom mjestu fizički napadne drugog ili se fizički obračunava, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 350 eura do 1.000 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.“

¹⁸⁵ Rješenje Vijeća za prekršaje Crne Gore PŽP. br. 373/13-5 od 15.3.2013.

¹⁸⁶ Isto.

¹⁸⁷ „Barović da plati 1.000 kazne“ portal *Dnevne novine*, 25.3.2014.

¹⁸⁸ „Barović izbjegao da plati kaznu: Presuda prelazila ulicu deset dana“ portal *Vijesti* 6.4.2013.

Novinari dnevnika *Vijesti* Goran Malidžan i Dana Božidar Jelovac napadnuti su 4. oktobra 2012. po izlasku iz sale u kojoj se održavala predizborna tribina Demokratske partije socijalista (DPS) u Pljevljima, a na kojoj je premijer Igor Lukšić u svom govoru *Vijesti* i *Dan* svrstao u opoziciju i ocijenio da "sve to smučkano zajedno ne miriše tako dobro".¹⁸⁹

Malidžana je najprije verbalno, a zatim i fizički napao lokalni aktivista DPS-a i bivši policajac Goran Čavić, a kada je izašao iz sale gdje se održavala tribina, njemu je prišao i bivši policajac Slavko Rončević, koji mu je zaprijetio riječima: „Krv i ti se napiti jednog dana”. Novinar *Dana*, Jelovac, je zatim izvadio fotoaparat da bi dokumentovao napad na Malidžana, nakon čega mu je lokalni aktivista DPS-a Mustafa Brahić, uputio riječi: „seljačino”, „bijedo”, „fukaro” i „Dan je smeće”.¹⁹⁰ Tadašnji premijer Igor Lukšić je osudio napade na novinare Malidžana i Jelovca i naglasio da ocjenu da su napadi povezani s njegovim govorom na konvenciji DPS-a smatra potpuno neprihvatljivom.¹⁹¹

Krivični postupak je pokrenut protiv bivšeg policajca Rončevića, dok je prekršajni postupak pokrenut protiv aktivista DPS-a, Čavića i Brahića, kao i novinara Malidžana.¹⁹²

Iako je Malidžan tražio izuzeće sudije Vesne Milinković, zbog toga što je ona ranije bila član Opštinskog odbora DPS-a, kao što su i Goran Čavić, Mustafa Brahić i njihovi svjedoci, predsjednik Područnog organa je odbio ovaj zahtjev.¹⁹³

Navedeno postupanje predsjednika Područnog organa je suprotno standardu utvrđenom u praksi Evropskog suda za ljudska prava, koji postoji i u domaćem zakonu¹⁹⁴ a koji zahtijeva od suda da u svakom postupku uliva povjerenje javnosti tako što će se postarati da isključi svaku razumnu sumnju u svoju nepristrasnost. U konkretnom slučaju, okolnost da je sudija Milinković svojevremeno profesionalno bila vezana za partijsku organizaciju čiji su članovi učesnici u postupku, izaziva opravdanu sumnju u njeno nepristrasno postupanje.¹⁹⁵

Jelovac je svjedočio da je ključnog dana stajao na parkingu ispred zgrade Doma Vojske, kada je na 10-ak metara od njega primijetio Čavića i Malidžana, kako se raspravljaju i čuo kako Malidžan kazuje Čaviću: „Djece mi nijesam te gurnuo”, pri čemu je Jelovac odgovorio da ga jeste gurnuo i krenuo prema Malidžanu, ali ga je u tome spriječio Radoje Stevančević. Jelovac je, kako se dalje navodi, čuo kako Malidžan pita Čavića zašto ga je udario, na šta mu je Čavić odgovorio: „Hoćeš li sad da te probodem”, pri tom držeći dvije zastavice u rukama, kao i da je prišao takođe bivši policajac Slavko Rončević, koji je Malidžana uhvatio za ruku i izdvojio ga sa strane. Sud, kako se navodi, nije povjerovao iskazima svjedoka Vukovića i Stevančevića, koji su prethodno negirali da

¹⁸⁹ „Napali novinare nakon tribine DPS-a“, *Vijesti*, 5.10.2012.

¹⁹⁰ „Svako malo na novinare se udari“, *Vijesti*, 9.10.2012.

¹⁹¹ „Igor Lukšić osudio napad na novinare“, *RTCG, Dnevnik 2*, 5.10.2012. Lukšić je prethodno izjavio da "u Crnoj Gori nema nezavisnih medija, da su *Vijesti* i *Dan* zapravo opozicioni mediji i da sve to zajedno smučkano ne miriše tako dobro".

¹⁹² „Odložen postupak, Malidžan traži i izuzeće sudija zbog saradnje u DPS-u“, *Vijesti*, 23.10.2012; „Nema veze što su svi zajedno u DPS-u“, *Vijesti*, 27.10.2012.

¹⁹³ „Nema veze što su svi zajedno u DPS-u“, *Vijesti*, 27.10.2012.

¹⁹⁴ „Sudija ne može vršiti sudijsku dužnost, ako: ... 6) postoje okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristrasnost.“ (čl. 108, 109 Zakona o prekršajima, *Sl. list CG*, 1/2011, 6/2011 i 39/2011 i čl. 38, st. 1, tač. 6 Zakonika o krivičnom postupku, *Sl. list CG*, 57/2009, 49/2010).

¹⁹⁵ Saopštenje NVO *Akcija za ljudska prava*: <http://www.hractive.org/?p=2523>. Takođe, organi za prekršaje u Crnoj Gori se ne mogu ni smatrati nezavisnim tribunalima kakve za odlučivanje o građanskim pravima i krivičnim optužbama (u koje spadaju i prekršaji prema praksi Evropskog suda za ljudska prava) zahtijeva Evropska konvencija o ljudskim pravima. Od ratifikacije Konvencije, Crna Gora je u ovom smislu zadržala rezervu na član 6, st. 1 Konvencije, i jedina je od bivših jugoslovenskih republika koja nije sprovela reformu organa za prekršaje.

je bilo fizičkog kontakta i da je Čavić udario Malidžana, navodeći da su sa Čavićem u prijateljskim odnosima, te da je u pitanju bila obična rasprava.¹⁹⁶

Organ za prekršaje u Pljevljima kaznio je 19.11.2012. aktiviste DPS-a, Gorana Čavića novčanom kaznom u iznosu od 400€ i Mustafu Brahića novčanom kaznom u iznosu od 200€, zbog fizičkog napada i vrijeđanja novinara *Dana* i *Vijesti*. Malidžan je oslobođen optužbe usljed nedostatka dokaza.¹⁹⁷

Slavko Rončević je, presudom Osnovnog suda u Pljevljima od 13.12.2012, kažnjen novčanom kaznom od 800€ zbog krivičnog djela Ugrožavanja sigurnosti novinara *Vijesti* Gorana Malidžana.¹⁹⁸ Na ovu presudu je Rončević izjavio žalbu, koju Viši sud nije prihvatio, pa je prvostepena presuda postala pravosnažna u martu 2013. godine.

14. Prijetnje novinarki nedjeljnika Monitor Mileni Perović-Korać (5. jul 2013)

(Tadašnji) predsjednik Skupštine Opštine Kolašin, Mile Šuković, grubo je vrijeđao i prijetio novinarki *Monitora* Mileni Perović-Korać i (tadašnjem) pomoćniku direktora lista Miodragu Rašoviću, 5. jula 2013, nakon objavljenih tekstova u tom listu u kojima su spomenuti Šukovićeve imovina i poslovanje.¹⁹⁹ Osnovni sud u Kolašinu osudio je 15. januara 2014. Mileta Šukovića na kaznu od 60 dana zatvora, uslovno na godinu dana, zbog prijetnji upućenih novinarki *Monitora*.

Prema navodima Rašovića, koji je primio telefonski poziv, Šuković je poručio novinarki „da joj je bolje da se javi kako ne bi završila slomljenog nosa”, a nakon što ga je Rašović upozorio da je to krivično djelo, nastavio sa psovka i uvredama. Novinari nedjeljnika *Monitor* podnijeli su krivičnu prijavu protiv Šukovića zbog prijetnji i on je saslušan u kolašinskoj policiji 9.7.2013.²⁰⁰

Dana 7.10.2013, Vrhovno državno tužilaštvo je, na zahtjev za pristup informacijama HRA, odgovorilo da je u Osnovnom državnom tužilaštvu u Kolašinu formiran predmet protiv osumnjičenog Šuković Mileta zbog krivičnog djela Ugrožavanje sigurnosti (čl. 168 Krivičnog zakonika), da je u toku pribavljanje listinga odlazno dolaznih poziva za telefonske brojeve čiji je korisnik nedjeljnik *Monitor*, radi utvrđivanja vlasnika broja koji je sa tim telefonskim brojevima ostvario komunikaciju i mjesta sa kojeg je komunikacija ostvarena, te da će nakon dostavljanja traženih dokaza Osnovno državno tužilaštvo u Kolašinu donijeti odluku u ovom predmetu.²⁰¹

Poslije pet mjeseci od prijave prijetnji, održan je pretres u krivičnom postupku protiv Šukovića. On je pred Osnovnim sudom u Kolašinu negirao krivicu, objasnio da tokom razgovora sa njemu nepoznatom osobom u redakciji *Monitora* nije bilo prijetnji i psovki, ističući da ga niko prije pisanja teksta nije pozvao da traži komentar. Kako navode mediji, Šuković se dalje izjasnio da je sve što je napisano u spornom članku netačno i „puno mržnje prema njegovoj porodici i njemu“. Novinarka

¹⁹⁶ „Za napad i vrijeđanje novinara "Vijesti" kazna 600 eura“, *Vijesti*, 20.11.2012.

¹⁹⁷ „Za napad i vrijeđanje novinara "Vijesti" kazna 600 eura“, *Vijesti*, 20.11.2012.

¹⁹⁸ „Rončević da plati 800 eura zbog prijetnji novinaru *Vijesti*“, *Vijesti*, 17.01.2013.

¹⁹⁹ Za sistematičan pregled ovih standarda posebno vidjeti Guidelines on impunity – Smjernice Komiteta ministara Savjeta Evrope o iskorjenjivanju nekažnjivosti za teška kršenja ljudskih prava, dokument usvojen na 1110. sjednici 31. marta 2011. godine, Strazbur, neslužbeni prevod dostupan na www.hraction.org.

²⁰⁰ „Mile Šuković danas na saslušanju“, *Vijesti*, 9.7.2013.

²⁰¹ Odgovor Vrhovnog državnog tužilaštva na zahtjev za pristup informacijama, dostupan u arhivi Akcije za ljudska prava.

Perović Korać je ostala pri svom iskazu. Pomoćnik direktora *Monitora*, Rašović, je takođe ostao pri svom iskazu, dodavši da je u kancelariji, dok je trajao razgovor, bio i zamjenik glavnog urednika Veseljko Koprivica, koji ipak nije mogao čuti Šukovića zbog udaljenosti, ali je čuo Rašovićeve odgovore Šukoviću.

Sud je prihvatio predlog okrivljenog da na posljednje ročište, zakazano za 15. januar, pozove radnike Opštine Kolašin, Nikolu Mulevića i Darka Bulatovića, za koje je Šuković tvrdio da su bili pored njega dok je razgovarao sa Rašovićem, uprkos protivljenju tužiteljke Maje Šćepanović, koja je ukazala na činjenicu da je njima Šuković pretpostavljeni.²⁰² Sudija Arsen Popović je prilikom izricanja presude objasnio da nije uzeo u obzir njihova svjedočenja jer su zaposleni u Opštini, razlikovali su se u nekoliko detalja i odavali utisak da su usmjeravani u vezi sa načinom kako će svjedočiti.²⁰³

Osnovni sud u Kolašinu, osudio je 15. januara 2014. Šukovića na kaznu od 60 dana zatvora, uslovno na godinu dana, zbog prijetnji upućenih novinarki Perović-Korać.²⁰⁴ Presuda je postala pravosnažna. Šuković je suđenje okarakterisao kao organizovani politički napad na njega, dok je novinarka Perović-Korać izjavila da je zadovoljna presudom.²⁰⁵

15. Napad na fotoreportera Vijesti Ivana Petrušića (21. jul 2013)

Fotoreporter *Vijesti*, Ivan Petrušić, podnio je 21.7.2013. prijavu policiji zbog incidenta koji se dogodio istog dana, treće večeri *Lake fest-a* u Nikšiću, kada su ga, kako tvrdi, fizički i verbalno napali jedan od organizatora festivala, Darko Čolaković i dva muškarca za koje je mislio da su pripadnici obezbjeđenja.²⁰⁶

Petrušić je naveo da se udaljio od ostalih novinara kako bi telefonirao, nakon čega mu je pripadnik obezbjeđenja tražio akreditaciju koja mu je ostala u torbi. Na putu do bekstejdža, kako tvrdi, primjetio je da se čovjek iz obezbjeđenja sapleo, pa je prišao da mu pomogne, nakon čega ga je nepoznata osoba udarila šakom u predjelu vrata, a zatim je i čovjek koji je bio na zemlji ustao i počeo da ga čupa i davi. Petrušić je dalje naveo da su ga ta dvojica povelu do jednog kamiona i da mu je tada prišao čovjek, njemu poznat po imenu „Čoka“, uhvatio ga rukom za lice, prijeteci mu i grubo ga vrijeđajući, nakon čega je rekao obezbjeđenju da ga izbací.

Čolaković je u izjavi za *Vijesti* negirao tvrdnje Petrušića.²⁰⁷

U saopštenju Centra bezbjednosti Nikšić je navedeno da je dežurni ljekar u svom izvještaju konstatovao kod Petrušića lakše tjelesne povrede – oguljotine u predjelu vrata. Službenici policije su podnijeli prekršajnu prijavu protiv Milorada Gajovića i V. Krivokapića, zbog sumnje da su počinili prekršaj iz čl. 10 st. 2 Zakona o javnom redu i miru - fizički napad, kao i Darka Čolakovića koji je osumnjičen da je počinio prekršaj iz čl. 7 st. 2 istog Zakona - grubo vrijeđanje, naročito drsko ili

²⁰² „Sa Milom i Acom ni kafu nijesam popio“, *Vijesti*, 29.11.2013.

²⁰³ „Mile Šuković osuđen na kaznu uslovnog zatvora“, Portal *Vijesti*, 15.1.2014; „Uslovna kazna zbog prijetnji“, *Dan*, 16.1.2014.

²⁰⁴ „Mile Šuković osuđen na kaznu uslovnog zatvora“, *Vijesti*, 15.1.2014.

²⁰⁵ „Uslovna kazna zbog prijetnji“, *Dan*, 16.1.2014; „Mile Šuković osuđen na kaznu uslovnog zatvora“, *Vijesti*, 15.1.2014.

²⁰⁶ Saopštenje CB Nikšić dostupno na linku: <http://www.mup.gov.me/upravapolicije/centri-bezbjednosti/Niksic/130110/Tri-lica-osumnjicena-da-su-pocinila-prekršaje-na-stetu-fotoreportera-ND-Vijesti.html>.

²⁰⁷ „Čolaković: Držao je monolog, a ima i tetovažu“, *Vijesti*, 23. jul 2013.

bestidno ponašanje.²⁰⁸

Na prvom ročištu 3. decembra 2013, svjedočila je novinarka *Vijesti* Ivana Novaković-Leković, koja je saopštila da je tokom svađe Čolaković bio najglasniji, ali da se njegovih riječi, zbog šoka, ne može sjetiti.²⁰⁹ Prema informacijama koje je NVO HRA dobila od Ivana Petrušića, Čolaković i Krivokapić su novčano kažnjeni dok je, Milorad Gajović, od kog je Petrušić zadobio udarce, oslobođen od optužbe, nakon promijenjenog iskaza vještaka.²¹⁰

16. Incident između direktora NVO Institut za javnu politiku i novinara i fotoreportera Vijesti (3. septembar 2013)

Prema navodima *Vijesti*, 3.9.2013, direktor NVO *Insitut za javnu politiku* Vladimir Beba Popović je napao novinara *Vijesti* Miodraga Babovića i fotoreportera *Vijesti* Luku Zekovića ispred poslovne zgrade *Europointa*, u kojoj su, pored ostalih, smještene kancelarije Instituta za javnu politiku, Misija OEBS-a, ambasada Austrije, Generalni konzulat Švajcarske i kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, dok su se nalazili na službenom zadatku. Osnovno državno tužilaštvo, po utvrđivanju svih okolnosti, pregledom materijala i nakon davanja iskaza, utvrdilo je da nema osnova za procesuiranje Popovića.

Incident se dogodio kada je Popović izašao iz zgrade *Europointa* u pratnji Zorana Jovanovića, pripadnika obezbjeđenja premijera Mila Đukanovića, kada je fotoreporter Luka Zeković napravio nekoliko fotografija Popovića. Prema pisanju *Vijesti*, Popović je počeo da viče „ko ste vi i zašto me fotografirate”. Popović je potom Zekoviću oteo aparat, prijeteci da će mu obrisati sve fotografije ako sam Zeković ne izbriše one na kojima se nalazi Popović. Nakon toga, Popović je sam počeo da briše fotografije, a zatim uputio bujicu uvreda Baboviću i uzeo mu diktafon.²¹¹

Novinar i fotoreporter su istog dana podnijeli krivičnu prijavu protiv Popovića u kojoj su naveli da ih je Popović vrijeđao i nasilno im oduzeo opremu za rad - fotoaparat i diktafon. Iz Uprave policije su saopštili da su odmah postupili po prijavi i obavijestili Osnovnog državnog tužioca u Podgorici, koji je naložio da se uzme izjava od Popovića, kao i od svjedoka događaja.²¹²

Popović je za dnevni list *Pobjeda* izjavio da su navodi *Vijesti* netačni, najavio podnošenje prijava protiv novinara i fotoreportera *Vijesti* zbog povrede privatnosti i lažnog prijavljivanja i konkretno rekao: „Insistirao sam da obrišu slike, što je foto-reporter sam uradio, osim jedne koju sam ja obrisao. Nakon toga sam u ruci ovog drugog primetio diktafon i pitao ga zašto me neovlašćeno snima. On je odgovorio da me nije snimao i uz reči: „majke mi, nisam“, dao mi diktafon da se sam uverim. U međuvremenu je iz zgrade izašao Zoran Jovanović i on je u tom trenutku verovatno već iskonstruisao da bi to mogla da bude neka nasilno stvorena lažljiva tema, pa je potpuno promenio ponašanje i počeo da glumi ugroženog nezavisnog novinara. Kad sam se uverio da me nije snimio, vratio sam mu diktafon, ali je on rekao da ga neće uzeti, već će reći policiji da sam mu ga oteo. Nisam dalje insistirao, samo sam ga upozorio da je davanje lažnog iskaza i prijave krivično delo”.²¹³ Popović je za *Pobjedu* takođe izjavio: „Insistirao sam da mi pokažu aparat, što su i uradili. U

²⁰⁸ Saopštenje CB Nikšić dostupno na linku: <http://www.mup.gov.me/upravapolicije/centri-bezbjednosti/Niksic/130110/Tri-lica-osumnjicena-da-su-pocinila-prekrsaje-na-stetu-fotoreportera-ND-Vijesti.html>.

²⁰⁹ „Jesu li volonteri zaduženi da tuku?“, *Vijesti*, 4. oktobar 2013.

²¹⁰ Razgovor koji je sa Ivanom Petrušićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 6.5.2016. godine.

²¹¹ „PG tužilaštvo: Nema osnova za krivicu Vladimira Popovića“, *Vijesti*, 7.9.2013.

²¹² „Vladimir Popović napao ekipu ‘Vijesti’“, *Vijesti*, 3.9.2013.

²¹³ „Beba Popović: Vijesti lažu, podneću krivičnu prijavu“, *Pobjeda*, 3.9.2013.

aparatu su bile moje fotografije. Onda sam opet pitao sa kojim pravom su me slikali i time ugrozili moju privatnost, da bi novinar odgovorio da sam ja javna ličnost na javnom mestu. Objasnio sam im da sam u prostorijama sedišta firme koja nije javno mesto i da ja ne obavljam niti jednu javnu funkciju bilo gde da bi me tretirali kao javnu ličnost“.²¹⁴

Na You tube se pojavio snimak sa nadzorne kamere susreta Popovića i novinara i fotoreportera *Vijesti* 3. septembra ispred zgrade *Europoint*, na kojem Popović, silazeći niz stepenice, ugleda novinara i fotoreportera koji su ga u tom trenutku fotografisali. Na osnovu pregledanog snimka može se vidjeti da, nakon što im je prišao, započinje s njima konverzaciju, ali s obzirom da se radi o nekoliko metara udaljenosti od nadzorne kamere i da je Popović okrenut leđima, detalje događaja je teško precizirati.²¹⁵

HRA smatra da fotografisanje Popovića, izvršnog direktora NVO *Institut za javnu politiku* i nekadašnjeg šefa Biroa za komunikacije Vlade Republike Srbije u vrijeme premijera pok. Zorana Đinđića, na javnom mjestu nije bilo neovlašćeno. Na osnovu standarda Savjeta Evrope on je javna ličnost, koja je dužna da trpi pojačanu pažnju medija. Okolnost da se Popović nalazio u pratnji službenika obezbjeđenja predsjednika Vlade je posebno bila od opravdanog interesa za javnost. Pravo na informisanje javnosti je i zbog toga preovladalo nad njegovim pravom na privatnost i u skladu sa tim je bio dužan da pokaže veću toleranciju prema novinarima.²¹⁶

Osnovno državno tužilaštvo, po utvrđivanju svih okolnosti, pregledom materijala i nakon davanja iskaza, utvrdilo je da nema osnova za procesuiranje Popovića.²¹⁷ Vršilac dužnosti Vrhovnog državnog tužioca, Veselin Vučković, je rekao da je tužilaštvo ocijenilo da „nema osnovane sumnje za krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti“, kao i da je nadležni tužilac „naložio policiji da ocjeni da li ima osnova za prekršajno gonjenje“.²¹⁸ Ovakav pristup prebacivanja odgovornosti na policiju je neobičan, jer po pravilu je državni tužilac taj koji procjenjuje da li postoje osnovi za prekršajno gonjenje, koje onda taj organ i sprovodi.

Dnevnik *Vijesti* je objavio da su službenici Centra bezbjednosti Podgorica, „nakon sprovedenih policijskih mjera i radnji - uzimanja izjava od aktera i svjedoka događaja, kao i pregleda video zapisa, ocijenili da u radnjama V.P. nema elemenata prekršaja“.²¹⁹

Pravni zastupnici Vladimira Popovića, podnijeli su Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici krivičnu prijavu protiv novinara *Vijesti*, Miodraga Babovića i fotoreportera tog lista Luke Zekovića, zbog krivičnog djela Lažno prijavljivanje.²²⁰ Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je 23.1.2014. odbacilo tu krivičnu prijavu.²²¹

²¹⁴ Isti tekst.

²¹⁵ Snimak dostupan na linku: <http://www.youtube.com/watch?v=7PsQ3ObJIoE>. Na You Tube se pojavilo više verzija snimka, od kojih su neke bile očigledno kraće od ove navedene. Svi su dostupni na linku: <http://www.vijesti.me/vijesti/polica-jac-gledao-dok-popovic-psuje-vrijeda-otima-clanak-148691>.

²¹⁶ Povodom ove izjave, koju je izvršna direktorica NVO *Akcija za ljudska prava* dala Vijestima, predsjednik izvršnog odbora NVO *Institut za javnu politiku*, prof. Stevan Lilić, u *Pobjedi* je ocijenio da *Vijesti* u saradnji sa *Akcijom za ljudska prava* "vode hajku protiv Instituta za javnu politiku", "koja se odnosi na njihov neuspjeli pokušaj opstrukcije i eliminacije bilo kog vida konkurencije kada je u pitanju obezbjeđivanje finansiranja njihovih aktivnosti" ("Lilić –Biznis grupu *Vijesti* - NVO sektor, boli pojava Instituta", *Pobjeda*, 7.9.2013).

²¹⁷ „PG tužilaštvo: Nema osnova za krivicu Vladimira Popovića“, *Vijesti*, 7.9.2013.

²¹⁸ „Policija na mucu: Još ne znaju šta da rade“, *Vijesti*, 26.10.2013.

²¹⁹ „Popović neće odgovarati za napad na novinare“, *Radio Slobodna Evropa*, 2.11.2013.

²²⁰ „Beba tužio novinare 'Vijesti'“, *Dan*, 11.10.2013.

²²¹ „Odbačena prijava Bebe Popovića protiv reportera 'Vijesti'“, *Vijesti*, 24.1.2014.

Ovaj incident je takođe uvršten među slučajeve kojima se bavila Komisija za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija, ali Komisija do kraja 2015. godine nije došla do daljih saznanja.²²²

17. Kamenovanje redakcije Vijesti (20. oktobar 2013. i 8. novembar 2013)

Redakcija *Vijesti* je u periodu od mjesec dana 2013. godine kamenovana dva puta. Prvi napad se dogodio nakon Parade ponosa, 20. oktobra u Podgorici, kada je grupa huligana kamenovala zgradu *Vijesti* i polomila staklo na prozoru redakcije *Portala Vijesti*. Kamenovan je i službeni automobil *Vijesti*, koji je bio parkiran ispred zgrade. Policija nije pronašla učinioce ovog napada, koje je tužilaštvo kvalifikovalo kao prekršaj.²²³

Novi napad na prostorije redakcije *Vijesti* se dogodio 8.11.2013. Tri nepoznata muškaraca su prišla glavnom ulazu redakcije i prozor najprije razbili ogromnim kamenom, a zatim i manjim, što su zabilježile nadzorne kamere ispred redakcije *Vijesti*. U ovom slučaju tužilaštvo je kamenovanje kvalifikovalo kao k.d. Izazivanje opšte opasnosti. Povodom događaja, na informativni razgovor je privedeno više osoba.²²⁴ Napadači do objavljivanja izvještaja nisu otkriveni.

18. Obijanje automobila novinara Darka Ivanovića (16. decembar 2013)

U noći 16. decembra 2013. obijen je automobil novinara i urednika emisije *Robin Hud*, Darka Ivanovića, ispred zgrade u kojoj stanuje u Podgorici. Dan kasnije policija je uhapsila Roberta Banušija pod sumnjom da je obio Ivanovićev automobil, kao i tri druga automobila, kako su mediji nezvanično saznali, navodeći i da je od ranije poznat policiji i da je priznao izvršenje djela. Mjesec dana kasnije, u izjavi za *Robin Hud*, Banuši je rekao da je priznanje potpisao pod nagovorom inspektora Elvira Tošića koji mu je rekao da mora da potpiše već pripremljenu izjavu, kao i da mu je Tošić tom prilikom dao 5 € i novac za hranu i da je o tome još 18. decembra 2013. obavijestio i državnog tužioca prilikom davanja izjave. Policija je negirala njegove navode tvrdeći da je postupano po zakonu, ali je tužilaštvo saopštilo da za sada ne postoji osnovana sumnja da je Banuši te noći počinio razbojništvo na štetu Ivanovića. Ipak, Osnovno državno tužilaštvo do kraja rada na izvještaju, nije odgovorilo na zahtjev Ivanovićevog pravnog zastupnika i dostavilo kompletne spise ovog predmeta, tako da se ne može provjeriti da li je Banuši tužioca još u decembru obavijestio da ga je policijski inspektor prinudio na davanje lažne izjave, kako tvrdi. Ivanović je saopštio da ništa od vrijednih stvari iz njegovog automobila nije ukradeno (a u autu je bio njegov nakit, velika količina robe, kamere) već su stvari samo razbacane, te da misli da je Banušiju podmetnuto izvršenje ovoga krivičnog djela.²²⁵ On vjeruje da su provalnici htjeli da ukradu povjerljiva dokumenta koja se tiču privrednog kriminala, sumnjivih privatizacija i nepravilnosti u sistemu zdravstva, koja je ponio sa sobom.²²⁶

²²² Spisak prioriternih slučajeva utvrđen je u prvom Izvještaju o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period 6. februar- 6. maj 2014. godine.

²²³ „Poslije Parade: Privedeno 60 huligana, na ulicama mirno“, *Vijesti*, 20.10.2013.

²²⁴ „Atmosferu linča stvorila vlast“, *Dan*, 11.11.2013,

<http://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Hronika&clanak=405278&datum=2013-11-10&naslov=Atmosferu%20lin%20E8a%20stvorila%20vlast>.

²²⁵ „Ivanović: Objavljujem svjedočenje lažnog krivca za napad“, radio Slobodna Evropa, 17. januar 2014. Tekst dostupan na: <http://www.slobodnaevropa.org/a/ivanovic-za-rse-objavljujem-svjedocenje-laznog-krivca-za-napad/25233214.html>.

²²⁶ „Ivanović: Tražili su dokumenta jer istražujem privredni kriminal“, *Vijesti*, 17.12.2013.

Banuši se od 18. decembra 2013. godine nalazio na odsluženju kazne u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija u Spužu²²⁷ i nije optužen za obijanje Ivanovićevog automobila.

Ostalo je nejasno zašto Osnovni državni tužilac Saša Čadenović nije pokrenuo istragu protiv inspektora Elvira Tošića, ako je tačno da je Banuši obavijestio tužioca prilikom saslušanja da ga je policija navela da da lažni iskaz, kako je kasnije i javnost obaviještena.

Inspektor Elvir Tošić

Inspektor Tošić se pominjao u javnosti povodom incidenta sa Markom Milačićem 2012. godine. Naime, Milačić je prijavio Ministarstvu unutrašnjih poslova (MUP) da ga je, dok se kretao u povorci protestnog skupa 5. maja 2012. neko napao i da sumnja da se radi o inspektoru u civilu, na šta mu je iz MUP-a u vezi sa prijavom odgovoreno „da su policijski službenici Mirko Boljević, Žarko Bulatović i Miroslav Maraš počinili teži disciplinski prekršaj, te da za njihovog kolegu Elvira Tošića postoje sumnje da je prekršio etički kodeks.“²²⁸ Milačić je u januaru 2014. saopštio da „Tošić nije disciplinski kažnjen, već je nagrađen te godine kao najbolji policajac.“²²⁹ Nema javno dostupnih informacija o tome da je MUP demantovalo ovu Milačićevu tvrdnju.

U razgovoru sa Darkom Ivanovićem smo se obavijestili da naknadno, nije dobio odgovor od policije na dopise koje je poslao, a u kojima je iznio svoja saznanja o ovom slučaju, koja su kasnije i bila objavljena u njegovoj emisiji. Ujedno, i da nikada nije obaviješten o forenzičkom nalazu šrafcičera koji je nađen u vozilu.²³⁰

Komisija za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija je među prioritete slučajeve navela i obijanje vozila Darka Ivanovića.²³¹ Kao član Komisije, Ivanović je izrazio nezadovoljstvo zbog, kako se navodi u izvještaju, pokušaja policije da podmetne lažnog krivca.

Ivanović tužio državu zbog nezakonitog hapšenja prilikom izvještavanja (16. decembar 2013)

Darko Ivanović je sredinom decembra 2013. tužio državu Crnu Goru, tražeći 10 000 eura zbog nezakonitog hapšenja pri izvještavanju o prinudnom iseljenju Podgoričanke Jelene Vukićević od 29.1.2013, a snimak hapšenja koji su napravile Ivanovićeve kolege predložen je Sudu kao dokaz²³². Ivanović je tada, sa lisicama na rukama, u pratnji više policajaca sproveden u Centar bezbjednosti Podgorica, gdje je, po sopstvenom kazivanju, više od četiri sata zadržan bez saslušanja, a zatim odveden na saslušanje kod sudije za prekršaje.²³³

²²⁷ „Otisak prsta za pet eura i hamburger“, *Dnevne novine* str. 9, od 19.1.2014.

²²⁸ „Na Vuksanoviću da kazni napadače“, *Dnevne novine*, 3. jul 2012. Tekst dostupan na: <https://issuu.com/dnevne-novine/docs/263>.

²²⁹ „Raseljenik sa Kosova: Inspektor me je častio da bih priznao napad na novinara“, *Vijesti*, 18.1.2014. Tekst dostupan na: <http://www.vijesti.me/vijesti/raseljenik-sa-kosova-inspektor-me-je-castio-da-bih-priznao-napad-na-novinara-172375>.

²³⁰ Razgovor koji je istraživač Akcije za ljudska prava obavila sa Darkom Ivanovićem 9.6.2016.

²³¹ Spisak prioriteta slučajeva utvrđen je u prvom Izvještaju o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period 6. februar- 6. maj 2014. godine.

²³² „Tražili su dokumenta jer istražujem privredni kriminal“, *Vijesti*, 17.12.2013, <http://www.vijesti.me/vijesti/ivanovic-trazili-su-dokumenta-je-istrazujem-privredni-kriminal-clanak-166708>.

²³³ „Darko Ivanović nakon saslušanja pušten na slobodu“, *Vijesti*, 29.11.2013, <http://www.vijesti.me/vijesti/darko-ivanovic-nakon-saslusanja-pusten-slobodu-clanak-163169>.

Suđenje po tužbi Ivanovića protiv države Crne Gore počelo je 25. marta 2014. godine i u prvostepenom postupku, tužbeni zahtjev je odbijen. Ivanović nas je obavijestio da je podnijeta žalba koja je odbijena.²³⁴ U završnici spora, 11. novembra 2014. godine Ivanović je izjavio da je ovakvo postupanje države poruka svakom građaninu, kako država može da hapsi bilo kada i bilo gdje.

19. Eksplozija pred redakcijom Vijesti (6. decembar 2013)

U večernjim časovima 26. decembra 2013. na prostorije redakcije *Vijesti* ispod prozora kancelarije glavnog odgovornog urednika Mihaila Jovovića podmetnuta je i aktivirana eksplozivna naprava, a do kraja rada na izvještaju nijesu pronađeni učinioci.

U vrijeme napada u redakciji se, pored Jovovića, nalazilo još petnaestak osoba, ali niko nije povrijeđen. Od jake detonacije su popucala stakla na prostorijama redakcije. *Vijesti* su objavile da se na snimcima sigurnosnih kamera vidi kako napadač, sa kapuljačom na glavi, prilazi zgradi *Vijesti*, ispod prozora urednika postavlja eksplozivnu napravu i nestaje iz kadra, nakon čega se, poslije minut i po, na snimku vidi bljesak eksplozije. *Vijesti* su objavile i da je iz CB Podgorica saopšteno da je blokiran čitav grad u potrazi za crnom "opel korsom", koja se, kako su saopštili, velikom brzinom udaljila od redakcije, iza zgrade *Pobjede* ka Kliničkom centru i da je isti automobil potom uočen kako velikom brzinom udaljava sa lica mjesta.²³⁵

Na licu mjesta je izvršen uviđaj, kojim je rukovodio zamjenik Osnovnog državnog tužioca u Podgorici uz prisustvo vještaka za požare, eksplozije i havarije, a iz Uprave policije *Vijestima* je saopšteno da „službenici Ministarstva unutrašnjih poslova – Uprave policije, Centra bezbjednosti Podgorica, uz podršku Sektora kriminalističke policije, preduzimaju intenzivne aktivnosti na rasvjetljavanju aktiviranja eksplozivne naprave na štetu ND *Vijesti*“.²³⁶

Zbog postavljene eksplozije okrivljeni su Marko Šofranac i Nemanja Vukmirović. Šofranac i Vukmirović su optuženi da su ispred kancelarije Mihaila Jovovića, glavnog i odgovornog urednika *Vijesti*, postavili 300-400 grama eksploziva i time počinili k. d. Nedoovoljeno držanje oružja eksplozivnih materija u sticaju sa k. d. Izazivanje opšte opasnosti.

Prvostepenom presudom sudije Osnovnog suda u Podgorici, Nenada Vujanovića, oslobođeni su od optužbe, zbog nedostatka dokaza. Oslobođajuću presudu podgoričkog Osnovnog suda ukinuo je Viši sud u Podgorici uz obrazloženje da je prvostepeni sud morao kritičkije ocijeniti odbrane okrivljenih odnosno dovesti ih u "logičku vezu sa ostalim dokazima".²³⁷ Na ponovljenom suđenju u podgoričkom Osnovnom sudu, sudija Vujanović je donio istu odluku i ova oslobođajuća presuda je postala pravosnažna 20. juna 2016. godine.²³⁸

Oslobođajuća presuda nije bila iznenađenje imajući u vidu da su tokom suđenja koji su upućivali na to da Šofranac i Vukmirović nisu krivi. Naime, nalazi svih vještaka, kao i iskaz svjedoka su upućivali na oslobođajuću presudu još tokom suđenja. Postavlja se pitanje, zašto još prilikom izvođenja

²³⁴ Razgovor koji je istraživač Akcije za ljudska prava obavila sa Darkom Ivanovićem 27.6.2016.

²³⁵ „Dinamitom na "Vijesti": Hoće li država zatvarati ubice ili ubijati medije?", *Vijesti*, 27.12.2013.

<http://www.vijesti.me/vijesti/dinamitom-vijesti-hoce-li-drzava-zatvarati-ubice-ili-ubijati-medije-clanak-168540>.

²³⁶ Isto.

²³⁷ "Ukinuta presuda za bomaski napad na *Vijesti*" portal *Vijesti*, 19.12.2015, dostupno na:

<http://www.vijesti.me/vijesti/ukinuta-presuda-za-bombaski-napad-na-vijesti-866238>.

²³⁸ "Državo, ko nas je bombardovao" *Vijesti*, strana 13, 21.6.2016.

dokaza koji su upućivali na nevinost okrivljenih, istraga nije usmjerena na pronalaženje stvarnih krivaca? I izvršni direktor *Vijesti* Željko Ivanović je kazao da su u *Vijestima* od početka bili “rezervisani prema operaciji koju je policija sprovela u saradnji sa tužilaštvom” kada je riječ o optuživanju Šofranca i Vukmirovića.²³⁹

Član Komisije za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija i glavni i odgovorni urednik *Vijesti*, sugerisao je tužilaštvu da traži dokumentaciju koju su Agencija za nacionalnu bezbjednost i Uprava policije dostavili Komisiji u vezi sa ovim slučajem i provjeri neke informacije koje su sadržane u dokumentaciji. Takođe, Jovović je ponovio da je sudija odbio njegov zahtjev da svjedoči i premijer, kako bi tom prilikom objasnio šta je mislio kada je rekao da su u napad umiješane i neke državne strukture²⁴⁰, rekavši da je to posao tužilaštva, kao i da činjenica da ni policija ni tužilac nisu uradili ništa da pronađu napadače i nalogodavce, govori o njihovoj stvarnoj volji da to riješe.²⁴¹

Prema informacijama dostupnim javnosti, tužilaštvo još uvijek nije preispitalo dokumentaciju koja je u posjedu Agencije za nacionalnu bezbjednost, kako je Jovović sugerisao.

Komisija za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija je među prioriternim slučajevima, uvrstila i slučaj eksplozije ispred redakcije *Vijesti*.²⁴² Komisija je u drugom izvještaju²⁴³ primijetila da su učinioci uhapšeni nakon inicijative od strane Komisije, mada, kako se kasnije ispostavilo, nijesu bili u pitanju stvarni učinioci.

20. Kamenovanje prostorija redakcije NTV Montena (31. decembar 2013)

Prostorije redakcije *NTV Montena* u podgoričkom naselju Blok VI kamenovane su u večernjim časovima 31. decembra 2013, a nikada nije objavljeno da su učinioci pronađeni. Direktor televizije *Montena*, Đuro Vučinić, kazao je za *Portal RTCG* da je napad na tu medijsku kuću očigledno planiran i namjeran, da mu nijesu poznati motivi napada, ali da je prava sreća da se u tom trenutku niko nije nalazio u prostoriji koja je kamenovana.²⁴⁴

21. Napad na novinarku Dana Lidiju Nikčević (3. januar 2014)

Novinarku dnevnog lista *Dan*, Lidiju Nikčević, brutalno je pretukao maskirani napadač 3. januara

²³⁹ “Jedino je dokazana krivica režima“, *Dan*, 19.5.2015.

²⁴⁰ Premijer je u decembru 2013, povodom napada na *Vijesti* izjavio: “Smatram da se ovim što se dogodilo u posljednjih nekoliko dana, baca rukavica u lice državi. Očigledno da određene strukture u crnogorskoj državi smatraju da se na taj način mogu šegačiti sa državom Crnom Gorom. Policija i tužilaštvo će morati da pored deklarativne opredijeljenosti dokažu i kompetentnost da se suoče sa tim problemima. Ili će biti mijenjani. Jer se ne možemo dokazivati samo političkom deklaracijom da stanemo tome na put. Ako nijesmo sposobni da stanemo tome na put ostavljamo utisak da gubimo rat sa kriminalom.”, “Osude napada na *Vijesti*: Nastavak taktike zastrašivanja” portal Radio Slobodna Evropa, 27.12.2013. dostupno na: <http://www.slobodnaevropa.org/content/eksplozivom-na-redakciju-ijesti/25213747.html>.

²⁴¹ Jovović: Evo prilike za pravu istragu, pozovite i ispitajte Đukanovića, portal *Vijesti*, 19.5.2015.

²⁴² Spisak prioriternih slučajeva utvrđen je u prvom Izvještaju o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period 6. februar- 6. maj 2014. godine.

²⁴³ Izvještaj o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period jun- septembar 2014. i oktobar 2014- januar 2015. godine.

²⁴⁴ „Kamenom na TV Montena“, *Portal RTCG*, 30.12.2013.

2014. u večernjim časovima ispred dopisništva tog lista u Nikšiću. Maskirani izvršilac, je na Nikčeviću nasrnuo s leđa, uhvativši je za rame, nakon čega je udarao palicom po glavi, nanijevši joj više povreda. Novinarka je pružala otpor, uslijed čega je zadobila i povrede ruke, a napadač je pobjegao nakon što je ona počela da doziva pomoć.

Iz Uprave policije su saopštili da je tužilac napad na Nikčeviću kvalifikovao kao krivično djelo Razbojništvo u pokušaju "na osnovu izjave oštećene i drugih činjenica." Mediji su neposredno poslije napada, 3. januara 2014, objavili da je ona saopštila da je napadač u jednom trenutku "povukao za torbu". Lidija Nikčević je odgovorila da je zaprepašćena odlukom tužilaštva da napad na nju kvalifikuje kao razbojništvo u pokušaju. Ona je kazala da se napad nikako ne može okarakterisati kao razbojništvo, jer ju je napadač brutalno i ciljano tukao palicom po glavi, a ništa od stvari joj nije otuđio. Nikčevića je kazala da nijesu istiniti navodi da je ona izjavila da ju je napadač vukao za torbu o čemu svjedoče i povrede koje je zadobila. HRA je takođe smatrala da, sudeći po načinu na koji je izveden i povredama, napad na novinarku Nikčević izgleda prije kao pokušaj ubistva nego pokušaj krađe. Konačno, djelo je kvalifikovano kao Nasilničko ponašanje u sticaju sa k.d. Podstrekavanje.

Nakon tromjesečne istrage policija je identifikovala i uhapsila šestoricu okrivljenih koji su kasnije optuženi. Tokom istrage policija je utvrdila i motiv napada koji je povezan sa njenim izvještavanjem o firmi "Narcis" koja se bavi pogrebnim uslugama, a čiji je vozač Aleksandar Jovanović uhapšen u septembru prošle godine zbog šverca marihuane.

Prvostepenu presudu donio je sudija Osnovnog suda u Nikšiću Ivan Perović, 10.12.2014. godine kojom je, od njih šest, proglasio krivim petoricu optuženih. Na kaznu zatvora u trajanju od 15 mjeseci, osuđen je Željko Miletić, vlasnik firme za pogrebne usluge *Narcis* koji je označen kao inicijator ovog djela jer je platio da se organizuje i izvrši napad na novinarku. Na trinaest mjeseci osuđen je Zoran Abramović (neposredni izvršilac), a na jedanaest mjeseci osuđeni su Vladimir Mitrović, Milovan Gardašević i Vukašin Đurđevac (koji su učestvovali u organizaciji napada). Nikola Bulatović, jedan od osuđenih je oslobođen jer je tužilaštvo odustalo od njegovog gonjenja.²⁴⁵ Ova presuda je pravosnažna.

Slučaj napada na Lidiju Nikčević je još jedan od slučajeva koje je Komisija za praćenje istraga napada na novinare i imovinu medija utvrdila kao prioritetan.²⁴⁶ Komisija je u drugom izvještaju utvrdila da su učinioci uhapšeni upravo nakon inicijative Komisije.²⁴⁷

22. Napad na novinara Monitora Marka Milačića (25. maj 2014)

Marko Milačić, novinar *Monitora*, napadnut je 25.5.2014. prilikom održavanja lokalnih izbora u Podgorici, kada su mu dvije osobe prijetile, a jedna od njih, koja je posjedovala pištolj je oduzela Milačiću kameru.²⁴⁸

Milačić je istog dana podnio prijavu Centru bezbjednosti u Podgorici, nakon čega su policijski službenici identifikovali učinioce i 27.5.2014. zamjeniku Osnovnog državnog tužilaštva podnijeli

²⁴⁵ "Za prebijanje novinarku Dana pet godina robije" *Dan*, 18.6.2015.

²⁴⁶ Spisak prioriternih slučajeva utvrđen je u prvom Izvještaju o radu Komisije za period 6. februar- 6. maj 2014. godine

²⁴⁷ Izvještaj o radu Komisije za praćenje istraga napada na novinare za period jun- septembar 2014. i oktobar 2014- januar 2015. godine.

²⁴⁸ "DF: Napadnuti naši aktivisti" *portal RTCG*, 25.5.2014.

krivičnu prijavu i privedi jednu osobu koja je učestvovala u incidentu. Krivična prijava je podnijeta zbog osnovane sumnje da je počinjeno krivično djelo Prinuda, na štetu Milačića.²⁴⁹

Osnovno državno tužilaštvo je zatim, 20.10.2014. podnijelo optužni predlog protiv Branislava Lekića zbog k. d. Prinuda. Tužilac Vukas Radonjić rekao je da nema sumnje da je Lekić koristio vatreno oružje dok je prijetio novinaru Marku Milačiću i njegovim prijateljima, ali da to ne može da dokaže jer pištolj nije pronađen.²⁵⁰

Presudom Osnovnog suda u Podgorici okrivljeni je oglašen krivim i osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od četiri mjeseca.²⁵¹ Ipak, Viši sud je prihvatio žalbu ODT-a kao osnovanu i povećao kaznu zatvora Lekiću za pet mjeseci. U obrazloženju je rečeno da je u žalbi osnovano navedeno kako je Osnovni sud previše cijenio olakšavajuće okolnosti (porodične okolnosti i imovno stanje) dok je zanemario otežavajuću okolnost da je on ranije čak 14 puta osuđivan.²⁵²

23. Prijetnje novinarki Vijesti Jeleni Jovanović (25. maj 2014)

Jeleni Jovanović, novinarki *Vijesti*, upućene su prijetnje 25.5.2014. prilikom održavanja opštinskih izbora u Danilovgradu.²⁵³ Policijski službenici su protiv osobe koja je prijetila - Ivana Praščevića, podnijeli zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.²⁵⁴

Novinarka je, izvještavajući o opštinskim izborima, pokušala da provjeri informaciju o navodnoj kupovini glasova. Međutim, Praščević je onemogućio da fotografiše dešavanja na biračkom mjestu i zaprijetio joj je.

Sudija za prekršaje Osnovnog suda u Danilovgradu, Čedomir Raičević, kaznio je Praščevića zbog prekršaja iz člana 8 Zakona o javnom redu i miru²⁵⁵, novčanom kaznom u iznosu od 1.200 eura.

Nakon što se Praščević žalio, Vijeće za prekršaje je donijelo rješenje kojim je ukinuto prvostepeno rješenje i vraćeno na ponovno odlučivanje prvostepenom organu.²⁵⁶ U ponovljenom postupku Praščević je 22.1.2016 kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 250 eura i ovo rješenje je postalo pravosnažno 22.3.2016.

Ovo nije jedini zabilježeni slučaj prijetnji novinarki Jeleni Jovanović. Ona je u toku avgusta 2014. podnijela pet prijavi Centru bezbjednosti Podgorica i Odjeljenju bezbjednosti u Danilovgradu protiv neidentifikovanih lica zbog prijetećih poruka koje su joj stizale putem društvene mreže Facebook. Prema njenom mišljenju, prijetnje su motivisane njenim pisanjem u *Vijestima* o

²⁴⁹ Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2014. godini od 3.11.2015. godine, broj: 050/15-64196/2.

²⁵⁰ „Za prijetnje Milačiću, Lekiću četiri mjeseca robije“, *Vijesti*, 30.3.2015.

²⁵¹ Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2014. godini od 3.11.2015. godine, broj: 050/15-64196/2.

²⁵² „Povećana kazna za prijetnje Marku Milačiću“ *Dan*, 12.6.2015.

²⁵³ „DG: Kandidat za odbornika DPS izgurao novinarku *Vijesti* iz štaba“ *Vijesti*, 25.5.2014.

²⁵⁴ Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2014. godini od 3.11.2015. godine, broj: 050/15-64196/2.

²⁵⁵ Član 8 Zakona o javnom redu i miru: Ko na javnom mjestu izazove osjećanje ugroženosti kod drugog prijetnjom da će napasti na život ili tijelo tog ili njemu bliskog lica, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 250 eura do 1.500 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.

²⁵⁶ Odgovor Suda za prekršaje na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 21.12.2015. godine Djel. Br 3396/15.

potencijalnom zaštićenom svjedoku u slučaju ubistva urednika lista *Dan*, Duška Jovanovića. Ipak, nadležni državni tužilac je povodom ovih prijetnji rekao da ne postoje elementi krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a Jovanović sama dalje nije preuzela gonjenje.²⁵⁷

24. Napad na foto-reporterku Dnevnih novina Ivu Mandić (30. jun 2014)

Fotoreporterka *Dnevnih novina*, Iva Mandić, je 30.6.2014. onemogućena da radi svoj posao ispred Urgentnog centra u Podgorici.

Naime, dok je fotoreporterka fotografisala direktora Urgentnog centra, Vladimira Dobričanina, u razgovoru sa ranije osuđivanim pripadnikom tzv. zagoričkog klana Lukom Milićem (ranije osuđen na četiri mjeseca zatvora zato što je u hodniku bolnice napao policajca i tom prilikom oštetio bolničku imovinu) prišao joj je nepoznati mladić, koji je snažno uhvatio za ruku i od nje tražio da izbriše sve snimke. Pustio joj je ruku tek kada je ona to i učinila.

Inače, ekipa *Dnevnih novina* je ispred Urgentnog centra bila na novinarskom zadatku izvještavajući o ranjavanju takođe ranije osuđivanog pripadnika tzv. zagoričkog klana Radislava Gila Stanišića.²⁵⁸

Nakon što je utvrđeno da je učinilac Dražen Boričić, protiv njega je pokrenut prekršajni postupak i kažnjen je pravosnažno zbog prekršaja predviđenog članom 7 Zakona o javnom redu i miru²⁵⁹, novčanom kaznom od 100 eura.²⁶⁰

U saopštenju HRA od 1.7.2014. rečeno je da su se novinarka i fotoreporterka kao i osobe koje su fotografisane nalazile na javnom mjestu, kao i da je nesporno riječ o javnim ličnostima, zbog prethodnih događaja u kojima su učestvovali i o kojima su mediji izvještavali, kao i da je ekipa *Dnevnih novina* imala pravo da obavlja svoj posao koji je u interesu javnosti. Uz to, navedeno je da s obzirom da je ovaj incident kvalifikovan kao prekršaj, neophodno novinarima u Crnoj Gori obezbijediti pojačanu krivičnopravnu zaštitu Krivičnim zakonikom.²⁶¹

25. Prijetnje novinaru TV Vijesti Darku Bulatoviću (19. jul 2014)

Darko Bulatović, novinar *TV Vijesti*, 19.7.2014. prijavio je Centru bezbjednosti Nikšić Dimitrija Vulanovića koji mu je uputio niz prijetnji zbog pominjanja njegovog imena u negativnom kontekstu u dnevnom listu *Vijesti*.

Nakon konsultacija sa nadležnim tužiocem, policijski službenici su 23.7.2014. podnijeli krivičnu

²⁵⁷ Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2014. godini od 3.11.2015. godine, broj: 050/15-64196/2.

²⁵⁸ "Napadnuta ekipa *Dnevnih novina*" portal *Analitika*, 30.6.2014.

²⁵⁹ Član 7 Zakon o javnom redu i miru: Ko na javnom mjestu vrijeđa drugog ili se drsko ponaša, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 100 eura do 400 eura ili kaznom zatvora do 30 dana.

²⁶⁰ Odgovor Suda za prekršaje u Podgorici na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 13.5.2016. godine, Su. V. Br. 2270/16

²⁶¹ Saopštenje Akcije za ljudska prava, dostupno na: <http://www.hraction.org/?p=6808>.

prijavu protiv prijavljenog zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio k. d. Ugrožavanje sigurnosti.²⁶²

Nakon što je Vulcanović optužen za navedeno k.d. Osnovni sud u Nikšiću je utvrdio da je kriv i izrekao mu je kaznu rada u javnom interesu u trajanju od 180 časova. Nakon što se Osnovno državno tužilaštvo u Nikšiću 18.12.2014. žalilo na odluku o kazni, Viši sud je kaznu rada u javnom interesu preinačio na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca.²⁶³

26. Napad na novinarke Vijesti i Dana Ivanu Komnenić i Biljanu Marković (8. avgust 2014)

Novinarke *Vijesti* i *Dana*, Ivana Komnenić i Biljana Marković, onemogućene su da rade svoj posao 8.8.2014. ispred zgrade Osnovnog suda u Kotoru. Naime, Marko Jovanović je prilikom sprovođenja kod istražnog sudije tj. izlaska iz službenog vozila verbalno napao novinarke, a zatim je novinarku *Dana*, Biljanu Marković, i udario po ruci, uslijed čega joj je ispao foto aparat.

Kako je navedeno u odgovoru Uprave policije, ovakvo Jovanovićevo postupanje je i kod novinarke Komnenić izazvalo osjećaj straha i ugroženosti, pa je njoj tom prilikom ispao diktafon.

Jovanović je istog dana priveden u Područni organ za prekršaje u Kotoru i zbog prekršaja iz člana 8 i 10 Zakona o javnom redu i miru²⁶⁴ kažnjen novčanom kaznom od 600 eura.²⁶⁵ Ovo rješenje je postalo pravosnažno.

27. Napad na novinara Vijesti Sinišu Lukovića (27. januar 2015)

Sinišu Lukovića, novinara *Vijesti*, verbalno je napao Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore i član Predsjedništva političke partije Hrvatske građanske inicijative (HGI) 27. januara 2015. godine.

Naime, Deković je Lukoviću prijetio i vrijeđao ga zbog Lukovićevog teksta koji je tog dana bio objavljen u *Vijestima*, u kome je navedeno da je Osnovni sud u Kotoru odbacio tužbu za povredu časti i ugleda koju su protiv novinara *Vijesti* podnijeli Deković i predsjednica HGI i ministarka bez portfelja u Vladi Crne Gore, Marija Vučinović.

Deković je na ulici zaustavio Lukovića, koji je taj događaj dalje opisao: “Stao sam, i ne izlazeći iz auta niti skidajući sigurnosni pojas kojim sam bio vezan, otvorio prozor na suvozačkim vratima i

²⁶² Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2014. godini od 3.11.2015. godine, broj: 050/15-64196/2.

²⁶³ Odgovor Osnovnog državnog tužilaštva u Nikšiću na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 18.11.2015. TUSPI br. 2/15.

²⁶⁴ Član 8 Zakona o javnom redu i miru: Ko na javnom mjestu izazove osjećanje ugroženosti kod drugog prijetnjom da će napasti na život ili tijelo tog ili njemu bliskog lica, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 250 eura do 1.500 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.

Član 10, stav 2: Ko na javnom mjestu fizički napadne drugog ili se fizički obračunava, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 350 eura do 1.000 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.

²⁶⁵ Odgovor Suda za prekršaje Budva- Odjeljenje Kotor na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 17.12.2015. godine Djel.Br. 364/15.

upitao Dekovića što hoće. Naslonio se na vrata, glavom unio kroz prozor, i nizom najpogrdnijih izjava verbalno nasrnuo na mene. Rekao mi je da sam sa današnjim tekstom prekardašio i da ću ga zapamtiti. Negdje ću te dohvatiti u neki ćošak i sve kosti ću ti slomiti, zapamtićeš ti mene, prebiću te.“

Ipak, kasnije se Deković preko plaćenog oglasa u *Vijestima*, izvinio Lukoviću što mu je u pamfletu, koji je ranije napisao i dijelio po Tivtu, pominjao pokojne roditelje u negativnom kontekstu.²⁶⁶

Nakon što je Luković prijavio prijetnje, osnovni državni tužilac u Kotoru, Jovanka Čizmović, stavila je na teret Dekoviću izvršenje krivičnog djela Ugrožavanje sigurnosti.

Sutkinja OS u Kotoru, Momirka Tešić osudila je Dekovića na uslovnu kaznu zatvora u trajanju do 30 dana, koja se neće izvršiti ako ne učini krivično djelo u period od godinu dana.²⁶⁷ U presudi, sutkinja Tešić je navela olakšavajuće okolnosti: da Deković nije prethodno osuđivan, kao i da Luković koji se pridružio krivičnom gonjenju nije ispostavio odštetni zahtjev.²⁶⁸

Nakon što se Deković žalio, Viši sud je ukinuo prvostepenu presudu i vratio predmet na ponovno odlučivanje. Sutkinja Tešić je i u ponovljenom postupku osudila Dekovića na istu kaznu. Presuda još nije postala pravnosnažna.²⁶⁹

28. Prijetnja *Vijestima* (25. april 2015)

Urednik *Vijesti* Mihailo Jovović je 25.4.2015. prijavio policiji prijetnje koje je uputio Ismar Ličina na Facebook profilu *Vijesti*, povodom objavljenih tekstova.

Identifikovana je osoba koja je uputila prijetnje na Facebook-u, a zamjenik osnovnog državnog tužioca se izjasnio da je riječ o krivičnom djelu Ugrožavanje sigurnosti i da je dalja nadležnost tužilaštva u Podgorici.²⁷⁰ Do kraja rada na izvještaju nije bilo daljih informacija o ovom slučaju.

29. Oštećeno vozilo novinara lista *Dan* Milovana Novovića (6. maj 2015)

Milovanu Novoviću, novinaru *Dana* iz Bijelog Polja nepoznati učinilac je ošteti službeno vozilo 6.5.2015. Oštećeno vozilo bilo je parkirano u blizini zgrade u kojoj Novović stanuje.²⁷¹

U odgovoru koji je HRA dobila od Centra bezbjednosti rečeno je da je na vozilu oštećeno (polomljeno) zadnje vjetrobransko staklo, da je izvršen uvid u elektronski zapis video nadzora na dva objekta koji se nalaze u blizini lica mjesta i da je obavljen razgovor sa još 16 osoba.²⁷²

U razgovoru sa Milovanom Novovićem obavijestili smo se da on nije upoznat sa daljim tokom

²⁶⁶ “Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća prijetio da će novinaru lomiti kosti”, portal *Vijesti*, 28.1.2015.

²⁶⁷ “Dekoviću uslovno 30 dana robije zbog napada na novinara *Vijesti*” portal *Vijesti*, 1.7.2015.

²⁶⁸ Isto.

²⁶⁹ Razgovor koji je sa Sinišom Lukovićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 6.10.2016.

²⁷⁰ Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2015. godini od 22. decembra 2015 godine, Broj: 050/15-72688/3.

²⁷¹ “Dva napada za dva dana”, portal *Dan*, 8.5.2015.

²⁷² Odgovor Centra bezbjednosti Bijelo Polje na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 4.11.2015., broj: UPI- 00715/5971

postupka, i da posljednje što zna je da je izvršen uviđaj, kao i da mu je načelnik Centra bezbjednosti u privatnom razgovoru rekao kako “rade na njegovom slučaju”.

Takođe, Novović nije mogao da pretpostavi ko bi mogao biti napadač. On kaže i da za sve godine bavljenja novinarskim poslom nije imao većih nepravilnosti, i da u “davnim i teškim vremenima” nije imao ovakvih neprijatnosti.²⁷³

U odgovoru Centra bezbjednosti Bijelo Polje je navedeno da parking prostor gdje je bilo parkirano Novovićovo vozilo se nalazi u ulici gdje su brojni ugostiteljski objekti, čija je posjećenost veća vikendom, te da je prisutno narušavanje javnog reda i mira, kao i da je ranije u više navrata dolazilo do oštećenja imovine na motornim vozilima i objektima.

Ova okolnost, uz Novovićevu izjavu, ukazuje na mogućnost da oštećenje njegovog vozila nije motivisano novinarskim poslom.

30. Oštećeno vozilo novinarkе *Dnevnih novina* Zorice Bulatović (7. maj 2015)

Zorica Bulatović je novinarka *Dnevnih novina* iz Kolašina. Dana 7.5.2015, sat i po posle ponoći, još uvijek neidentifikovana osoba je oštetila njeno vozilo koje je bilo parkirano u dvorištu kuće.

U opisivanju događaja, novinarka Bulatović je izjavila da ju je probudila buka, i da je vidjela učinioca. Sumnja da je on pratio njeno kretanje jer je vozilo tri mjeseca bilo parkirano na ulici ispred kuće, a da ga je dan prije napada parkirala u dvorištu²⁷⁴. Ona je ovaj slučaj prijavila policiji u Kolašinu koja je izašla na lice mjesta i obavila uviđaj. Takođe, policija je uzela izjavu od Zorice Bulatović i odredila joj policijsku zaštitu.

Ipak, nešto manje od mjesec dana kasnije, odlukom Osnovnog državnog tužilaštva u Kolašinu obustavljena je dalja istraga, jer je djelo kvalifikovano kao k. d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari za koje se gonjenje preduzima po privatnoj tužbi. Dakle, preduzimanje gonjenja i dalja istraga, se očekivala od novinarkе.²⁷⁵

HRA je ovim povodom saopštila da odluka tužilaštva, po kojoj se odgovornost za istragu i otkrivanje učinioca prebacuje na novinarku, doprinosi atmosferi nekažnjivosti napada na novinare koja vlada u Crnoj Gori.²⁷⁶ Tome u prilog ide i činjenica da je novinarka više puta izjavila da strahuje za svoju sigurnost, kao i da je doživljavala verbalno maltretiranje, uvrede i ponižavanje od strane privatnih firmi i državnih službenika. Novinarka Bulatović nam je saopštila da bi napadač mogao biti i neko od njenih sugrađana, kojima se nije dopadalo njeno pisanje.

Navedeno saopštenje HRA je 4.6.2015. dostavila Vrhovnom državnom tužilaštvu.²⁷⁷ Tužilaštvo je ostalo pri ranije zauzetom stavu ne odgovorivši na argumente sadržane u saopštenju.²⁷⁸

²⁷³ Razgovor koji je sa Milovanom Novovićem obavila Akcija za ljudska prava 6.7.2016. godine.

²⁷⁴ “Dva napada za dva dana” portal *Dan*, 8.5.2015.

²⁷⁵ “HRA: I novinari da dobiju pojačanu zaštitu u obavljanju profesije” portal *CdM*, 2.6.2015.

²⁷⁶ Saopštenje Akcije za ljudska prava od 2.6.2015, dostupno na: <http://www.hracion.org/?p=8785>.

²⁷⁷ Pismo koje je Akcija za ljudska prava uputila Vrhovnom državnom tužilaštvu povodom obustave istrage u slučaju oštećenja vozila Zorice Bulatović od 4.6.2015. godine.

²⁷⁸ Odgovor Vrhovnog državnog tužilaštva na saopštenje Akcije za ljudska prava od 18.9.2015. Ktr.Br. 371/15.

31. Prijetnje *Danu* (3. jun 2015)

Kemal Canović, delegat Socijaldemokratske partije (SDP) iz Plava je 3.6.2015. godine uputio prijetnje dnevnom listu *Dan* zbog teksta objavljenog 1. juna u kome je rečeno da se među državljanima Crne Gore koji ratuju u Siriji nalaze i njegova djeca.²⁷⁹

Tim povodom Canović je, na kongresu SDP-a za *Dan* rekao: “Crnogorski Šarli Ebdo širi islamofobiju. Ali, to neće uspjeti jer je ovo moja Crna Gora, moja država. Ovo nijesu devedesete i Crna Gora je demokratska država. Pozivam tužilaštvo da pokrene istragu o pisanju *Dana*. Ja sam uz onog koji kad kažnjava strogo kažnjava i vjerujem da će oprati ljavu sa mog sina Kenana”²⁸⁰.

Nakon ovih izjava, predsjednik Komisije za istraživanje napada na novinare i imovinu medija i njen predsjednik i urednik *Dana* Nikola Marković, tražio je od Vrhovnog državnog tužioca i direktora Uprave policije da ispituju prijetnje.

Kako prema ocjeni tužilaštva u ovom slučaju nije bilo elemenata krivičnog djela²⁸¹, protiv Canovića je 27.7.2015. pokrenut prekršajni postupak zbog prekršaja čl. 19 Zakona o javnom redu i miru.²⁸²

Ovim povodom HRA je saopštila da je, imajući u vidu da je redakcija Šarli Ebdoa bila meta terorističkog napada, zabrinjavajuće poređenje bilo kog medija sa njim, a naročito *Dana* čiji je urednik stradao kao žrtva još uvijek nepotpuno razjašnjenog ubistva.²⁸³

32. Oštećenje vozila novinarke *Dnevnih novina* Alme Ljuce (12. jun 2015)

Dana 12.6.2015. oštećeno je vozilo novinarke *Dnevnih novina* Alme Ljuce, tako što su polomljena sva stakla na vozilu. Vozilo je bilo parkirano ispred zgrade u Baru, gdje ona stanuje. Ljuca je izjavila da ju je o ovome obavijestila policija, kao i da se ovaj napad desio oko 1h posle ponoći.²⁸⁴

Novinarka je obavijestila istraživača HRA da otkako radi kao novinar *Dnevnih novina* ovo nije prvi napad, ali da pređašnje napade i sitna oštećenja nije smatrala toliko ozbiljnim i pripisivala ih je djeci iz komšiluka. Međutim, kako je ocijenila, ovaj događaj je za razliku od prethodnih opasniji i ozbiljniji i ona ga prepoznaje kao napad onih kojima se njeno pisanje ne dopada zbog čega se osjeća nesigurno i ugroženo.²⁸⁵

Prije ovog napada Alma Ljuca pisala o aktuelnim dešavanjima u Baru koja su se odnosila na nepravilnosti i zloupotrebe u radu Fonda za stambeno solidarnu izgradnju kao i o odlasku

²⁷⁹ ”Dva brata iz Plava komandanti u Siriji” *Dan*, 1.6.2015.

²⁸⁰ ”Canović saslušan, priznao da mu je sin u Siriji” *Dan*, 4.5.2015.

²⁸¹ Odgovor Višeg državnog tužilaštva na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 11.11.2015. godine, Tu.br. 694/15.

²⁸² Član 19 Zakona o javnom redu i miru ”Ko na javnom mjestu govorom, natpisom, znakom ili na drugi način vrijeđa drugog po osnovu nacionalne, rasne ili vjerske pripadnosti, etničkog porijekla ili drugog ličnog svojstva, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 250 eura do 1.500 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.”

²⁸³ Saopštenje Akcije za ljudska prava, dostupno na: <http://www.hraccion.org/?p=8808>.

²⁸⁴ ”Polomljena stakla na vozilu dopisnice *Dnevnih novina* iz Bara”, *CdM*, 12.6.2015.

²⁸⁵ Razgovor koji je sa Almom Ljucom obavio istraživač Akcije za ljudska prava 2.11.2015.

građana Crne Gore na ratište u Siriji.²⁸⁶

HRA je osudila ovaj napad i izrazila zabrinutost zato što je ovo bio drugi napad na imovinu *Dnevnih novina* u periodu od mjesec dana, odnosno treći ukupno na imovinu novinara.²⁸⁷

Do kraja rada na izvještaju nisu pronađeni počinci, a Ljuca nas je obavijestila da od tužilaštva nije dobila nikakve nove informacije.²⁸⁸

33. Kamenovanje zgrade redakcije dnevnog lista Dan (16. jul 2015)

Zgrada redakcije *Dana* kamenovana je 16.7.2015. godine oko četiri sata iza ponoći. Napadač je prišao, gađao kamenicama zgradu i polomio stakla na oglasnom odjeljenju i na prostorijama u kojima se nalaze *Radio D* i *Radio D plus*.

Policija, koja je odmah obaviještena, izašla je na lice mjesta i obavila uviđaj. Identifikaciju učinioca olakšali su prolaznici i radnici u obližnjim ugostiteljskim objektima koji su bili očevici. Stražar objekta u blizini je detaljno policiji opisao počinioca, pa je nedugo potom, napadač R. L. uhapšen i procesuiran.²⁸⁹

O ovom događaju obaviješten je i zamjenik Osnovnog državnog tužioca u Podgorici. Međutim, on se izjasnio da u ovom slučaju nema elemenata bića krivičnog djela čije se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, već da se radi o k. d. Uništenje i oštećenje tuđe stvari, koje se goni po privatnoj tužbi.

Po izjašnjenju tužioca, službenici Centra bezbjednosti Podgorica su R. L. uz prekršajnu prijavu priveli Područnom organu za prekršaje u Podgorici, zbog osnovane sumnje da je počinio prekršaj iz čl. 6 Zakona o javnom redu i miru.²⁹⁰ Sudija za prekršaje je novčano kaznio R. L.²⁹¹

34. Oštećenje na vozilu RTCG – generalnog direktora Rada Vojvodića (29. jul 2015)

Još uvijek neidentifikovane osobe zasjekle su noseću sponu na vozilu Rada Vojvodića, generalnog direktora RTCG, što je otkriveno slučajnim pregledom u radionici RTCG-a.

Vojvodić je izjavio da ovaj događaj predstavlja kulminaciju ogromnog pritiska koji je, kako je kazao, evidentan, kako na njega lično tako i ne menadžment RTCG, i koji se manifestuje kroz razne vidove anonimnih i javnih destruktivnih aktivnosti.²⁹²

HRA je povodom ovog slučaja uputila zahtjev za slobodan pristup informacijama Osnovnom

²⁸⁶ "Polomljena stakla na vozilu novinarkе *Dnevnih novina*: "Nijesu me uplašili"" portal *Vijesti*, 12.6.2015.

²⁸⁷ Saopštenje Akcije za ljudska prava, dostupno na: <http://www.hraction.org/?p=8899>.

²⁸⁸ Razgovor koji sa Almom Ljucom obavio istraživač Akcije za ljudska prava 26.5.2016.

²⁸⁹ "Kamenovana zgrada redakcije *Dana*" portal *Dan*, 17.7.2015.

²⁹⁰ Član 6 Zakona o javnom redu i miru: Ko na javnom mjestu uznemirava građane ili ugrožava njihovu bezbjednost (baca i lomi flaše, čaše ili druge predmete), kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 100 eura do 400 eura ili kaznom zatvora do 30 dana.

²⁹¹ Saopštenje Uprave policije, dostupno na: <http://www.mup.gov.me/upravapolicije/vijesti/151020/Sluzbenici-CB-Podgorica-efikasno-reagovali-i-lisili-slobode-lice-osumnjiceno-da-je-polomilo-staklo-na-prostorijama-redakcije-Dan.html>.

²⁹² "Zasječena spona na službenom autu" portal RTCG, 29.7.2015.

državnom tužilaštvu u Podgorici. U odgovoru nam je rečeno da su formirani spisi predmeta zbog postojanja osnova sumnje da je izvršeno krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti, na štetu RTCG, kao i da su posredstvom Uprave policije prikupljena potrebna obavještenja od više osoba i određeni materijalni dokazi. Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je izdalo naredbu da Forenzički centar u Danilovgradu izvrši trasološko vještačenje vozila marke Pasat, koje je u vlasništvu RTCG.²⁹³

Iz razgovora sa RTCG-om obaviješteni smo da nisu upoznati sa daljim razvojem događaja, a da je prema njihovima saznanjima nalazom Forenzičkog centra utvrđeno da je riječ o “skorijem rezanju”.²⁹⁴ Uprkos više puta ponovljenim pokušajima da stupimo sa RTCG-om u kontakt, nismo došli do novijih informacija u ovom slučaju.

35. Prijetnje novinaru Monitora Marku Milačiću (avgust - oktobar 2015)

Novinar Marko Milačić je Centru bezbjednosti Podgorica prijavio da je u avgustu 2015. dobio prijeteće poruke putem Facebook-a sa korisničkog profila pod imenom Marija Đoković. Prijavio je da je dobio poruke u kojima je obaviješten da je ispod objavljene kolumne pod nazivom “Svetu, iz Spuža”, bila objavljena poruka sadržine: “krvi ću ti se napiti.” Zamjenik Osnovnog državnog tužioca je od uredništva *Vijesti* zahtijevao informaciju i pristup prilikom objavljivanja i uklanjanja komentara od strane korisnika, kao i da li je administrator uočio tu prijetnju a potom i uklonio.²⁹⁵ Milačić nam je rekao da ga je tužilaštvo dva puta obavijestilo da ne dobijaju odgovor od *Vijesti*.²⁹⁶

Sledeća prijetnja zabilježena je 30.10.2015. godine. Naime, Milačić je na otiraču ispred ulaznih vrata našao papir na kom je pisalo “Odbrojavaj. Gotov si.” Milačić je naglasio da je upravo riječ “Odbrojavaj” poslednja riječ u pismu koje je Milačić uputio premijeru Đukanoviću.²⁹⁷ Policija je obavila uviđaj na licu mjesta, Milačić je dao izjavu u Centru bezbjednosti, i papir na kom je bila napisana poruka je poslat na forenzički nalaz.²⁹⁸ Do objavljivanja izvještaja nijesu identifikovane osobe koje su uputile prijetnje.

36. Prijetnje smrću novinarima koji su insistirali na anonimnosti (oktobar 2015)

U pitanju su prijetnje smrću upućene novinarima jednog dnevnog lista koji su insistirali na anonimnosti (identitet poznat HRA).

Naime, nakon što su oktobru 2015. godine objavili tekst, u kome su novinar i novinarka izvještavali i komentarisali poslove ranije osuđivanog lokalnog preduzetnika, osoba o kojoj su izvještavali im je zaprijetila smatravši da je u tekstu predstavljena kao lažov. Prethodno je odbila da, u skladu sa Zakonom o medijima, napiše ispravku ili odgovor, kako su joj novinari predložili.

²⁹³ Odgovor Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 24.11.2015. godine, TUSPI br: 12/15.

²⁹⁴ Razgovor koji je sa šefom kabineta direktora RTCG obavio istraživač Akcije za ljudska prava 30.11.2015.

²⁹⁵ Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2015. godini od 22. decembra 2015 godine, Broj: 050/15-72688/3.

²⁹⁶ Razgovor koji je sa Markom Milačićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 26.9.2016.

²⁹⁷ “Milačić: Ispod otirača sam našao papir na kome je pisalo “Odbrojavaj. Gotov si.”, portal *Vijesti*, 30.10.2015.

²⁹⁸ Razgovor koji je sa Markom Milačićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 26.9.2016.

Novinaru je prijećeno da će mu se “crni barjak vioriti nad kućom“, kao i: „kunem ti se u Svetog Vasilija i dva sina da ćeš biti mrtav“. Učinilac je kazao novinaru i da je već jednom pokušao da ubije treću osobu, ali mu je “tadašnja žrtva pobjegla”. Dodao je i da ukoliko mu je “život mio” ode u policiju i prijavi ga.

Učinilac je zatim u telefonskom razgovoru prijetio i novinarki rekavši kako će “odmah ubiti njega, a nju prvo mučiti pa joj presuditi”. Novinarka je ovim povodom podnijela krivičnu prijavu.²⁹⁹

Osnovna državna tužiteljka je odmah po dobijanju prijave dala nalog da se osoba koja je prijetila liši slobode i određen mu je pritvor. U međuvremenu, novinar je inspektorima Sektora kriminalistike dao izjavu u vezi sa prijetnjama kazavši da ne smatra da mu je ugrožena sigurnost tj. da ne strahuje za svoju sigurnost. Sličnu izjavu je dala i novinarka, pa ni jedno od njih nije željelo da krivično goni osobu koja im je prijetila.

Nakon deset dana provedenih u Istražnom zatvoru, učinilac je oslobođen, a novinar je dobio obavještenje u kojem ga tužilaštvo obavještava da odustaje od njegovog gonjenja jer nema elemenata bića krivičnog djela čije se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti.³⁰⁰

37. Napad i prijetnja od strane policije na urednika portala IN4S Gojka Raičevića (17. 18. i 24. oktobar 2015)

Urednik portala IN4S, Gojko Raičević, pretrpio je u tri navrata udarce od strane policije za vrijeme protesta i to jednom 17.10. i u dva navrata 24. 10. 2015. godine.

Prvi napad policije na Gojka Raičevića desio se 17.10, prije podne, u neposrednoj blizini Skupštine Crne Gore. Raičević je, u svojstvu novinara, prisustvovao protestima. Priveden je, zato što se oglašio o naređenje policije.³⁰¹

Naime, prilikom ulaska u policijsko vozilo, jedan od policajaca ga udario po leđima, odnosno u predio bubrega, nakon čega je izgubio ravnotežu i udario (dva puta operisano) koljeno. Po privođenju, dao je izjavu u Upravi policije, izjavu pred sudijom Područnog organa za prekršaje, obavljena je ljekarska kontrola, a potom je pušten da se brani sa slobode.³⁰²

Protiv Gojka Raičevića je pokrenut postupak pred Sudom za prekršaje zbog prekršaja iz člana 12 Zakona o javnom redu i miru³⁰³. Dana 26.11.2015. godine donijeto je rešenje po kome je on kriv

²⁹⁹ Razgovor koji je sa novinarom obavio istraživač Akcije za ljudska prava 15.12.2015.

³⁰⁰ Isto.

³⁰¹ “Za vrijeme sukoba policije i prosvjednika u Podgorici napadnuti glavni urednik portala IN4S i novinar podgoričkog lista Dan“ portal Fairpress, 19.10.2015.

³⁰² Informacije sadržane u krivičnoj prijavi koju je Gojko Raičević podnio Osnovnom državnom tužilaštvu.

³⁰³ Član 12 Zakona o javnom redu i miru: Ko ne postupi po naređenju ovlašćenog policijskog službenika o zabrani kretanja, pristupa ili zadržavanja na određenom mjestu ili u vezi sa vršenjem drugih poslova iz njegove nadležnosti, u uslovima kad je ugrožen javni red i mir ili bezbjednost, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura ili kaznom zatvora do 30 dana.

zbog nepostupanja po naređenju policijskog službenika.

Raičević je u svoju odbranu kazao da nisu tačni navodi kako nije postupio po naređenju službenika Uprave policije - Centra bezbjednosti Bijelo Polje, Miodraga Šebeka, o zabrani kretanja i zadržavanja na mjestu, ali da je istina da se zadržao jer je htio da snimi privođenje poslanika, kao i da je postupio po naređenju kada mu je rečeno da se zaustavi, te da nije pokušavao da prođe dalje, ali da je nastavio da snima događaj putem telefona.³⁰⁴

U dokaznom postupku u svojstvu svjedoka saslušani su Miodrag Šebek i Saša Knežević. Šebek je izjavio da je njegov zadatak bio da udalji sva lica koja pokušavaju da se kreću pema Skupštini i da zabrani njihovo zadržavanje na tom mjestu, a da Gojko Raičević, iako je bio dužan da se udalji sa lica mjesta događaja, to nije učinio. Na pitanje Raičevića, upućeno Šebeku, da li je tom prilikom on vrijeđao policiju, omalovažavao i slično, Šebek je odgovorio da nije.³⁰⁵

Drugi svjedok, Saša Knežević, izjavio je isto što i Šebek; kako je došlo do narušavanja reda i mira u većem obimu, da je Raičević stajao u kordonu policije i da je odbio njihov zahtjev da se udalji sa lica mjesta, snimajući mobilnim telefonom događaje, i da je na Šebekovo naređenje da se udalji, rekao da neće, već da ga privedu.³⁰⁶

Međutim, uprkos riječima Raičevića da nije postupao suprotno naređenjima, da se zaustavio kada i gdje mu je rečeno, kao i da je prilikom privođenja povrijeđen u predio bubrega, nakon čega je izgubio ravnotežu i povrijedio koljeno, iako je upozoravao policajce da sa koljenom ima problema, sutkinja je izjave svjedoka policijskih službenika Centra bezbjednosti Bijelo Polje, Miodraga Šebeka i Knežević Saše ocijenila kao međusobno saglasne i uvjerljive. U skladu sa tim sutkinja Sonja Pepeljak je iz iskaza svjedoka utvrdila da se okrivljeni oglašio o naređenje policijskog službenika, te je izjavama svjedoka "poklonila punu vjeru".³⁰⁷

Sutkinja za prekršaje izrekla je okrivljenom minimalnu novčanu kaznu, u iznosu od 200 eura, zbog prekršaja iz člana 12 Zakona o javnom redu i miru Crne Gore.³⁰⁸

Na rješenje Suda za prekršaje Raičević je 26.11.2015. je podnio žalbu. U žalbi su navedeni međunarodni standardi i preporuke koje je sutkinja Suda za prekršaje, Sonja Pepeljak, propustila u razmatranju i odmjeravanju kazne. HRA je ukazala u saopštenju od 23.10.2015.³⁰⁹ na Smjernice o slobodi mirnog okupljanja Venecijanske komisije Savjeta Evrope i OEBS (ODIHR): "Trećim stranama (poput monitora, novinara i fotografa) se takođe može reći da se razidu, ali se ne mogu spriječiti da posmatraju i snimaju policijsku operaciju..." kao i da "Učesnike i treće strane ne treba sprječavati da fotografišu ili prave video zapise policijske operacije, a svaki zahtjev službi za sprovođenje zakona da im se snimci ili digitalne fotografije predaju treba prethodno da odobri sud."

U prilog žalbi je i presuda Evropskog suda u Strazburu, koja se odnosi na slučaj *Pentikainen protiv Finske*, gdje je objašnjeno da je Evropski sud u ovoj presudi naglasio ključnu ulogu medija da za javnost obezbijeduju informacije o tome kako se policija ophodi prema demonstrantima i posebno kako suzbija nasilne proteste. "Nadzorna uloga medija dobija na značaju u takvom kontekstu jer je njihovo prisustvo garancija da vlasti mogu da se pozovu na odgovornost zbog

³⁰⁴ Rješenje Suda za prekršaje od 26.11.2015. godine, PP.br. 11509/15-19, str. 2.

³⁰⁵ Isto.

³⁰⁶ Isto.

³⁰⁷ Rješenje Suda za prekršaje od 26.11.2015. godine, PP.br. 11509/15-19, str. 6.

³⁰⁸ Rješenje Suda za prekršaje od 26.11.2015. godine, PP.br. 11509/15-19 str. 7.

³⁰⁹ Saopštenje Akcije za ljudska prava od 23.10.2015, dostupno na: <http://www.hraccion.org/?p=9640>.

postupanja prema demonstrantima i javnosti u širem smislu u odnosu na vršenje policijskih ovlaštenja na javnim skupovima, uključujući ona da kontrolišu proteste ili narede njihovo razilaženje i očuvanje javnog reda. Svaki pokušaj da se novinari uklone sa scene demonstracija mora se stoga podvrgavati najstrožoj analizi (stav 25).”

Viši sud za prekršaje je po razmatranju žalbe, prvostepenog rješenja i ostalih spisa predmeta, žalbu odbilo i ocijenilo je neosnovanom.³¹⁰

Raičević je dalje obavijestio HRA da su mu već narednog dana nakon prvih napada 17.10, upućene provokacije od strane do danas neidentifikovanog policijskog službenika iz vozila u prolazu, koji mu je gestikulirao prijeteci kako će opet dobiti batine. O ovome je obavijestio Centar bezbjednosti Podgorica, direktora policije kao i javnost, navodeći uz to registarski broj, marku i vozilo.

Dana 24.10. Raičević je opet prisustvovao protestima u svojstvu novinara, a sa njim je bio novinar snimatelj TV *Srpska*. Prilikom ovih protesta, u dva navrata su ga policajci udarali.³¹¹

Raičević kaže da su oba napada uslijedila zbog snimanja policije kako primjenjuje silu nad građanima. Prvi napad se odnosi na postupanje jednog od policajaca koji je prišao Raičeviću i udario ga službenom palicom u leđa. Ovom napadu svjedoče fotografije kao i nalazi ljekara.

Drugom obliku neprimjerene upotrebe sile i napadu na Raičevića svjedoči video snimak³¹² kojim je zabilježen napad policajca na Raičevića službenom palicom u predjelu desnog ramena, a potom i pesnicom u bradu. Policijski službenik nije identifikovan, ali je zabilježeno da je izašao iz policijskog vozila registarskih oznaka PG MN 234.

Savjet za građansku kontrolu rada policije je zaključio da je došlo do neprimjerene upotrebe sile nad građaninom G.R. koji nije pružao otpor. Savjet je zatražio od Uprave policije da se objavi identitet postupajućeg policijskog službenika, kao i informacije u vezi procesuiranja njegovog postupanja i informiše javnost o tome.³¹³

Zbog navedenih napada i postupanja NN lica – pripadnika Uprave policije kao službenih lica, koji su prekoračili granice službenih ovlaštenja Gojko Raičević je podnio krivičnu prijavu Osnovnom državnom tužilaštvu, u kojoj se navodi da su “ostvareni svi bitni elementi bića krivičnog djela zloupotreba službenog položaja u produženom trajanju iz čl. 416 st. 1 u vezi čl. 49 KZCG, kao i krivično djelo Zloupotreba službenog položaja putem pomaganja iz čl. 416 st. 1 u vezi čl. 25 KZCG.”

Na zahtjev za slobodan pristup informacijama HRA, Osnovno državno tužilaštvo je povodom podnijete krivične prijave odgovorilo da je formiran predmet protiv neidentifikovanih službenika Uprave policije i da su tim povodom preduzete određene dokazne radnje.³¹⁴

Povodom krivične prijave koju je podnio, Raičević je istraživača HRA obavijestio da tužilaštvo nije

³¹⁰ Rešenje Višeg suda za prekršaje od 11.2.2016. godine, PŽP. br. 38/16-4

³¹¹ ”Otkrijte “junake” koji biju novinare” *Dan*, 25.11.2015.

³¹² Video snimak koji svedoči napadu na Raičevića: “IH4C: Editor IN4S victim of police brutality, again!” dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=B6rAtt9pXgo>.

³¹³ Detaljnije vidjeti publikaciju *Pravo na fizički integritet i ljudsko dostojanstvo: Oktobarski protesti i primjena policijskih ovlaštenja*, koju su objavili Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) Crne Gore, Savjet za građansku kontrolu policije, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Vrhovno državno tužilaštvo (VDT) Crne Gore, NVO Građanska Alijansa i HRA, str. 45. Publikacija dostupna na: <http://www.ombudsman.co.me/img-publications/18/publikacija---pravo-na-fizi-ki-integritet-i-ljudsko-dostojanstvo.pdf>.

³¹⁴ Odgovor Osnovnog državnog tužilaštva na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 14.12.2015. TUSPI br. 13/15

od Uprave policije dobilo tražene informacije. Ujedno nam je rekao da je novi ministar unutrašnjih poslova naložio da se njegov slučaj ponovo ispita.³¹⁵

Ipak, do kraja rada na izvještaju nije došlo do napretka u istrazi. Uprkos dokazima koje je Raičević priložio, nisu identifikovani policajci, niti je dobio odgovor na krivičnu prijavu koju je uputio.

38. Kamenovanja zgrade TV Pink M (18. oktobar 2015, 24. oktobar 2015. i 7. septembar 2016)

Dan nakon protesta, koji su održani 17.10.2015. godine, kamenovana je TV *Pink M*. Usled kamenovanja ove televizije, povrijeđena je Ivana Drobnjak, urednica informativnog programa koja se u trenutku napada zadesila u redakciji. Tom prilikom, ona je dobila lakše tjelesne povrede, a kasnije joj je ukazana pomoć u Kliničkom centru Crne Gore.³¹⁶

U Osnovnom državnom tužilaštvu su ovim povodom formirani spisi predmeta protiv nepoznatog izvršioca zbog krivičnog djela Izazivanje opšte opasnosti iz čl.327 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore.³¹⁷

I 24.10.2016. je grupa demonstranata kamenovala zgradu TV *Pink M* kao i grupu policajaca koji su je obezbjeđivali. U medijima je objavljeno da je ovim povodom policija privela osumnjičenog za kamenovanje³¹⁸, ali se na kraju ispostavilo da je tužilaštvo odustalo od procesuiranja ove osobe.³¹⁹

Zgrada *Pink M* je kamenovana po treći put 7. septembra 2016. godine kada su oštećena prednja stakla na ulazu u zgradu. HRA je osudila i ovaj napad na imovinu televizije *Pink M*.³²⁰

Do kraja oktobra 2016. nijesu otkriveni učinioci ni u jednom slučaju kamenovanja.

39. Prijetnje izvršnoj direktorici TV Vijesti Marijani Bojanić (19. oktobar 2015)

Izvršnoj direktorici TV *Vijesti*, Marijani Bojanić 19.10.2015. upućene su dvije prijetnje putem društvenih mreža.

Dana 19.10.2015. godine, na *Twitter*-u Marijana Bojanić je napisala "Policija hapsi i tuče novinare? Je li to 21. vijek ili smo patentirali mašinu za putovanje kroz vrijeme, pa sam se pogubila #protesticg". Na to je uslijedio odgovor osobe koja se na toj društvenoj mreži potpisuje kao RosnicR: "Kroz istoriju su francuzi imali najbolje mašine za žene poput tebe #FrancuskaKraljica #giljotina".³²¹

Osim toga, uslijedila je prijetnja smrću i na društvenoj mreži *Facebook* od osobe koja se predstavila kao Mirko Đaga Draganić, menadžer Demokratske partije socijalista u Nikšiću.

³¹⁵ Razgovor koji je sa Gojkom Raičevićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 30.10.2015.

³¹⁶ "Kamenovane prostorije TV *Pink*, povrijeđena novinarka", portal *Vijesti*, 18.10.2015.

³¹⁷ Odgovor Osnovnog državnog tužilaštva na Zahtjev za slobodan pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 24.11.2015. godine, TUSPI br: 12/15.

³¹⁸ "Priveden osumnjičeni za kamenovanje prostorija TV *Pink M*", *CdM*, 18.10.2015.

³¹⁹ „NAPAD NA PINK M: Tužilaštvo formiralo krivični predmet protiv NN počinioca“, *Pink M*, 8.9.2016.

³²⁰ Saopštenje dostupno na: <http://www.hracion.org/?p=11299>.

³²¹ "Atmosferu linča kreirala policija", *Dan*, 21.10.2015.

Dodatno je uznemiravajuće što su u prijetećem kontekstu pominjana i djeca Marijane Bojanić.³²²

Obje prijetnje su prijavljene Upravi policije. Policija je dalje (u vezi sa prijetnjom na Facebook-u) privela Draganića, prikupila potrebne informacije i dokumentaciju proslijedila Osnovnom državnom tužiocu u Nikšiću.

ODT u Nikšiću je protiv Draganića podnijelo optužni predlog 11.11.2015. zbog krivičnog djela Ugrožavanje sigurnosti.³²³ U Osnovnom sudu u Nikšiću, 30.11.2015. godine sutkinja Vesna Kovačević je Draganića osudila na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca zatvora zbog k.d. Ugrožavanja sigurnosti.³²⁴

Ipak, Viši sud je utvrdio da je žalba osnovana u dijelu odluke o kazni, pa je prilikom odmjeravanja kazne uzeo u obzir loše imovno stanje i raniju neosuđivanost okrivljenog i prvostepeno određenu kaznu preinačio u uslovnu kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca koja se neće izvršiti ako okrivljeni za godinu dana od dana pravosnažnosti presude ne učini novo krivično djelo.³²⁵

Nakon što je HRA saopštila da se očekuje od Demokratske partije socijalista da se izjasni da li je osoba koja je uputila prijetnje Marijani Bojanić zaista menadžer u toj partiji i da se odredi prema tim prijetnjama³²⁶, Demokratska partija socijalista je negirala svaku povezanost sa Draganićem.³²⁷

Osoba koja je uputila prijetnje putem društvene mreže Twitter nije identifikovana.

³²² "Nova prijetnja smrću", portal PCNEN, 20.10.2015.

³²³ Odgovor Osnovnog državnog tužilaštva u Nikšiću na zahtjev za pristup informacijama Akcije za ljudska prava od 18.11.2015. TUSPI br. 2/15.

³²⁴ "Draganiću tri mjeseca zatvora", *Vijesti*, 1.12.2015.

³²⁵ Presuda Višeg suda u Podgorici, broj predmeta: KŽ 117/2016 od 16.3.2016.

³²⁶ Saopštenje Akcije za ljudska prava, dostupno na: <http://www.hraction.org/?p=9604>.

³²⁷ Saopštenje Demokratske partije socijalista Crne Gore, dostupno na: <http://www.dps.me/index.php/vijesti/5316-saopstenje-dps-iz-dps-a-se-ne-prijeti-novinarima-#>.

II INCIDENTI U KOJIMA SU NOVINARIMA UPUĆENE PRIJETNJE, UVREDE ILI SU NA DRUGI NAČIN OMETANI U RADU, OD KOJIH VEĆINA NIJE PRIJAVLJENA ILI SU NOVINARI NAKNADNO ODUSTALI OD GONJENJA

1. Incident između političara i novinarkе Dana Lidije Nikčević (8. avgust 2012)

Novinarka dnevnika *Dan*, Lidija Nikčević, verbalno je napadnuta 8. avgusta 2012. u Nikšiću od strane dvojice funkcionera Socijalističke narodne partije (SNP), nezadovoljnih njenim pisanjem o dešavanjima unutar opštinskog odbora te partije. Slučaj je okončan izvinjenjem političara novinarki.

Nikčević su tom prilikom vrijeđali Milinko Radulović i Milan Jauković, članovi opštinskog odbora SNP u Nikšiću, a Radulović je pokušao i fizički da se obračuna s njom.

Tog dana, Lidija Nikčević je ušla u salu u Nikšiću nakon zasijedanja Glavnog odbora SNP, želeći da napravi fotografiju i uzme izjavu od predsjednika SNP-a Srđana Milića. Članovi opštinskog odbora SNP-a Milinko Radulović i Milan Jauković, prema njenim riječima, počeli su da je vrijeđaju nezadovoljni njenim pisanjem o inicijativi za smjenu člana odbora iz Nikšića Svetozara Golubovića i dešavanjima u opštinskom odboru SNP-a u Nikšiću, tvrdeći da je inicijativu trebalo sakriti od očiju javnosti, nakon čega je Radulović pokušao i da se fizički obračuna s njom.³²⁸ Incident je spriječio predsjednik, kao i još jedan broj članova SNP-a koji su bili u sali. Novinarka Nikčević je, u vezi sa incidentom, primila izvinjenje Radulovića i Jaukovića i nije pokrenula bilo kakav postupak protiv njih.³²⁹

2. Vrijeđanje novinara Monitora Marka Milačića (17. septembar 2013)

Dana 17.9.2013. novinar nedjeljnika *Monitor*, Marko Milačić, prijavio je policiji verbalni napad od strane izvršnog direktora kompanije „Rudo Montenegro“ Aleksandra Braca Miranovića, tvrdeći da ga je Miranović grubo izvrijeđao na javnom mjestu.

Milačić tvrdi da je do verbalnog napada došlo zbog toga što je pisao o privilegovanim firmama u zdravstvu koje uživaju naklonost (tadašnjeg) ministra zdravlja Miodraga Radunovića, gdje je između ostalog naveo i da je Vlada, na predlog Ministarstva zdravlja, donijela Odluku o mreži zdravstvenih ustanova u kojoj je i firma „Rudo Montenegro“.

Povodom ovog incidenta, inspektori policije su istog dana saslušali Miranovića, koji je negirao tvrdnje Milačića.³³⁰ Osim saslušanja imenovanih, ostale radnje nijesu dalje preduzimane, niti je Milačić tužio Miranovića za povredu časti i ugleda.³³¹

³²⁸ Saopštenje Akcije za ljudska prava dostupno na: <http://www.hraction.org/?p=2110>.

³²⁹ Informacije dobijene u razgovoru novinarkе Lidije Nikčević i istraživača Akcije za ljudska prava.

³³⁰ „Marko Milačić prijavio Miranovića zbog vrijeđanja“, *Vijesti*, 18.9.2013.

³³¹ Informacije dobijene u razgovoru Marka Milačića i istraživača Akcije za ljudska prava.

3. Vrijeđanje direktorice nedjeljnika Monitor Milke Tadić-Mijović (20. oktobar 2013. i 8. novembar 2013)

Novinarki i direktorici nedjeljnika *Monitor*, Milki Tadić-Mijović, 16. novembra 2013, nepoznata osoba je uputila vulgarnu i uvrjedljivu sms poruku, koju je Tadić-Mijović doživjela i kao prijetnju i to dan nakon što je objavljena njena kolumna u *Monitoru* „Ples sa diktatorom”.³³² U SMS-u, pored drugih uvreda i najave otkrivanja navodnih informacija iz njenog privatnog života, nazvana je i „Milkom Kilomudić”, što je citat jedne od prethodnih uvreda na njen račun kolumniste dnevnika *Pobjeda*, Marka Vešovića, u koautorstvu sa Šekijem Radončićem. Zbog ove i drugih sličnih uvreda, kojima je izlagana u kontinuitetu, Tadić-Mijović je zajedno sa kolegicom Milenom Perović-Korać, prethodno podnijela tužbu za naknadu štete zbog povrede časti i ugleda protiv *Pobjede*.³³³ Osim u tada još uvijek državnoj *Pobjedi*, Tadić-Mijović je istim pogrdnim imenom nazivana i od strane srpskog portala *E-novine*, protiv kojih je dobila spor. Naime, Apelacioni sud u Beogradu je pravosnažno dosudio da se novinarki isplati 8.000 eura, zbog povrede časti i ugleda i povrede prava na privatnost, zbog tekstova koje je objavio ovaj portal.³³⁴

Tadić-Mijović je Centru bezbjednosti Podgorica podnijela prijavu protiv nepoznatog lica, a službenici Centra bezbjednosti Podgorica su o događaju obavijestili Osnovnog državnog tužioca u Podgorici.³³⁵

U *Pobjedi* 13. januara 2014, kolumnista Marko Vešović je objavio da je Šeki Radončić autor navedene SMS poruke, što je Radončić dan kasnije, u saopštenju i potvrdio, odbacivši optužbe da se radi o prijetećim porukama.³³⁶

Milka Tadić-Mijović je izrazila bojazan da je policija duže vrijeme znala da je Radončić autor poruke, ali da mu je oklijevanjem da reaguje pružila šansu da objasni motive poruke, i istakla uvjerenje da je Radončić „samo mali šraf koga koristi vrh države” u nastojanju da zaustavi izvještavanje nezavisnih medija.³³⁷

Tadić-Mijović je zatim podnijela krivičnu prijavu protiv novinara Šekija Radončića zbog ugrožavanja sigurnosti u produženom trajanju, objašnjavajući da je „u pitanju djelo koje se vrši u produženom trajanju od više godina, od strane prije svega Radončića i Vešovića, uz saradnju i aktivnu podršku glavnog urednika *Pobjede*, a moguće i još nekih lica koja rukovode ovom novinom, odnosno lica u državnom aparatu”.³³⁸ Kao podstrekača je navela glavnog urednika *Pobjede*, jer su u Vešovićevoj kolumni nastavljene ranije uvrede na njen i račun njene porodice i kolega „kako bi živjeli u strahu od nasilja i represija”. Naglasila je da oni godinama unose nesigurnost i zabrinutost u njen privatni život, zbog čega vjeruje da se radi o krivičnom djelu u produženom trajanju, posebno imajući u vidu bombaške napade, prijetnje, prebijanja i ukupan ambijent nesigurnosti novinara u Crnoj Gori.

³³² „Prijetnje Milki Tadić-Mijović”, *Vijesti*, 17.11.2013.

³³³ „Tužba protiv *Pobjede* i Kusovca: Primitivizmom podsticali na nasilje i mržnju”, portal *Vijesti*, Milka Tadić-Mijović i Milena Perović tuže *Pobjedu* i Srdana Kusovca, portal *Analitika*, 27.11.2013.

³³⁴ „E-novine da plate 8.000 eura Milki Tadić-Mijović”, *Vijesti*, 24. jul 2016. Tekst dostupan na: <http://www.vijesti.me/vijesti/e-novine-da-plate-8000-eura-milki-tadic-mijovic-897506>.

³³⁵ „Prijetnje Milki Tadić-Mijović”, *Vijesti*, 17.11.2013.

³³⁶ „Radončić: Neka Tužilaštvo ispita jesam li slao prijeteće poruke Milki Tadić-Mijović”, portal *CdM*, 14.1.2014. „Neka Tužilaštvo ispita jesam li slao prijeteće poruke Milki Tadić-Mijović”, *Dnevne novine*, 15.1.2014.

³³⁷ „Neka Tužilaštvo ispita jesam li slao prijeteće poruke Milki Tadić-Mijović”, *Dnevne novine*, 15.1.2014.

³³⁸ „Htjeli bi da nas natjeraju da stalno živimo u strahu”, *Vijesti*, 15.1.2014.

I Medijsko samoregulatorno tijelo (MSS) je od početka svog rada 1. aprila 2012, kritikovalo serijal grubog vrijeđanja Tadić-Mijović i drugih u dnevniku *Pobjeda*,³³⁹ čiji je osnivač država i koji se još uvijek nalazi u većinskom državnom vlasništvu uprkos zakonom propisanoj obavezi njegove privatizacije do 2004. godine.³⁴⁰ Iako su Tadić-Mijović i druge novinarke, koje su u *Pobjedi* bile izložene kampanji vulgarnog vrijeđanja, apelovale 2012. godine na predsjednika Vlade Crne Gore Igora Lukšića, da utiče na takvu uređivačku politiku *Pobjede*,³⁴¹ medija čiji je odgovorni osnivač i većinski vlasnik država, on je odbio da to učini sa obrazloženjem da „se Vlada ne miješa ni u uređivačke politike drugih medija u Crnoj Gori”.³⁴²

Radončić je istog dana kada je Tadić-Mijović podnijela prijavu protiv njega, najavio podnošenje krivične prijave protiv nje, urednika *Monitora* Esada Kočana, osnivača i vlasnika *Monitora* Miodraga Perovića, kao i glavnog urednika *Vijesti*, Mihaila Jovovića, zbog kontinuiranog ugrožavanja njegove sigurnosti i finansijskih malverzacija u *Monitoru*, koje su mu navodno poznate, jer je on dugi niz godina pisao za taj nedjeljnik.³⁴³ Najavio je da će u prilog svoje prijave kao dokaz podnijeti „tekstove pune jezika mržnje, vulgarnih podmetanja i prijetnji, nacionalističkih uvreda, diskriminisanja po osnovu vjere, nacije, čak i diskriminacija zbog članova porodice”.³⁴⁴

HRA je u razgovoru sa Milkom Tadić-Mijović saznala da ona nema informacije o tome kako je tužilaštvo odlučilo po prijavi, kao ni da li je Radončić podnio krivičnu prijavu protiv nje.³⁴⁵

³³⁹ Izveštaj MSS-a broj 1, za period 1. april – 15. maj 2012, str. 8; Izveštaj MSS-a broj 3, za period 1. avgust – 1. oktobar 2012, str. 4; Izveštaj MSS-a broj 8, za period 15. jul 2013 – 1. oktobar 2013, str. 12; Izveštaj MSS-a broj 9, za period 1. oktobar 2013 – 1. decembar 2013, str. 16; Izveštaj MSS-a broj 1, za period 1. april – 15. maj 2012, str. 8: „MSS je u proteklom periodu registrovao veliki broj uvreda na lični račun u pojedinim crnogorskim medijima, a posebno u kolumnama, Marka Vešovića...”.

³⁴⁰ Zakon o medijima, čl. 47, st. 1 (*Sl. list RCG*, br. 51/2002 i 62/2002).

³⁴¹ „Novinarke traže da Lukšić reaguje na *Pobjedin* govor mržnje”, *Vijesti*, 11.4.2012.

³⁴² „Lukšić: Vlada se neće miješati u uređivanje *Pobjede*”, *Vijesti*, 12.04.2012.

³⁴³ „Radončić: Krivične prijave protiv Tadić-Mijović, Perovića, Jovovića i Kočana”, *portal Analitika*, 15.1.2014.

³⁴⁴ Isto.

³⁴⁵ Razgovor koji je istraživač Akcije za ljudska prava obavila sa Milkom Tadić-Mijović 27.4.2016. godine.

4. Prijetnja uredniku Informera Novaku Uskokoviću (25. jun 2015)

Glavni i odgovorni urednik *Informera*, Novak Uskoković, tvrdi da redakcija *Informera* od samog početka rada 10.3.2014. dobija prijetnje i trpi određene vrste pritiska, ali da veliki broj prijetnji nikada nisu prijavili pravdajući to stavom da je u sistemu koji vlada u Crnoj Gori, to samo gubljenje vremena.³⁴⁶ Prema njegovoj evidenciji od osnivanja *Informera* upućeno im je preko 30 verbalnih prijetnji, a osim toga je kazao i da su evidentirali slučajevi da se građani predstavljaju kao novinari *Informera* pokušavajući na taj način da obezbijede određene informacije.³⁴⁷

Urednik Uskoković je 25. juna 2015. podnio krivičnu prijavu protiv Aleksandra Aca Tabaša, koji mu je prijetio “kidanjem prstiju”. Prema Uskokovićevim tvrdnjama, Tabaš je kasnije te prijetnje pravdao metaforama, a u policiji je tvrdio kako je “branio čast” direktorice MANS-a Vanje Čalović.³⁴⁸ Kako nam je Uskoković kazao, on je u međuvremenu u znak dobre volje, odustao od krivičnog gonjenja Tabaša.³⁴⁹

5. Incident u Vijestima koji je izazvao potpredsjednik Skupštine i funkcioner Demokratskog fronta Branka Radulovića (9. decembar 2015)

Dana 9.12.2015. godine poslanik Radulović je u prostorijama *Vijesti* prijetio i vrijeđao direktora Željka Ivanovića, urednika političke redakcije lista Vladana Žugića, kolumnistu Brana Mandića, i zamjenika glavnog urednika TV *Vijesti*, Petra Komnenića, nezadovoljan pisanjem *Vijesti*. Novinarima se obraćao psovka i prijetnjama, nazivajući ih “fukarama i lešinarima”. Uz psovke je dodao “imate sreće što nijesam ponio pištolj, jer bih vas pobio” pominjući konkretna imena.³⁵⁰

Na internet stranici *Pokreta za promjene* objavljeno je da je na konferenciji održanoj 11.12.2015, povodom ovog incidenta, poslanik Radulović saopštio: “Ako nezavisni dnevnik *Vijesti* nastavi da piše laži o meni, mojoj porodici i mojim partijskim drugarima, obračunaću se sa njima kao što su i moj ded i otac.” Na novinarsko pitanje da li to znači da će se fizički obračunati, odgovorio je “fizički obračun slijedi, ako nema ništa drugo”.³⁵¹

HRA je ovim povodom uputila pismo Skupštini Crne Gore s pitanjem da li će protiv Radulovića biti pokrenut postupak zbog povrede Etičkog kodeksa poslanika.³⁵²

Jedino zabilježeno reagovanje, došlo je iz Liberalne partije. Naime, poslanik Andrija Popović ponudio je prijavu protiv Radulovića. Shodno članu 16 Etičkog kodeksa poslanika, podnio je prijavu predsjedniku Odbora za ljudska prava i slobode, Halilu Dukoviću. Radulović je izjavio da je “uprkos ličnim simpatijama prema Raduloviću i bojazni da će se prijava pogrešno shvatiti” morao reagovati u cilju zaštite digniteta Skupštine Crne Gore i očuvanja principa slobode medija u Crnoj Gori, kao i da bi ovakav gest bio opomena da se takvo ponašanje ubuduće ne ponovi.³⁵³

³⁴⁶ Razgovor koji je sa Novakom Uskokovićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 11.1.2016.

³⁴⁷ Isto.

³⁴⁸ *Informera* je u kontinuitetu objavljivao pornografski sadržaj koji je povezivao sa Čalović, kršeći tako i zakon i Kodeks novinara Crne Gore. Detaljnije vidi saopštenja HRA od 20.6.2014: <http://www.hracion.org/?p=6775> i 28.10.2014: <http://www.hracion.org/?p=7420> i

³⁴⁹ Isto.

³⁵⁰ “Upao u *Vijesti* prijetio i vrijeđao” *Vijesti* strana 2, 10.12.2015.

³⁵¹ Internet stranica *Pokreta za promjene*, dostupna na: <http://www.promjene.org/index.php/clanak/preuzeto/cdm/1289-radulovic-trazim-samo-da-vijesti-ne-pisu-neistine-o-meni-i-mojoj-porodici>.

³⁵² Saopštenje Akcije za ljudska prava, dostupno na: <http://www.hracion.org/?p=10079>.

³⁵³ “Popović podnio prijavu protiv Radulovića zbog prijetnje “*Vijestima*” portal *Analitika*, 23.12.2015.

Ivanović je u tužilaštvu izjavio da se ne osjeća ugroženim, ali da je po nalogu tužioca dao izjavu, zbog otvaranja istrage po službenoj dužnosti.³⁵⁴ Do objavljivanja izvještaja nije poznato da li je i sa kojim ishodom tužilaštvo okončalo istragu u ovom predmetu.

Do danas nije objavljeno izvinjenje ni gospodina Radulovića, ni *Pokreta za promjene*, odnosno *Demokratskog fronta*, niti je Skupština osudila Radulovićev postupak.

Incidenti koji su se dogodili za vrijeme protesta (17-24. oktobar 2015)

6. Ometanje u radu foto-reportera Pobjede Dobrila Malidžana (17. oktobar 2015)

Dobro Malidžan, fotoreporter *Pobjede*, podnio je prijavu protiv nepoznatog lica koje je oštetilo fotoaparat, u vlasništvu lista *Pobjeda*.

Naime, za vrijeme protesta, Malidžan je u bulevaru Sv. Petra Cetinjskog fotografisao skup, i tom prilikom primijetio i krenuo da fotografiše lice u invalidskim kolicima, međutim nakon što je primijetio da to lice nema oba donja ekstremiteta, odustao je od toga. Nakon što ga je to isto lice pitalo “Zašto me slikaš?” Malidžan mu je odgovorio da ga nije fotografisao i pokušao da mu pokaže fotoaparat, ne bi li mu dokazao da ga nije fotografisao, međutim čovjek u invalidskim kolicima mu je oteo fotoaparat i razbio o beton.

Zamjenik osnovnog državnog tužioca se izjasnio da je riječ o krivičnom djelu koje se goni po privatnoj tužbi i zahtijevao da se oštećenom, nakon identifikacije lica, daju njegovi podaci. On je upozoren na takvo ponašanje, a njegovi podaci su dalje ustupljeni fotoreporteru radi podnošenja privatne tužbe.³⁵⁵ Malidžan nas je obavijestio da nije podnosio tužbu protiv lica koje ga je ometalo u radu.³⁵⁶

7. Nezakonito lišenje slobode novinara Dana Dražena Živkovića (17. oktobar 2015)

Dražen Živković je novinar *Dana*, koji je za vrijeme protesta 17.10. nezakonito lišen slobode. Dana 17. 10. u ranim jutarnjim časovima, tačnije oko 6h ujutro prisustvovao je akciji razbijanja protesta ispred Skupštine. Živković je prisustvovao u svojstvu novinara, odnosno bio je na svom radnom zadatku, snimajući i slikajući dešavanja.³⁵⁷

Kako je Živković kazao, lice u civilu, bez policijskih oznaka, koje se nije identifikovalo iako je Živković to tražio, lišilo ga je slobode.³⁵⁸ Kazao je da iako se uredno predstavio, na drzak način su

³⁵⁴ “Ivanović: Sloboda je za Branka najteža kazna” *Dan*, 12.12.2015.

³⁵⁵ Odgovor Uprave policije povodom dostavljanja podataka o svim slučajevima napada i prijetnji novinarima koji su prijavljeni Upravi policije u 2015. godini od 22. decembra 2015 godine, Broj: 050/15-72688/3.

³⁵⁶ Razgovor koji je sa Dobrilom Malidžanom obavio istraživač Akcije za ljudska prava 6.7.2016.

³⁵⁷ “Za vrijeme sukoba policije i prosvjednika u Podgorici napadnuti glavni urednik portala *IN4S* i novinar podgoričkog lista *Dan*” portal *Fairpress*, objavljeno 19.10.2015.

³⁵⁸ Razgovor koji je sa Draženom Živkovićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 28.10.2015.

mu stavljene lisice na ruke od strane osobe koja je bila u civilu i koja se nije predstavila. Odveden je u Centar bezbjednosti vozilom bez policijskih oznaka, gdje je zadržan šest sati, a da mu pritom nije rečeno zbog čega je lišen slobode, niti su mu predložena prava koja je imao. Gotovo šest sati kasnije rečeno mu je da će protiv njega biti podnijeta prekršajna prijava zato što se oglušio o naređenje policijskog službenika, što se kasnije ispostavilo kao netačno. Isti taj policijski službenik je izjavio da se Živković na svako njegovo upozorenje sklanjao, a da je lišen slobode jer nije želio da prestane da fotografiše događaje sa lica mjesta.³⁵⁹

Protiv Živkovića je pokrenut prekršajni postupak, zbog prekršaja iz člana 12 Zakona o javnom redu i miru³⁶⁰. Svjedočenjem policijskih službenika potvrđeno je da on postupao u skladu sa naređenjima kao i da je bio udaljen sedam ili osam metara od mjesta intervencije policije što ujedno znači da nije ugrožavao rad policijskih službenika. Ta svjedočenja su išla u prilog njegovoj odbrani, odnosno time je potvrđeno da je nezakonito lišen slobode prilikom obavljanja svog posla.³⁶¹

Sutkinja suda za prekršaje Mirjana Đurović je 20.1.2016. oslobodila Živkovića optužbe, što je kasnije postalo pravosnažno.³⁶²

Povodom nezakonitog lišavanja slobode Dražena Živkovica, Savjet za građansku kontrolu rada policije je ocijenio da policija nije postupala onako kako je predviđeno prema Živkoviću kao novinaru i da je bespotrebno ograničila njegovo kretanje, a da potom u službenom izjašnjenju nije precizirala niti konkretizovala navode da je on zaista na bilo koji način ometao izvođenje službenih radnji. U saopštenju Savjeta se navodi, da očekuju da se Uprava policije navikne na prisustvo javnosti prilikom njihovih intervencija. Na sjednici Savjeta, od 20. oktobra 2015. ocijenjeno je da omogućavanje profesionalnog rada policije i njihovog izvještavanja ide u korist kako javnosti tako i samoj Upravi policije, kada je riječ o policijskom postupanju i primjeni policijskih ovlaštenja.³⁶³

U vezi sa nezakonitim lišavanjem slobode Živković je podnio zahtjev za vansudsko poravnanje Ministarstvu unutrašnjih poslova koji je, prema još uvijek nezvaničnim informacijama, odbijen, u vezi sa čim je Živković najavio podnošenje tužbe.³⁶⁴

Tom prilikom, sa Živkovićem su bili i fotoreporter i Lazar Ružić i Srđan Boljević. Ružić je tada za *Dan* izjavio da su ga policajci brutalno napali dok je fotografisao "nemile scene obračuna policije sa demonstrantima" i da ga jedan policajac uhvativši za ruku bacio pored ceste, a drugi malo nakon toga na zemlju.³⁶⁵ Ružić je obavijestio HRA da kao potvrdu ovakvom ophođenju policije prema njemu ima nalaze iz urgentnog centra, međutim nije podnosio krivičnu prijavu.³⁶⁶

³⁵⁹ Isto.

³⁶⁰ Član 12 Zakona o javnom redu i miru: Ko ne postupi po naređenju ovlaštenog policijskog službenika o zabrani kretanja, pristupa ili zadržavanja na određenom mjestu ili u vezi sa vršenjem drugih poslova iz njegove nadležnosti, u uslovima kad je ugrožen javni red i mir ili bezbjednost, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura ili kaznom zatvora do 30 dana.

³⁶¹ "Policajci potvrdili da se nijesu predstavili" *Dan*, strana 4, 27.11.2015.

³⁶² "Novinar uhapšen protivzakonito", *Dan*, 8.4.2016.

³⁶³ "Novinaru nezakonito ograničeno kretanje" *Dan*, strana 8, 29.1.2016. godine.

³⁶⁴ „Odbili vansudsko poravnanje“, *Dan*, 1.11.2016. godine.

³⁶⁵ "Protesti se nastavljaju uprkos teroru policije", *Dan*, 24.10.2015. godine.

³⁶⁶ Razgovor koji je sa Lazarom Ružićem obavio istraživač Akcije za ljudska prava 28.10.2015.

8. Napad policije suzavcem na grupu novinara (24. oktobar 2015)

Radomir Kračković, novinar TV *Vijesti*, ukazao je na sporno djelovanje policije za vrijeme protesta 24.10.2015. U saopštenju za TV *Vijesti*, od 24.10.2015. rekao je da je policija prilikom razbijanja bacala suzavac u pravcu novinara.

Sporna situacija se desila dok je bio sa kolegama u Ulici Stanka Dragojevića, kada je pored njih prošla grupa specijalaca sa zahtjevom da se pomjere, međutim nedugo posle toga ta grupa specijalaca počela je da baca suzavac u njihovom pravcu. Iza njih je u tom trenutku bila grupa demonstranata, koja, prema mišljenju Kračkovića, nije radila ništa što bi izazvalo bacanje suzavca.³⁶⁷

Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova bio je da su njihovi službenici 24.10.2015. nakon razbijanja protesta ispred Skupštine, bacili suzavac na novinare i novinarske ekipe jer je u njihovom pravcu, u Ulicu Stanka Dragojevića, pošla i grupa demonstranata. U odgovoru je rečeno, i da je bezbjedno izvještavanje osigurano sigurnosnim prslucima neonsko žute boje, kao i da se ovo ne može smatrati aktom nasilja prema novinarima, niti kao akcija koja je sprovedena kako bi se onemogućilo slobodno izvještavanje, ako se uzmu u obzir okolnosti u kojima je ova situacija nastala.³⁶⁸

Ostaje pitanje zašto niko od demonstranta koji su se nalazili na istom mjestu gdje i novinari, nije identifikovan, niti lišen slobode, kao i da li je policija morala baciti suzavac u njihovom pravcu, ako su demonstranti u tom trenutku bili pasivni.

Savjet za građansku kontrolu je povodom upotrebe hemijskih sredstava za vrijeme protesta održao sjednicu.³⁶⁹ Na sjednici je usvojena preporuka kojom se, na osnovu pritužbi građana, preporučuje Ministarstvu unutrašnjih poslova da organizuje okrugli sto kako bi se uz prisustvo, odgovarajućih stručnih lica, zainteresovane javnosti, a posebno predstavnika političkih partija i građanskih udruženja na stručan način vodio dijalog o upotrebi suzavca tokom oktobarskih protestnih okupljanja.³⁷⁰ Do objavljivanja izvještaja ova preporuka nije ispunjena.

9. Napad na foto-reportera dnevnog lista *Informer* Balšu Rakočevića i upućene prijetnje uredniku dnevnog lista *Informer* Novaku Uskokoviću (24. oktobar 2015)

Na meti demonstranata za vrijeme protesta 24.10.2015. godine našli su se glavni i odgovorni urednik *Informer*a Novak Uskoković i foto-reporter Balša Rakočević.

Prvo je uslijedio napad na Rakočevića koga je jedan od demonstranata udario u natkoljenicu, a potom ga je udario rukom i od toga udarca Rakočeviću je foto-aparat pao na trotoar i razbio se. U štampanom izdanju *Informer*a, od 26.10.2015. ova šteta je procijenjena na najmanje 2.500 eura.³⁷¹

Uvrede i prijetnje je, kako tvrdi, pretrpio i Novak Uskoković glavni i odgovorni urednik *Informer*a. Kaže da mu je najprije upućen niz uvreda, iako se trudio da sve to ignoriše, a da je potom uslijedila

³⁶⁷ "Kračković: Policija bacila suzavac u pravcu novinara" portal *Vijesti*, 25.10.2015. dostupno na: <http://www.vijesti.me/tv/krackovic-policija-bacila-suzavac-u-pravcu-novinara-857312>.

³⁶⁸ "Savjetu Evrope poslali lažni izvještaj", *Dan*, 26.11.2015.

³⁶⁹ Preporuka Savjeta za građansku kontrolu od 28.12.2015. godine, Broj: 62/158-15.

³⁷⁰ Isto.

³⁷¹ "Udarili nam foto-reportera, uredniku pretili batinama!" *Informer*, strane 2 i 3, 26.10.2015.

i prijetnja od stane muške osobe koja mu se obratila riječima “Prebiću te, samo dođi kod mene u kladionicu Meridijan, pa ćeš da vidiš”. Nedugo potom, prema Uskokovićevim riječima, obratio mu se i poslanik DF-a Veljko Vasiljević riječima “Evo, ja ću da te bijem”.³⁷²

U štampanom izdanju *Informera* od 26.10.2015. navedene su uvrede koje novinari svakodnevno trpe tipa “ološ i režimsko đubre”, kao i prijetnje “da će prebiti i uništiti cijelu redakciju”.³⁷³

10. Povrijeđena novinarka CdM-a Slađana Đuković (24. oktobra 2015)

Novinarka CdM-a Slađana Đuković povrijeđena je na radnom zadatku, prilikom napada demonstiranata na policiju ispred zgrade Skupštine. Ona je pogođena u noge, nekim od pirotehničkih sredstava i tom prilikom je zadobila opekotine.³⁷⁴

11. Incident sa novinarskom ekipom Pobjede (24. oktobra 2015)

Dana 24.10.2015. napadnuta je reporterska ekipa *Pobjede* sa kojom je bio i glavni urednik Draško Đuranović, u centru grada, u Ulici Vučedolskoj.³⁷⁵ Jedan od demonstiranata je verbalno nasrnuo na Đuranovića i odgurnuo ga, pritom uputivši mu grube prijetnje. Drugi, mlađi demonstrant je odgurnuo novinarku *Pobjede* i uz to joj uputio uvrede i prijetnje. Kako je u tom trenutku policija bacila suzavac na Trg Republike, napadači su se razbježali i izbjegnuto je veći incident.

S druge strane, u *Pobjedi* je objavljeno da su više reportera, među kojima i izvještači *Pobjede* napadnuti na kraju mosta Blaža Jovanovića gdje ih je sačekala grupa demonstiranata. Prema novinarima (koji su nosili prsluke sa obilježjem “press”) demonstranti su bacali petarde.³⁷⁶ Đuranović kao ni novinari *Pobjede* ovim povodom nijesu podnosili krivične prijave.

12. Vrijeđanje i ometanje Ivane Šebek, novinarke RTCG (15.11.2015)

Novinarki RTCG Ivani Šebek je, prilikom izvještavanja za Dnevnik 2 TVCG za vrijeme protesta Demokratskog fronta, 15.11.2015. upućen niz uvreda i pogrđnih naziva.³⁷⁷

Jedna od učesnica protesta je novinarku uvrijedila, rekavši kako treba da se stidi, da je hohštapler, da je dosta njenog laganja. Grupa građana je uz to i spriječavala u radu, odnosno izvještavanju sa protestnog okupljanja. Tome svjedoči i objavljeni snimak.³⁷⁸

HRA je u saopštenju navela da je legitimno pravo građana da pokažu svoje nezadovoljstvo radom

³⁷² Isto.

³⁷³ “Udarili nam foto-reportera, uredniku preteli batinama!” *Informer*, strane 2 i 3, 26.10.2015.

³⁷⁴ “Tokom protesta povrijeđena novinarka CdM- a” portal CdM, 24.10.2015.

³⁷⁵ “Demonstranti napali glavnog urednika reportere *Pobjede*” portal CdM, 25.10.2015.

³⁷⁶ Isto.

³⁷⁷ “VIDEO: Novinarka RTCG- a vrijeđana na protestu DF-a”, portal CdM, 15.11.2015.

³⁷⁸ Video snimak u kome je zailježeno vrijeđanje Ivane Šebek: <https://www.youtube.com/watch?v=r1D8kFFzr88>.

RTCG i Ivane Šebek, ali da kritika ne smije sadržati lične uvrede i govor mržnje.³⁷⁹ U javnosti nije poznato da je tužilaštvo ispitivalo da li u postupanju učesnice ima elemenata krivičnog djela ili osnova za vođenje prekršajnog postupka.

³⁷⁹ Saopštenje Akcije za ljudske prava, dostupno na: <http://www.hraction.org/?p=9755>.